

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Buğrahan CESUR

İŞİTME ENGELLİ SPORCULARIN SPORA KATILIM
MOTİVASYONU, YALNIZLIK VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

MUŞ-2024

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Buğrahan CESUR

İŞİTME ENGELLİ SPORCULARIN SPORA KATILIM
MOTİVASYONU, YALNIZLIK VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

DOKTORA TEZİ

TEZ JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali TEKİN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Gökmen KILIÇARSLAN
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Atike YILMAZ
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Abdullah GÜMÜŞAY

MUŞ-2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
ÖN SÖZ	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ	X
ŞEKİLLER DİZİNİ	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ENGELLİLİK	3
1.1.1. Engellilik Tanımı.....	3
1.2. ENGEL TÜRLERİ	4
1.2.1. Bedensel Engelli.....	4
1.2.2. Zihinsel Engelli	5
1.2.3. Görme Engelli	5
1.2.4. İşitme Engelli	6
1.3. İŞİTME ENGELİ- KAYBI	7
1.3.1. İşitme Kaybı Dönemleri ve Tipleri	8
1.3.1.1. Prenatal (doğum öncesi) Dönem.....	8
1.3.1.2. Perinatal (doğum anı) Dönem.....	8
1.3.1.3. Postnatal (doğum sonrası) Dönem.....	8
1.3.1.4. İletimsel Kayıp.....	9
1.3.1.5. Duyuşsal- Sinirsel Kayıp	9
1.3.1.6. Karışık Tip İşitme Kaybı	10
1.4. ENGELLİLER VE SPOR	10
1.4.1. İşitme Engelliler ve Spor	11
1.4.2. Bedensel Engelliler ve Spor	13
1.4.3. Zihinsel Engelliler ve Spor	14
1.4.4. Görme Engelliler ve Spor	15
1.5. MOTİVASYON	16

1.5.1. Motivasyon Çeşitleri	18
1.5.1.1. İçsel Motivasyon.....	19
1.5.1.2. Dışsal Motivasyon	20
1.5.2. Spora Katılım Motivasyonu	21
1.5.3. Sporda Motivasyon Kuramları	23
1.5.3.1. Başarı Gereksinim Kuramı (Need Achivement Theory)	23
1.5.3.2. Hedefi Gerçekleştirme Kuramı (Achivement Goal Theory)	24
1.5.3.3. Yüklenme Kuramı	25
1.6. YALNIZLIK.....	26
1.6.1. Yalnızlığın Boyutları	28
1.6.2. Yalnızlığın Oluşum Süreci	28
1.6.3. Yalnızlığın Nedenleri	30
1.6.4. Yalnızlığın Kuramsal Temelleri	31
1.6.4.1. Jung'a Göre Yalnızlık.....	31
1.6.4.2. Alfred Adler'e Göre Yalnızlık.....	32
1.6.4.3. Sullivan'a Göre Yalnızlık	32
1.6.4.4. Horney'e Göre Yalnızlık	32
1.6.4.5. Eric Erickson'a Göre Yalnızlık.....	33
1.6.4.6. Psikoanalitik Kuramına Göre Yalnızlık.....	33
1.6.4.7. Varoluşuluğa Göre Yalnızlık	33
1.6.4.8. Yükleme Kuramına Göre Yalnızlık.....	34
1.6.4.9. Bağlanma Kuramına Göre Yalnızlık	34
1.6.4.10. Gerçeklik Terapisine Göre Yalnızlık.....	35
1.6.5. Yalnızlık ve Spor İlişkisi.....	35
1.7. UMUTSUZLUK.....	36
1.7.1. Umutsuzluğun Nedenleri.....	39
1.7.2. Umutsuzluk ve Spor	40

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN EVREN, ÖRNEKLEM VE ANKET İÇERİĞİNE İLİŞKİN

BİLGİLER

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	42
2.1.1. Araştırmanın Amacı	42

2.1.2. Araştırmanın Önemi	42
2.1.3. Evren ve Örneklem.....	42
2.1.4. Araştırma Verilerinin Analizi.....	42
2.1.5. Veri Toplama Araçları.....	43

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BULGULAR.....	55
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	74
KAYNAKÇA	93
EKLER.....	120

ÖZET

DOKTORA TEZİ

İŞİTME ENGELLİ SPORCULARIN SPORA KATILIM MOTİVASYONU, YALNIZLIK VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Buğrahan CESUR

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU

2024, 155 sayfa

Bu çalışmada işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çalışma genel tarama modeli kapsamında betimsel olarak planlanmıştır. Araştırmanın örneklemi ise gönüllü katılım dikkate alınarak, 70’i kadın, 196’sı erkek olmak üzere toplamda 266 işitme engelli sporcudan oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak birinci kısımda Kişisel Bilgi Formu, ikinci kısımda “Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği”, üçüncü kısımda “UCLA Yalnızlık Ölçeği” ve dördüncü kısımda “BECK Umutsuzluk Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu kolmogorov smirnov normallik testiyle sınanmış ve verilerin parametrik olmayan testlere uygun olduğu tespit edilmiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkide Spearman korelasyon testi uygulanmıştır. İki kategorili değişkenlerde Mann-Withney U testlerinden, ikiden çok kategorili değişkenlerde Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır. Ayrıca aritmetik ortalama, standart sapma, frekans/yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Araştırma sonucunda İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu ile işitme kaybı zamanı arasında yapılan analizde içsel motivasyon ve dışsal motivasyon boyutlarında anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile spor branşı arasında tüm alt boyutlarda anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile müsabaka kategorisi değişkeni arasında içsel motivasyon alt boyutunda anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile uluslararası dereceye girme değişkeninde dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutlarında anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile işitme kaybı zamanı değişkeninde motivasyonsuzluk boyutunda anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile eğitim durumu değişkeninde dışsal motivasyon

boyutunda anlamlı fark olduğu, spora katılım motivasyonu ile algılanan sosyal çevre değişkeninde dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutlarında anlamlı fark olduğu görölmektedir. İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile sadece spor branşı değişkeni arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutları arasında anlamlı fark olduğu, İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile medeni durum değişkeni arasında gelecekle ilgili duygular alt boyutu arasında anlamlı fark olduğu, İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile işitme kaybı zamanı değişkeni arasında motivasyon kaybı alt boyutu arasında anlamlı fark olduğu, İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile spor branşı değişkeni arasında gelecekle ilgili duygular alt boyutları arasında anlamlı fark olduğu, İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile uluslararası dereceye girme değişkeni arasında gelecekle ilgili beklentiler alt boyutu arasında anlamlı fark olduğu, İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile eğitim durumu değişkeni arasında motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili duygular alt boyutları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; sporun engelli bireyler üzerinde olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı, umutsuzluk ve yalnızlık düzeylerini azalttığı ve sporla bireylerin olumsuz duygulardan uzaklaşarak motivasyonlarının arttığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: İşitme Engelli, Motivasyon, Yalnızlık, Umutsuzluk, Spor.

ABSTRACT
DOKTORAL THESIS
EXAMINATION OF MOTIVATION TO PARTICIPATE IN SPORTS,
LONELINESS AND HOPELESSNESS LEVELS OF HEARING IMPAIRED
ATHLETES

Buğrahan CESUR

Advisor: Professor Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU

2024, Page: 155

In this study, it is aimed to examine the motivation to participate in sports, loneliness and hopelessness levels of hearing impaired athletes.

The study was planned descriptively within the scope of the general survey model. The sample of the study consists of a total of 266 hearing impaired athletes, 70 of whom are female and 196 of whom are male, taking into account voluntary participation. As data collection tools, Personal Information Form was used in the first part, “Motivation to Participate in Sports in Individuals with Disabilities Scale” in the second part, “UCLA Loneliness Scale” in the third part and “BECK Hopelessness Scale” in the fourth part. The suitability of the data for normal distribution was tested with the Kolmogorov Smirnov normality test and it was determined that the data were suitable for nonparametric tests. Spearman correlation test was applied for the relationship between dependent and independent variables. Mann-Whitney U test was applied for variables with two categories and Kruskal Wallis-H test was applied for variables with more than two categories. In addition, arithmetic mean, standard deviation, frequency/percentage calculations were made.

As a result of the research, there was a significant difference in intrinsic motivation and extrinsic motivation dimensions in the analysis between the motivation of hearing impaired athletes to participate in sports and the time of hearing loss, there was a significant difference in all sub-dimensions between the motivation to participate in sports and the sport branch, and there was a significant difference in the intrinsic motivation sub-dimension between the motivation to participate in sports and the competition category variable, It is seen that there is a significant difference in the

extrinsic motivation and amotivation dimensions in the motivation to participate in sports and the variable of international ranking, there is a significant difference in the amotivation dimension in the motivation to participate in sports and the time of hearing loss, there is a significant difference in the extrinsic motivation dimension in the motivation to participate in sports and the educational status variable, there is a significant difference in the extrinsic motivation and amotivation dimensions in the motivation to participate in sports and the perceived social environment variable. It was determined that there was a significant difference between the loneliness levels of hearing-impaired athletes and only the sport branch variable. There is a significant difference between the hopelessness levels of hearing impaired athletes and the sub-dimensions of loss of motivation and expectations about the future between the gender variable, There is a significant difference between the hopelessness levels of hearing impaired athletes and the marital status variable between the sub-dimension of feelings about the future, There is a significant difference between the hopelessness levels of hearing impaired athletes and the time of hearing loss variable between the sub-dimension of loss of motivation, It was determined that there was a significant difference between the hopelessness levels of hearing-impaired athletes and the sub-dimensions of feelings about the future between the variable of sport branch, there was a significant difference between the hopelessness levels of hearing-impaired athletes and the sub-dimension of expectations about the future between the variable of international ranking, there was a significant difference between the hopelessness levels of hearing-impaired athletes and the sub-dimensions of loss of motivation and feelings about the future between the variable of educational status.

As a result, it can be said that sports have positive results on individuals with disabilities, reduce their levels of hopelessness and loneliness, and increase their motivation by getting away from negative emotions.

Key Words: Hearing Impaired, Motivation, Loneliness, Hopelessness, Sport.

ÖN SÖZ

Doktora eğitim hayatımda katkılarını her zaman hissettiğim bilgi, tecrübe ve yol göstericiliğiyle çalışmama ışık tutan değerli danışmanım Prof. Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU'na, tezimde vermiş olduğu desteklerden dolayı saygıdeğer Dr. Öğretim Üyesi Abdullah GÜMÜŞAY hocama, tez izleme komitemde yer alan ve jüri üyem olan saygıdeğer Doç. Dr. Atike YILMAZ hocama saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmanın uygulanmasında yardım ve desteklerini esirgemeyen işitme engelli sporculara, antrenörlerine ve işaret dili çevirmenlerine içtenlikle teşekkür ederim.

Spor hayatıma ve akademik hayata adım atmamı sağlayan, ilk antrenörüm, yol göstericim babama ve varlığıyla güç bulduğum anneme ve iyi ki varsın dediğim kardeşime desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte her zaman desteğini hissettiğim, gece gündüz demeden yanımda olarak yardımlarını esirgemeyen yol arkadaşım, kıymetli eşim Hacer CESUR'a teşekkür ederim.

Muş-2024

Buğrahan CESUR

KISALTMALAR DİZİNİ

WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
ICC	: International Coordination Comittee
IPC	: International Paralympic Committee
CISS	: Uluslararası İşitme Engelliler Spor Komitesi
IBSA	: Uluslararası Kör Sporlar Derneği
ISOD	: Uluslararası Engelliler Spor Organizasyonu
ISMWSF	: Uluslararası Stoke Mandeville Tekerlekli Sandalye Spor Federasyonu
CP- ISRA	: Serebral Palsi Uluslararası Spor ve Rekreasyon Derneği
VIRTUS	: Uluslararası Zihin Engelliler Federasyonu
IOC	: Uluslararası Olimpiyat Komitesi
TDK	: Türk Dil Kurumu

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması.....	61
Tablo 3.2. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması.....	62
Tablo 3.3. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	63
Tablo 3.4. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İşitme Kaybı Zamanına Göre Karşılaştırılması.....	64
Tablo 3.5. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Branşa Göre Karşılaştırılması.....	65
Tablo 3.6. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Müsabaka Kategorisine Göre Karşılaştırılması.....	66
Tablo 3.7. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Uluslararası Dereceye Göre Karşılaştırılması.....	67
Tablo 3.8. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İşitme Kaybı Derecesi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	68
Tablo 3.9. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	69
Tablo 3.10. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Algılanan Sosyal Çevre Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	70
Tablo 3.11. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Günlük Yaşam Ortamı Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	71
Tablo 3.12. İşitme Engelli Sporcuların, Yaş, Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Testi.....	72

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	55
Şekil 3.2. Medeni Durum Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	56
Şekil 3.3. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	56
Şekil 3.4. İşitme Zamanı Kaybı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	57
Şekil 3.5. Spor Branşı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	57
Şekil 3.6. Müsabaka Kategorisi Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	58
Şekil 3.7. Uluslararası Derece Kazanma Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	58
Şekil 3.8. İşitme Kaybı Derecesi Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	59
Şekil 3.9. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	59
Şekil 3.10. Algılanan Sosyal Çevre Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler	60
Şekil 3.11. Günlük Yaşam Ortamı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	60
Şekil 3.12. Günlük Yaşam Ortamı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler.....	61

GİRİŞ

Toplumunu oluşturan bireylerin bir kısmı, gelişimsel açıdan doğuştan veya sonradan edinilmiş çeşitli kısıtlamalarla yaşamlarına devam etmektedir. Bireylerin kısıtlamalardan olumsuz etkilenmesi ve bu duruma bağlı oluşabilecek hareket sınırlılığı, uzuv yetersizliği, algı yeteneğinde azalma veya psikolojik sorunlar, genellikle hayat standardını ve toplumsal yaşamlarını negatif yönde etkileyebilen bazı dezavantajlara neden olabilir. Sosyal grupların çeşitliliğe olumlu bir perspektifle yaklaşımı, sağlanan imkânlar, şuur düzeyi, algı, eğitim ve toplumsal stratejilerin yardımları ile kişilerin mevcut kapasitelerini arttırmaları, engellerin üstesinden gelmeleri ve sosyal yaşamın itibarlı bireyleri olarak nitelikli bir yaşam sürdürmeleri açısından son derece önemlidir (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2020: 49).

Engelli kişilere sağlanan imkânlar arasında spor, önem arz etmektedir. Spor, kişinin bedensel ve zihinsel sağlığını arttıran, toplumsal hareketlerine şekil veren, bilişsel ve motor becerilerini belli bir seviyeye yükselten toplumsal, eğitimsel biyolojik bir durumdur. Bu bağlamda, yetersizliği olan kişilerin sosyal uyum süreçlerinde sporun bir araç olarak kullanılması önemlidir (İlhan, 2008: 5).

Avcıoğlu'na (2008) göre işitme engellilik ağır işitme kaybı, sağır, işitme bozukluğu, işitme yetersizliği gibi terimlerle tanımlanabilir. İşitme kaybı yaşayan kişileri genel olarak tanımlamak için en sık kullanılan terim işitme yetersizliği olarak karşımıza çıkmaktadır (Friend, 2006). Doğumdan önce, doğum esnası, doğumdan sonra ve genetik nedenlere dayalı olarak negatif yönde etkilenmesi sonucu ortaya çıkan ya da sesleri anlama ve algılama yollarının engellenmesi durumu işitme kaybıdır. İşitme sisteminin işlevsel olduğunu anlamak, işitme yetersizliği durumunu değerlendirmemiz için önemli bir bilgi kaynağı olabilir (Karakoç, Çoban, Konar, 2012: 16). İşitme yetersizliğinin şiddeti, ses şiddetinin desibel birimiyle ölçülerek tesbit edilir. Günlük yaşantımızda işittiğimiz sesler genellikle 250-6000 Hertz aralığındadır. Kişiler arasındaki karşılıklı olarak konuşma eylemi genelde 45 dB ve 50 dB arasında şiddet içerir. Normal işitme aralığı, 20 ve 20.000 Hertz ile 0 ve 120 dB arasında değişir. Bu değerlere sahip bireylerin normal işitebilme yetisine sahip olduğu varsayılmaktadır (Avcıoğlu, 2008: 171). Spor, engelli bireylere engelleriyle başa çıkma ve engellerini hafifletme becerilerini öğretmenin yanı sıra keyif verici bir deneyim sunmakta, yaşama

güdüsünü geliştirmekte ve doğruluk, anlayış, dayanışma gibi pozitif karakter niteliklerinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Vickerman ve Maher 2018: 33). Spor, engellilerin günlük yaşamdaki görevleri yerine getirmelerine, iletişim yoluyla hayata bağlanmalarına, hedefine güdülenerek ilerlemelerine ve sahip oldukları yetersizliğin bir kısıtlama olmadığı fikrini kabullenmelerini destekleyen önemli bir unsur olarak yer almaktadır. Engelli bireylerin topluma uyum sağlamalarını daha hızlı gerçekleştirmek amacıyla spor, bedensel, ruhsal ve toplumsal sağlıklarına destekte bulunan bir yöntem olarak ele alınmaktadır (Emamvirdi, Hosseinzadeh ve İlhan, 2020: 271).

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. ENGELLİLİK

1.1.1. Engellilik Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre engellilik kavramını, kişinin vücudunda meydana gelen bir bozulma veya özür sebebi ile cinsiyet, yaş ve sosyal etmenlere bağlı olarak bireyden beklenen işlevlerin kısıtlanması ya da gerçekleştirilememesi durumu olarak açıklanmaktadır (WHO; Özer 2017: 3). Kişinin yaşamı süresince cinsiyeti, yaşı, kültüre ve sosyal etmenlere bağlı olarak gerçekleştirilmesi gereken rolleri bulunmaktadır. Özür (engel), kişinin kendisinden yerine getirmesi beklenenleri yetersizlikleri sebebiyle yapamama durumunu ifade etmektedir. Farklı bir deyişle kişinin belirli durumlar içerisinde kendisinden beklenen eylemleri yetersizlik sebebiyle yapamadığında bu yetersizlik engelle dönüşmüş olmaktadır (Yalçın ve Gacar, 2021: 5). Kişide bulunan fiziksel bozukluk ya da eksiklik engel olarak isimlendirilmektedir (Şanal, 2023: 50). Çoğu insanın yaşamında bulunan engellilik, kişilerin işlevlerini yerine getirmesini kısıtlayan bir durumdur. Engel durumu kişide kalıtsal olabileceği gibi hayatının belli bir döneminde kaza ve hastalık geçirme ve benzeri olaylardan sonra da meydana gelebilmektedir (Erkılıç, 2020: 9). TDK' na göre engelli, doğum öncesi veya doğum sonrası bazı nedenlerle zihinsel, fiziksel, psikolojik, duyuşsal ya da sosyal becerilerin farklı seviyelerde yitirmiş, sosyal hayata adapte olma ve gündelik ihtiyaçlarını karşılamada zorluk yaşayan bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır (TDK, 2022).

Engelli birey doğuştan veya doğumdan sonra geçirilen kazalar ya da hastalıklar sonucunda meydana gelen kalıcı zihinsel ya da fiziksel bir hasar sebebi ile bazı duyuları, işlevleri ya da bir takım hareketleri kısıtlanmış kişiler olarak adlandırılmaktadır (Güzel ve Kafa 2020: 1).

Engellilik, birçok farklı disiplinde çeşitli tanımları bünyesinde barındıran ve türlü hedefler için ele alınan bir terimdir. (Mitra, 2006: 236). Burada yer alan terim, tıbbi, sosyolojik ve politik bakış açılarıyla açıklanarak başka dillerde ve kültürlerde çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. Bu bağlamda, çeşitli tanımlamalar yer almaktadır. Bu tanımlamalarda genellikle kişinin herhangi bir nedenden dolayı yetersiz olma durumu odaklanan tipik tanımlamalar arasında başta yer almaktadır (Robson ve Evans, 2005: 2).

Engelli olmak; doğum ile ya da sonradan meydana gelen herhangi bir hastalık ya da geçirilen kaza sonrası beden, zihnen, psikolojik, duyu ve toplumsal yetilerin farklı seviyelerde kaybedilmesini ifade etmektedir (Kavaklı ve Özkara, 2012: 66). Engelli olmak; kişisel ve sosyal sonuçlara sahip, fiziksel, psikolojik, sağlık yönleri bulunan bir olgudur. Bu olgunun karışık ve çok yönlü doğası sebebiyle, engelliliği anlamlandırmak ve tanımlamak da son derece zor olmaktadır (Camkurt, 2013: 82). Engelli kavramı, her ne kadar toplumca biliniyormuş gibi zannedilse de, aslında bir belirsizlik olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişinin bedensel ve bilişsel yetilerinde bozulma, bu durumların hareket becerisinde, tutum ve davranışlarında meydana getirdiği zorluk, onu toplumda yer alan başka bireylere göre ayrı hale getirir. Bu ayrılık, engelli bireylerin karşılaştığı belirsizlik ve ön yargının temel sebebidir (Subaşıoğlu, 2008: 400).

"Engelli" terimi genellikle hareket kabiliyeti sınırlı olan kişiyi akla getirmektedir. Hareket kabiliyetini engelleyen sebepler genellikle doğumla gelen, doğum esnasında veya daha sonra ortaya çıkan bir sağlık sorunu ya da geçirilen kaza neticesinde meydana gelen bir fonksiyon bozukluğundan kaynaklanmaktadır (Öztürk, 2011: 16).

1.2. ENGEL TÜRLERİ

Engel türleri, görme engelliler, zihinsel engelliler, bedensel engelliler ve işitme engelliler olarak dört ana kategoride sınıflandırılabilir.

1.2.1. Bedensel Engelli

Bedensel yetersizlik tanımlanırken yönetmeliğe göre ortopedik yetersizlikler, kronik hastalıklar ve Serebral Palsi olmak üzere ayrı kategorilere ayrılarak tanımlanmıştır. Buradaki bedensel yetersizlik kavramı tümünü kapsadığından bu terim kullanılmıştır. Bedensel yetersizlik, bireyin iskelet, kas ve sinir sistemlerindeki sorunlardan kaynaklı olarak sosyal hayata adapta olma ve gündelik hayattaki ihtiyaçlarını karşılama konusunda zorluklar yaşayan bir durumu ifade eder. Bu durum, doğumdan önce, doğum esnası ya da sonrasındaki birtakım sebeplerle ortaya çıkabilir. Bu bireyler, koruma altına alınma, bakım hizmeti, iyileştirme çalışmaları, danışmanlık hizmeti ve destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyarlar (Yılmaz, 2017: 58).

Bedensel engelli, doğuştan gelen ya da sonradan kazanılan, insan yapısı ya da biçimindeki fiziksel ve fizyolojik bozulma veya eksikliklerle karakterize edilen, bireyin

fiziksel yeteneklerini sınırlayan ya da tamamen ortadan kaldıran durumları ifade etmektedir (Ege, 1993: 23). Bedensel engelliler genel olarak, kas, iskelet ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememeye durumlarına yol açan sinir sistemi hasarı, hastalıklar, kazalar ve genetik problemlerden kaynaklanan hareketle ilgili kısıtlamalar olarak tanımlanmaktadır (Şahinöz, Şahinöz ve Eker, 2013: 11). Bu grupta yer alan bireyler bacak, kol, el, ayak, parmak ve omurgalarında noksanlık, fazlalık, kısalık, yokluk, hareket kısıtlaması, kassal güçsüzlük, şekilsel bozukluk ya da kemiklerle ilgili olumsuz durumlarla mücadele eden veya felç geçiren kişileri kapsamaktadır (Kaya, 2016: 15).

1.2.2. Zihinsel Engelli

Amerika zihinsel yetersizlik birliğinin 1973 yılında yapmış oldukları toplantıda zihinsel engellilik gelişim sürecinin içerisinde zekâ fonksiyonlarının normal düzeyin daha altında olması, sosyal uyumda bozukluklar ve öğrenme bozukluğunun görülmesi durumu olarak ifade edilmektedir. 1992 yılı Mayıs ayında ise zeka engeli “zihinsel işlevlerin normalin altında olması, kişisel bakım, iletişim, ev hayatı, akademik fonksiyonlar, sosyal beceriler, güvenlik ve sağlık, serbest zamanlar, kendini yönlendirme, iş gibi sosyal uyum ve öğrenme sağlayıcı davranışlardan iki veya daha fazlasında sınırlılığın görülmesi” şeklinde daha geniş kapsamda tanımlanmaktadır (Krebs, 1995: 459).

“Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 22 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi” ifade eder (Yılmaz, 2017: 60).

Zihinsel engeli bulunan çocukların yaygın özellikleri arasında öğrenme hızındaki yavaşlık, matematikte ve okumada gerilik, dikkatte dağınıklık, konuşmada gecikme ve bozulma, duyuşal-motor sorunlar, gündelik hayat yetilerinde kısıtlılık ve sınırlı toplumsal yetiler bulunmaktadır (Güldenoğlu ve Kargın, 2012: 20).

1.2.3. Görme Engelli

Görebilme becerisinin bir kısmının ya da tamamının kaybedilmesi nedeniyle destek ve özel eğitim hizmetlerine gereksinimde bulunan kişileri ifade etmektedir (Yılmaz, 2017: 58). Kişinin göz yapısını oluşturan; kornea, sklera, konjunktiva, iris,

retina, göz sıvısı, mercek, kroit, saydam sıvı, kör nokta, maküla ya da optik sinir gibi kısımlarının zarar görmesi ile görme yetisini yeterince kullanamaması ya da görme fonksiyonunu gerçekleştirememesi olarak ifade edilmektedir (Şanal, 2023: 4). Bir başka ifadeyle, ışık algılayamayan, yeterli görememenin etkisi altında olan, yani kör şeklinde nitelendirilen kişiler ile az görmekte olan kişiler için görme engelli ifadesi kullanılmaktadır (Özsan ve Hasret, 2017: 91).

Bireyde görme yetisini etkileyen bir göz rahatsızlığının, görme sistemini ve görme duyularını etkilemesi sonucunda görme bozukluğu durumu ortaya çıkar (WHO, 2023).

Görme engelli bireylerin; motor gelişimi, dil gelişimi ve bilişsel gelişimlerinde normal bireylerle kıyaslandığında çok fazla farklılık olmadığı ancak toplumun onlara karşı tepkili bakışı ve dışlaması nedeniyle içe kapanma durumu yaşamaları sosyal gelişimi yönünden zayıf kalmalarına neden olmaktadır (Demir ve Şen, 2009: 156).

1.2.4. İşitme Engelli

İşitme hassasiyetinin kısmi olarak veya bütünüyle kaybı sonucunda konuşma becerilerini edinmekte, dil kullanımında ve iletişimde zorluklar yaşamaları nedeniyle, destek ve özel eğitim hizmetlerine gereksinim gören bireyleri tanımlar (Yılmaz 2017: 58). Bir kişinin normal işiten biri kadar iyi işitemiyor olması, yani hem sağ hem de sol kulakta 20 dB ya da daha yüksek değerlere sahip olması kişide işitme yetersizliği bulunduğu anlamına gelmektedir. Hafif, orta, orta derecede şiddetli, şiddetli ya da derin olabilir ve sadece sağ, sadece sol veya her iki kulağı birden etkileyebilmektedir. İşitme kaybının temel sebepleri doğuştan olabileceği gibi çocukluk çağında erken başlayan işitme engeli, orta kulakta sürekli yaşanan enfeksiyonlar, yüksek sese dayalı işitme duyusunun yitirilmesi, yaş kaynaklı işitme engeli ve iç kulak yapısının zarar görmesine neden olan ototoksik ilaçlar bulunmaktadır. İşitme kaybının olumsuzlukları oldukça derin ve geniş olabilmektedir. Bu olumsuzluklar kişiler arası iletişim kuramama, çocukların dil becerisinin gecikmesi, yaşlılarda ise toplumdaki soyutlanma, hayal kırıklığı ve yalnızlık duygusuna sebep olabilmektedir (WHO, 2023).

İşitme yetersizliği durumu, kişinin işitsel bilgiyi anlamada yetersizlik yaşadığı anlamını ifade eder ve hem sağ hem sol kulakta da işitme seviyesinin 25 desibel (dB) olması olarak da ifade edilebilir. İşitme yetersizliği olan bireylerin belirlenmesinde odyometrik ölçüm kullanılmaktadır. İşitme yetersizliği durumu konjenital ya da

sonradan edinilmiş olabilmektedir. İşitme yetisinin kaybedilme seviyesi ve işitme kalıntısı desibel seviyesi referans alınarak tanımlanmaktadır. İşitme seviyesini referans alan yaklaşıma göre işitme engel seviyeleri; hafif seviye (26-40 dB), orta seviye (41-60 dB), ağır seviye (61-80 dB) ve derin seviye (81 dB ve üstü) şeklinde gruplara ayrılmaktadır (Özer, 2020: 284).

1.3. İŞİTME ENGELİ- KAYBI

İşitme kaybı, sesleri kısmen veya tamamen duyamama veya anlayamama durumudur. Bu kaybın nedeni çevresel, yapısal, genetik ya da patolojik yani bir rahatsızlık neticesinde ortaya çıkabilir.

İşitmenin kaybedilmesi durumu kişilerde çok hafif düzeyden çok ileri düzeye kadar çeşitlilik gösterebilmektedir. Gündelik yaşantıdan örneklendirdiğimizde çok kısık sesle konuşma 20-25 dB, normal seviyede konuşma 55-60 dB, yüksek seste konuşma 70-75 dB, trafik gürültüsü 90-95 dB, bir jet motorunun çıkardığı ses 120-140 dB düzeyindedir. Bireylerin kulağının algılama yeteneği, 20 ila 20.000 Hertz frekans değerleri arasında ve 0-120 dB şiddet seviyelerindeki sesleri algılayabilmektedir (Sevinç, Aslan ve Özkan, 2015: 57).

İşitme engelini özel gereksinimli olan bireylerin eğitim yasasında işitme engeli kavramını çocuğun konuşmaya dayanan bilgiyi işitme aparatı kullanmasına rağmen anlayamaması olarak nitelendirilmektedir. Bu durum çocuğun akademik alandaki başarısını olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir. İşitme Güçlüğü kavramı kalıcı ya da değişen işitme sorunu olarak nitelendirilmekte ve bu durumu yaşayan bireylerin işitme engeli tanımı tarafından kapsamadığı belirtilmektedir. Ancak işitme güçlüğü yaşayanlarında işitme engeli olan bireyler gibi akademik olandaki başarılarının olumsuz yönde etkilendiği belirtilmektedir.

İşitme engeli kavramı, işitme durumunun işitsel bilgileri kavramak için yeterli olmadığı anlamına geldiği belirtilmektedir. Sağır birey; işitme cihazı kullansın ya da kullanmasın dile ait bilgileri başarılı şekilde edinmesinde işitme gücü kullanması engellenen kişi olarak nitelendirilmektedir.(Cengizhan ve Savaş 2020: 206).

1.3.1. İşitme Kaybı Dönemleri ve Tipleri

İşitme kaybı durumu doğumdan öncesi, doğuş esnası, doğumdan sonrası olarak hayatın farklı dönemlerinde meydana gelebilir.

1.3.1.1. Prenatal (doğum öncesi) Dönem

Bu dönem, anne adayının gebeliği esnasında geçirmiş olduğu işitme kaybı risk faktörlerini barındırmaktadır. Bu dönemdeki riskler şunlardır:

- Kişinin kalıtsal yatkınlığı
- Anne adayının, gebeliği esnasında ototoksik ilaç kullanması
- Anne adayının, gebeliği esnasında kabakulak ve kızamık benzeri ateşlenilen rahatsızlıklar yaşaması
- Anne adayının, hamileliği esnasında X-Ray ışınlarının etkisinde kalması
- Anne adayının, sistemik bir hastalığa sahip olması
- Anne adayının, hamileliği esnasında düşme, kaza vb. travma yaşaması
- Akraba evliliği (Çavuşoğlu, 2019: 5).

1.3.1.2. Perinatal (doğum anı) Dönem

Bu dönem, doğuş esnasında oluşan işitme engeli tehlikelerini kapsamaktadır. Bu dönemdeki tehlike unsurları:

- Bebeğin az kiloda doğumu (1500 gr'dan az)
- Kanda uyumsuzluk
- Dünyaya gelme esnasında bebeğin yeterli oksijen alamaması
- Dünyaya gelme esnasında baş travması yaşaması (vakum vb. uygulanması)
- Kan değişimi gerçekleşmesi (Çavuşoğlu, 2019: 5)

1.3.1.3. Postnatal (doğum sonrası) Dönem

Doğum sonrası dönem, çocukla ilgili doğumdan sonraki işitme kaybı tehlike unsurlarını kapsamaktadır. Bu dönemde yer alan unsurlar:

- Bebeğin geçirmiş olduğu rahatsızlıklar (kabakulak, menenjit vb.)

- Bebeğin havale geçirmesi
- Bebeğin ototoksik ilaç kullanması
- Bebeğin baş travması yaşaması
- Bebeğin kulaklarında enfeksiyon geçirmesi
- Bebekta bir kalıtsal bozukluğun varlığı
- Bebeğin kulak kepçesinde olan fiziki bozulmalar
- Bebeğin aşırı seviyede sesli ortamda kalmış olması
- Sebebi belirlenemeyen işitme kayıpları (American Speech-Language-Hearing Association, 2005).

İşitme kaybı iletimsel tip, duyuşsal- sinirsel tip ve karışık tip olarak üç tip olarak sınıflandırılmaktadır.

1.3.1.4. İletimsel Kayıp

Ses düşük volümlü radyoya benzerlik göstermekte ve iç kulağa iyi bir şekilde geçirilememektedir. Duyulan kelimeler belirsiz ve zayıf olduğu ancak çarpıtılmadığı ifade edilmektedir. Bu kayıp şeklinin sinirlerin zarar gördüğü bir kayıp olmaması, mekanik bir kayıp olmasından dolayı cerrahi veya tıbbi müdahaleler aracılığı ile düzeltilebildiği ifade edilmektedir. Bu tip kayba en çok orta kulaktaki ciddi derecede iltihap veya orta kulak akıntısının neden olduğu belirtilmektedir (Özer, 2017: 176).

1.3.1.5. Duyuşsal- Sinirsel Kayıp

İletimsel kayıba göre daha ciddi ve kalıcı olduğu bilinmektedir. Sesler akortsuz çalan radyo ile benzerlik göstermektedir. Bu kayıpta ses yüksekliği kadar sesin doğruluğu da etkilenmektedir.

İşitme aletinin kullanılması veya sesin yükseltilmesi kelimelerin çarpıtılmasını engelleyemezken, seslerin duyulabilmesine yardımcı olabilmektedir. Alfabemizdeki t,p,k gibi sessiz olarak nitelendirilen harfler belirli olarak işitilemezken, düşük perdeli sesli sesler işitilebilmektedir. Sessiz harfleri içeren pop, top gibi seslerin ayırt edilmesinin zorlaştığı belirtilmektedir (Özer, 2017: 176).

1.3.1.6. Karışık Tip İşitme Kaybı

Duyuşsal- Sinirsel kayıp ile iletimsel işitme kaybının bir arada görülmesi olarak belirtilmektedir. Yaşanan işitme kaybının iletimsel parçası gerçekleşen kulak enfeksiyonunun tedavisi sonucundaki gibi kalıcı veya geçici olabilmektedir (Özer, 2017: 177).

1.4. ENGELLİLER VE SPOR

Engellilerde spor toplumumuzun zihinsel veya bedensel engelli bireylerince yapılan spor çeşitleridir (Güzel ve Kafa 2020: 1). Engel gruplarına göre engelli sporcular eskiden örgüt, dernek ya da federasyon bünyesi altında toplanmışlardır. Sportif faaliyetleri özerk bir biçimde sürdürürken zamanla spor kuruluşları tek bir bünye altında birleştirilmeye çalışılmıştır. 1982 yılına gelindiğinde bu çalışmalar engelli sporcuları aynı bünye altında toplayan uluslararası koordinasyon komitesinin (ICC- International Coordination Committee) kurulması ile sonuçlanmıştır. 1982 ve 1987 seneleri arasında bu komite faaliyetlerini sürdürmüştür. Ancak hali hazırda bulunan engelli spor federasyonları ile yöneticiler toplanıp engelli spor federasyonlarını uluslararası yeni bir spor bünyesi altında birleştirmek için çalışmalara başlamışlardır. Bu çalışmalar neticesinde 14 Mart 1987 yılında Hollandanın Arnhem şehrinde uluslararası 6 spor federasyonu ve 39 ülkenin temsilcileri ile “Arnhem semineri” gerçekleştirilmiştir. Bu seminerde günümüzde engelli sporcular için tek uluslararası koordinasyon kuruluşu olarak kabul gören Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC- International Paralympic Committee) kurulmuştur. Ancak bu komite 1922 yılı 3 Eylül’de resmi anlamda kurulmuştur. Uluslararası Paralimpik Komitesi bünyesinde 6 farklı spor federasyonu yer almaktadır bunlar sırasıyla; Uluslararası İşitme Engelliler Spor Komitesi (CISS), Uluslararası Kör Sporlar Derneği (IBSA), Uluslararası Engelliler Spor Organizasyonu (ISOD), Uluslararası Stoke Mandeville Tekerlekli Sandalye Spor Federasyonu (ISMWSF), Serebral Palsi Uluslararası Spor ve Rekreasyon Derneği (CP-ISRA), Uluslararası Zihin Engelliler Federasyonu (VIRTUS) olarak yer almışlardır. Bunlar arasında birleşerek yeni federasyon kurmuş olanlarla beraber özerk bir şekilde yarışma düzenleyenler de bulunmaktadır. Ayrıca Uluslararası İşitme Engelliler Spor Komitesi (CISS) günümüzde halen özerkliğini sürdüren bir organizasyondur. Uluslararası Paralimpik Komite bünyesi altında olmayıp bunların dışında Uluslararası

Olimpiyat Komitesi (IOC)' nin tanıdığı uluslararası özel olimpiyatlar yer almaktadır (Şanal, 2023: 79).

1.4.1. İşitme Engelliler ve Spor

İşitme engelliliği kavramı, işitmede bozukluklar, yetersizlik, ağır işitme kaybı veya sağır kavramları ile tanımlanabilmektedirler (Avcıoğlu, 2008). Smith (2007) ise işitmeyle ilgili mekanizmanın doğum öncesi, doğum anında, doğum sonrası ya da daha sonra çeşitli sebeplerle oluşan sesleri anlama ya da algılamada ortaya çıkan olumsuzluklar olarak açıklamıştır. Atay (2007) ise hafif işitme kaybından ileri seviyeye uzanan duygusal etkileşim becerisini tamamen veya az gerçekleştirememesi olarak açıklamaktadır.

İşitme engelli bireylerde toplumla kaynaşırken sosyal, duygusal ve psikolojik alanlarda önemli zorluklarla karşılaşabilmektedir (Snoddon ve Underwood, 2014: 533). Bu zorlukları aşmanın bir yolu da fiziksel aktivite ve spordur. Bedensel faaliyetlere katılma, kalp-damar ve kas-iskelet sisteminin üst seviyeye getirilmesi, ideal kilonun korunması, özgüvenin yükselmesi, kaygı ve stresin azalması gibi fizyolojik ve fiziksel sağlığı da iyileştirebilir (Bloemen vd, 2015: 138). Aynı zamanda bedensel faaliyete ve spor yapmanın birey üzerinde bedensel, ruhsal ve toplumsal faydaları vardır (Jansen ve Blanc, 2010). Durstine vd. (2010) engelli kişilerin iyi bir spor eğitimiyle programların esneklik, denge, erişilebilirlik, güvenlik, kardiyovasküler dayanıklılık, çeviklik ve kas gücü artışı sağlanabileceğini belirtmiştir. Duyusal yetersizliği olan bireylerin fiziksel aktivitelere katılımı kısıtlanmakta ve fiziksel aktivite düzeyleri, kas kuvveti, kardiyovasküler dayanıklılık, denge ve spor performansları azalmaktadır (Karakoç, 2016: 13).

Engelli bireyler spor faaliyetlerine katılımda bazı zorluklar yaşasalar da engellilik türüne göre özel olarak tasarlanan spor dalları sayesinde yaşanan zorluklar büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır (Akınoğlu ve Kocahan, 2019: 576). Sağır sporcuların herhangi bir fiziksel eksiklikleri bulunmadığından iletişim sorunlarının çözülmesi durumunda spor müsabakalarına rahatlıkla katılabilecekleri bilinmektedir (Kurková vd., 2011: 612).

Konuşma, işitme ile çok yakın ilişkisi olan ve taklit yoluyla kazanılan bir yetenektir (Özsoy 1982). Bireyin konuşmaya başlaması yakın çevresi ve özellikle anne-

babasıyla yaşadığı deneyim sonucu dili öğrenmektedir (Arslan, 2019). İşitme engelli birey sesleri algılayamadığından dolayı konuşmayı taklit edemeyecek ve işitme engelinin yanında konuşma güçlüğü de yaşayacaktır (Kargın 1990). Sporda iletişimin büyük önemi vardır. Spor esnasında bireyler birbirleriyle genellikle konuşarak ya da mimik ya da hareketlerle iletişim kurmaktadır. İşitme engelli bireylerde duyma yetisinin eksik olması ya da hiç olmaması bu yönüyle iletişimi zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda bireyin doğuştan duyma kaybı olması konuşma yetisini de engellemektedir. Bu durum bireyin denge ve motor becerilerini de olumsuz etkilemektedir. Engellilere beden eğitimi ve spor etkinlikleri engel türüne ve amaca özgü olarak hazırlanmalıdır (Yalçın, 2015). İşitme engelli bireylerde de duyma ve konuşma yetisi kaybı nedeniyle engel derecesine özgü amaca hizmet eden çalışmalar planlanmalıdır.

Spor engelli bireye fiziksel aktivitelere katılım imkanı sağlamanın yanında ona özgüven duygusu ve kişilik gelişimi kazandırarak onların toplumsal yaşama adapte olması açısından büyük kolaylık sağlamaktadır. Rehabilite ve tedavi edici tesirleri nedeni ile spor ve fiziksel aktiviteler, engelli kişilerde bedensel, duygusal, bilişsel ve toplumsal gelişim unsuru olarak kullanılmaktadır.

Toplumda farkındalık oluşması ve engelli kişilere olan negatif yaklaşım ve davranışların değişmesi yönünden engelli kişilerin sportif faaliyetlere katılması sporun önemini ortaya çıkarmaktadır.

Engelli bireylerin yapmış oldukları sportif faaliyetler onların hayat kalitelerini yükselterek, sporcu kimlikleri ile toplumun bir parçası olabilecekleri sosyal ortam oluşturmaktadır. Spor engelli bireyleri hayata bağlamak bakımından yaşam boyu yapmaları gereken bir eylem olarak önerilmektedir (Atasoy 2021).

Beden eğitimi ve spor çocukların, gençlerin ve erişkinlerin sağlıkları, gelişimleri bilgi ve becerilerine olumlu katkılar sunmaktadır. Bu bakımdan işitme engellilerinde sporla ilgilenmelerinin onların gelişimlerinde önemli role sahip olmaktadır. Araştırmalar beden eğitimi ders sürelerinin artmasının öğrencilerin akademik başarısında olumlu etkilerinin yanı sıra öğrencilerin sağlıklı yaşam bilincinde olmaları ile hem fiziksel formda olma hem de sağlıklı olma konusundaki hislerini olumlu şekilde etkilediğini göstermektedir. İşitme engelli öğrenciler için özgüven önem arz etmektedir. Ortalama seviyede fiziksel yetilere sahip bir işitme engelli öğrenci işitme engeli

olmayan akranı ile herhangi iletişimsel endişe veya akademik zayıflık endişesi olmaksızın spor yapabilir ve yarışmalara katılabilmektedirler. Spora karşı bir ilgi duyuyorlarsa, sportif faaliyetler esnasında akranları ile daha eşit şartlarda etkileşimde bulunmaları olanakları olabilmektedir. Spor sayesinde özgüvenlerinin artması sağlanmaktadır. Spor bu sayede nüfusun birtakım seviyelerinde yer alanlar için toplumda eşitleyici rol alabilmektedir.

İşitme engelliler için 1888 yılında Berlin’de işitme engelliler için organize edilmiş bir takım spor olayı sonrasında 1924 yılında düzenlenen ilk Dünya Sağırlar Yarışları olduğu belirtilmektedir. Bu yarışların sonrasına 1930 yılındaki “İngiliz Sağır Sporları Konseyi” gelmektedir. Bu konseyin esasında işitme engelli bireylere yönelik bölgesel ve milli seviyede rekabetçi spor organizasyonları yapmak amacı ile kurulduğu belirtilmektedir. O zamandan günümüze işitme engelli bireyler için kulüpler arası spor faaliyetlerini geliştirmeye ve engelli sporlarında işitme engelli sporlarını tanıtmaya devam ettikleri belirtilmektedir (Cengizhan ve Savaş 2020: 208).

Spor organizasyonlarından DEAFлимпик olarak adlandırılan oyunların bünyesinde Yaz Deaflimpikte 20, Kış Deaflimpikte ise 5 spor dalı bulunmaktadır. Bu organizasyonda sporcuların müsabakalarda işitme cihazı ya da farklı bir cihaz kullanmalarına izin verilmemektedir. (Stride 2019: 9)

Türkiye’de 2000 senesinde kurulan ‘Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu’ (TİESF); Avrupa İşitme Engelliler Spor Organizasyonu (EDSO-European Deaf Sports Organisation), Dünya Spor Sağırlar Birliği (CISS-International Committee of Silent Sports) ve Uluslararası İşitme Engelliler Spor Komitesi (ICSD- Inernational Committee of Sports for the Deaf) üyesi olarak Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini yürütmektedir (Cengizhan ve Savaş 2020: 210).

1.4.2. Bedensel Engelliler ve Spor

Bedensel engellilik, dünyaya gelme öncesi, dünyaya gelme esnasında ya da dünyaya gelme ardından iskelet, kas ve sinir sisteminde bozulmaya dayalı meydana gelen durumlar neticesinde, fiziksel davranışla alakalı işlevlerinin farklı seviyelerde kaybedilmesi sonucu oluşan sosyal hayata adapte olma ve gündelik ihtiyaçlarını gidermede güçlüklerle karşı karşıya kalan ve bakım, koruma altına alma, iyileştirme faaliyetlerine gereksinimi olan bireyler olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel engelli

kişilerdeki bozuklukların genellikle, kas-iskelet, eklem ve sinir sistemi sorunlarına dayanmaktadır (Çağlar, 1982). Bedensel engellilik doğuştan ya da sonradan oluşan bireyin fiziksel veya fizyolojik olarak bir eksiklik meydana getiren, bireyi fiziksel olarak kısıtlayan ya da tamamen ortadan kaldıran engel türüdür (Ege, 1993). Bedensel engellilik içerisinde en yaygın olanlar selebral palsi, gelişimsel kalça çıkıklığı, uzuv eksiklikleri, spina bifida gibi türlerdir (Kırımoğlu, 2022: 103).

Engelli bireylerin toplumda diğer bireylere göre daha hareketsiz bir yaşam sürdürdükleri görülmektedir (Hazar ve Koç, 2020: 548). Sporla birlikte engelli bireyler kimlik ve rollerini keşfetme, kendini algılama fırsatı, grupla birlikte hareket edebilme gibi özelliklerini ortaya çıkarırken engelin farkındalık durumunu düşürür (Groff, Lundberg, Zabriskie, 2009: 321). Spor, engelli bireylerde bedensel, psikolojik, duyuşsal ve toplumsal yarar sağlamada aracı olmaktadır (Tuncer, 2009: 42). Ayrıca engelli bireylerin spor ve fiziksel aktiviteyle birlikte özgüven kazanma, kişilik gelişimi, kendilerinin farkına varma, toplumsal içerisinde yer edinebilme gibi imkân ve kolaylıklar sağlamaktadır (Yıldız, 2021: 34).

1.4.3. Zihinsel Engelliler ve Spor

Her birey eşit şartlarda dünyaya gelse de sahip oldukları bilişsel, fiziksel ve sosyal özelliklerden dolayı eşit imkan ve olanaklardan faydalanamamaktadır (Subaşıoğlu, 2008: 410). Her ne kadar bireyler eşit şartlarda dünyaya gelse de hem dünyaya gelmeden öncesi hem sırasında hemde sonrası oluşabilecek bazı olumsuzluklar bireyleri bu eşit şartlardan uzaklaştırmaktadır. Bu bireylerin topluma adaptasyonun sağlanmasında en etkili yardım özel eğitimle sağlanmaktadır (Yörükoğlu, 2000: 56).

Bireyin bilişsel fonksiyonlarının normal seviyeden düşük olması ve bununla birlikte kişisel bakım becerilerinde eksiklik, iletişim eksikliği, ev ve sosyal yaşantı, akademik beceriler, yönlendirme, güvenliğini sağlama, iş yaşantısı, serbest zaman vb. uyumlu hareketlerin iki veya daha çoğunda görülen eksiklik türü zihinsel engellilik şeklinde açıklanmaktadır (Ataman, 2005; İlhan, 2008: 8). Bilişsel engellilik hem dünyaya geliş öncesi ve esnasında hem de dünyaya gelişin ardından gelişimi boyunca, farklı nedenlerle aklın gelişmesinde devamlı olarak geriye gitme, durağanlaşmayı açıklayan eksiklik olarak nitelendirilmektedir. (Baysal, 1986).

Tüm bireylerde olduğu gibi zihinsel engeli olan çocuklarda da biyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlara sahiptir (Kırımoğlu vd., 2016). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin, bazı psikomotor becerilerinin ya da zihinsel faaliyetlerinin toplum açısından beklenen seviyenin altında olması bu bireylerin topluma entegrasyonunda güçlükler oluşturabilmektedir (İlhan, 2008: 22). Bu bireylerin toplumda hayatlarını devam ettirebilmeleri için ihtiyaçlarının giderilmesi gerekli olmaktadır. (Kırımoğlu vd., 2016). Gelişimsel olarak yaşlarına göre belli bir oranda farklılık gösteren bu kişilerin toplumsal yaşama entegrasyonu ve günlük gereksinimlerini karşılamada özel eğitimle desteklenebilmektedir (Altınışik vd., 2021: 84). Gereksinimlerinin karşılanmasıyla bireylerin sosyal uyumları da artış gösterecektir (Cambra ve Silvestre, 2003: 201).

Zihinsel engelli bireylerin sosyal yaşama kazandırılmasından biri de Beden Eğitimi ve Spor faaliyetleridir. Beden Eğitimi ve Spor etkinlikleri, olumsuz durumlarla başa çıkmada içerisinde dinamikler barındıran ve iyileştirme yöntemi olarak uygulanabilecek etkili bir mekanizma görevi görmektedir (İlhan ve Esentürk, 2015: 25). Zihinsel engelli bireylerin bütün olarak gelişimlerine pozitif yönden destekleyen beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde yer almalarında, hem ailenin hem de toplumsal çevrenin bilinç seviyelerine önem verilmelidir (Gür, 2001). Özenle planlanana bu etkinlikler başarıyı yaşabilecekleri fırsatları sunabilmektedir (İlhan, 2009: 44). Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile sosyalleşmesine katkı sunmanın yanında kişilik gelişimine olumlu katkı sunar ve güçlü iletişim kurarlar (Yılmaz, Şentürk ve Demir, 2015: 317).

1.4.4. Görme Engelliler ve Spor

Düzenli fiziksel aktivite, hem engelli hem de engelli olmayan kişilerde kronik hastalıkların önlenmesi ve sağlığın sürdürülmesinin yararları yadsınamaz bir gerçekliktir (Kim ve Park, 2018).

Tekkurşun Demir ve İlhan'a göre engel çeşitleri "zihinsel engellilik, işitme engelliliği, bedensel engellilik ve görme engelliliği" olmak üzere dört unsur olarak tanımlanmaktadır (Tekkurşun Demir ve İlhan, 2019: 161). Görme bozukluğu en sık görülen engellerden biridir ve bu işlev bozukluğunun farklı düzeyleri vardır. Orta ve şiddetli görme bozuklukları az görme olarak ifade edilirken tamamen görme bozukluğu körlük olarak ifade edilmektedir (Mirandola vd., 2019).

Doğuştan veya sonradan oluşan görme bozukluğu, kişiyi sosyal bağlamdan izole eder ve fiziksel ve eğlence aktivitelerini azaltır, böylece hareketsiz bir yaşam tarzına yol açar (Li d., 2020: 502). Görme engeli bireylerde düşme, çarpma, geç kalma gibi çekinceler görülebilmektedir (Demirci, 2005). Bunun sonucunda diğer akranlarıyla karşılaştırıldığında görsel uyarıcılardan mahrum kaldıklarından dolayı hareket etme, koşma, tırmanma gibi faaliyetlerde fiziksel olarak daha az aktif oldukları bildirilmektedir (Çuhadar, 2010; Demirtürk ve Kaya, 2015: 21). Fakat görme engeli motor becerileri etkilese de bireylerin fiziksel olarak aktif olmasını tamamen engellememektedir. Görme engelliler yüzme, bisiklet kullanma, judo, okçuluk, eskrim vb. bir çok spor etkinliklerine katılabilmektedir (Kamelska ve Mazurek, 2015: 39). Bu etkinliklerle bireyler bağımsızlık ve özerklik duygularını iyileştirebilir, birçok fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik fayda sağlayabilir ve böylece görme engellilikle ilgili dezavantajların üstesinden gelebilir (Jaarsma vd., 2014: 250). Ayrıca hareketsizlikten kaynaklanan sağlık sorunlarının da önlenmesinde etkili olabilmektedir.

1.5. MOTİVASYON

İnsan davranışlarının alt yapısını oluşturan ve davranışlara yön veren birçok sebep vardır. Davranışlar eyleme dönüştürülürken motivasyonun davranışı belirlemede en önemli unsurlardan biri olduğu düşünülmektedir (Barkoukis vd., 2008: 42). Motivasyon, “harekete geçirmek” anlamına gelen Latince “movere” fiilinden meydana gelmiş, belirli davranışlarda bulunma arzusunu ortaya çıkarır (De Rijk vd., 2009: 279). Motivasyon, bireysel faaliyetleri hedeflere doğru yönlendiren ve sürdüren içsel psikolojik süreç veya içsel güçtür (Zhao ve Hong, 2012: 61). Motivasyon, uyum sağlayıcı ve uyumsuz boyutlarda birey davranışının temelini oluşturur. Motivasyon, beklentilerdeki bireysel farklılıklar, öz yeterlilik, öz düzenleme, hedefler, görev değerleri ve algılanan maliyet ve faydalar olmak üzere iç ve dış faktörlerin karmaşık bir etkileşimi ile ortaya çıkar. (Hattie vd., 2020: 61). Latince "movere" kelimesinden gelen motivasyon "hareket etmek, hareketlendirme" anlamını ifade eder (Koç, 2012: 37). Motivasyon, bireyin eylemlerine destek veren ruhsal ya da içsel destekleyici güç olup, insanların davranışları üzerinde başlatıcı, yönlendirici ve güçlendirici etkiye sahiptir (Shang ve Yang, 2021: 12). Motivasyon, bir ya da birden çok kişiyi belirli bir hedefe yönelik harekete geçirmek için yapılan çabaların toplamıdır (Iso-Ahola, 1982: 260).

Motivasyon, istenilen sonuç elde edilene kadar sürekli olarak belirli bir göreve adanma isteği ve enerjisidir (Chapagai, 2017). Motivasyon, bir hedefe veya ödüle ulaşmak için enerjiyi arttırmak ve çalışmaya istekli olmak olarak tanımlanabilir (Beach, 1985: 259).

Motivasyon, insanların belirli bir durumda davranışın altında yatan niyeti belirlemeye yönelik bir terimdir. Gerek her gün antrenman yapan ve daha iyi sonuçlar almayı hedefleyen bir sporcu gerekse de bir proje için sayısız saatler harcayan bir ofis çalışanınin altında yatan niyet motivasyondur (Lehtimäki, 2015).

Motivasyon, farklı yoğunluk seviyelerinde meydana gelen, çeşitli amaç ve niyetlere sahip olan ve farklı faktörlerden etkilenebilen çok boyutlu bir psikolojik yapı olarak bilinmektedir. Motivasyonun, motivasyonsuzluk, dışsal motivasyon ve içsel motivasyon olmak üzere üç düzeyde tanımlanmaktadır. Motivasyon spektrumunun en uç noktasında, hem içsel hem de dışsal seviyelerde meydana gelen motivasyonsuzluk yer alır. Kendi kaderini tayin etmenin en düşük seviyesine karşılık gelir ve harekete geçme niyetinin tamamen yokluğu ile ifade edilir (Deci ve Ryan, 2013: 337). Dışsal motivasyon, elde edilen ödüller bireyi davranışta bulunmaya yönlendirir. Ödüllerden veya ödüllerden gelen dış tatmin ile ifade edilir. İçsel motivasyon, yeterlilik ve kendini gerçekleştirme duygularının eşlik ettiği bir aktiviteye katılmaktan elde edilen zevk tarafından şekillendirilir (Deci ve Ryan, 2013).

Motivasyon, bireylerin kişisel davranışını tayin eden, belirlenen davranışın tercih edilmesini sağlayan, davranışı eyleme dönüştürürken eylemi yapma isteğini oluşturan unsurdur. Eylemi gerçekleştirmeden ve uygulama safhasında gereken gayret ve ruhsal gücün meydana gelmesi, eylemin arzulanan nitelik ve nicelikte gerçekleşmesi ortaya konulan güdülenme ile sağlanmaktadır (Aslan ve Doğan, 2020). Motivasyon, enerji verilmesini ve davranışın olumlu uyarılara doğru yönlendirilmesini sağlayan süreç olarak belirtilir. Geleneksel motivasyon tanımına bakıldığında motivasyonu, enerji verici inancın gücü veya büyüklüğünün sürüş davranışında temel belirleyici olduğu benimsenmiştir. Diğer bir ifadeyle, daha fazla miktarda motivasyon, davranışı başlatma ve hedeflere ulaşma olasılığının daha yüksek olmasına yardımcı olur (Elliot, 2006: 113).

Motivasyon kavramı psikolojideki en geniş kapsamlı yapılardan biri olup ve davranış, kişilik ve bireysel farklılıklar üzerine yapılan araştırmalara öncülük eder. Bu

durumun önemini vurgulayanlar yalnızca bilim adamları değildir, sıradan çevrelerde bile insanlar sıklıkla bir bireyin diğerinden daha motive olduğundan bahseder veya bir yarışmayı kazananın daha istekli olduğu yorumunda bulunurlar. Motivasyon tartışması, bir kişiyi bir konuda diğerinden daha fazla üstün olmasına sebep olan nedir, ne kadar basit olabilir veya bir şey üzerinde çok çalışan bir kişiye iltifat etmek için bir övgü olarak kullanılabilir. Motivasyonu anlama hedefi, insani değerlerin temelinde yer alır ve dünyayı nasıl anlamlandırdığımızın yansımasıdır (Deci vd., 1991: 334).

1.5.1. Motivasyon Çeşitleri

Kendi kaderini tayin teorisine göre, motivasyonun içsel motivasyondan dışsal motivasyona ve motivasyonsuzluğa kadar uzanan bir süreklilik üzerinde yer aldığı bilinmektedir (Ryan ve Deci, 2020: 101). İçsel motivasyona sahip bireyler yüksek düzeyde iç kontrol odağı ve öğrenmeden haz alırlar. Yüksek içsel motivasyona sahip kişiler bilişsel uyarım, meydan okuma ve rekabet arama içerisindedirler; hevesliler; keşifle ilgili hoş hisler ve tatmin için bir aktiviteye katılmak ve becerileri ve başarıları geliştirmek için uzun süreli mücadeleye uygundur.

Dışsal motivasyon, koşullu hedeflerin başarılması odaklıdır. Çevrenin ve onun kısıtlamalarının, ödülleri ve cezalarının etkisi altında, iç baskılar veya kişisel olarak onaylanmış bir değer veya amaç ile özdeşleşme yoluyla dışarıdan yönlendirilir (Kuśnierz vd., 2020: 17).

Motivasyonsuzluk: spor yapmak için içsel bir neden olmadığında; kendi kararı olmayan motivasyondan kaynaklanan herhangi bir aktiviteye katılmaya yönelik istemli dürtünün yokluğu veya yoksunluğu olarak söylenebilir (Deci ve Ryan, 2000: 267).

Motivasyon çeşitliği bakımından Deci ve Ryan'ın bir süreklilik içinde sıraladığı farklı dışsal ve içsel motivasyon türlerine değinmişlerdir. Belirtilen bu çeşitlilik motivasyon durumuna göre değişirler. Beş tür motivasyon çeşidi tanımlanmıştır.

Dışsal düzenleme: Bazı dış gereksinimlerin karşılanması ihtiyacını içerir.

İçe yansıtılmış (içselleştirilmiş): Sporcu spor yapması gerektiğini hisseder ancak motivasyon içsel hale gelmez; bunun yerine dış kaynağın yerini vicdan gibi içsel bir sebep alır.

Tanımlanmış düzenleme: Faaliyet hâlihazırda bireysel bir kararın sonucu olduğunda ancak yine de dışsal bir hedefe ulaşmak için gerçekleştirildiğinde olur.

Bütünleşik motivasyon: Bir kişinin içsel yönelimini veya arzusunu ifade eder ancak yine de dış dürtüleri de kapsar.

Klasik içsel motivasyon: Sporunun spora kendi zevki ve tatmini için katılması

1.5.1.1. İçsel Motivasyon

İçsel motivasyon, motive edici dış faktörler olmadan yaptığımız bir davranışı ifade eder. Eylemi tatmin edici veya ödüllendirici bulunduğundan dolayı yapılır. İçsel motivasyonla birey bir konu veya faaliyete karşı gerçek bir coşku ve istekle harekete geçerken, aktiviteyi sürdürmek için dış uyaranlara ihtiyaç duymamaktadır (Deci,1975)

İçsel motivasyon, motivasyonun en güçlü şeklidir. Kişi içsel olarak motive olduğunda, eylemden keyif almaktadır. Motivasyon içselleştirilirse, kişi bir eylemin kendi değerleri ve hedefleriyle ilgili olduğu için değerli olduğunu hisseder. İçsel motivasyon en güçlü motivasyon kaynağı olsa da olumsuz durumda en olumsuz motivasyon kaynağı olabilmektedir (Martela & Jarenko 2014: 14). İçsel motivasyonda birey dış dürtülerin bir etkisinden ziyade kaynak bireyin kendisidir. Birey içsel olarak motive olmuşsa, kendisi için ilgi çekici olduğu için o işi tamamlayacaktır. İçsel motivasyon merak, ilgi, katılım veya olumlu meydan okumayla ilişkilidir. İnsanlar, bu eylem kendileri için önemli olduğu ve kendi kendini sürdürebilir görüldüğü için yapmaktadır (Filimonov, 2017).Aktivasyonu kendi isteği ve kendi adına yapması kişi için en güçlü ve en ısrarcı davranıştır ve eylemin gerçekleştirilmesi; şakacılık, merak, ilgi ve eğlence ile ödüllendiricidir. İçsel motivasyona sahip bireylerin kendi kaderini tayin etme, mükemmellik ve başarıya ilişkin yeterlilik hedeflere sahiptir ve bu hedefler başarıldığında aynı zamanda ödülü de hedeflerler (Clancy vd., 2016; Iglesias-Martínez vd., 2021: 18). İçsel motivasyon, öğrenme, beceri geliştirme, beceri uygulaması veya aktivitenin kendisinden elde edilen doğal zevk etrafında yoğunlaşmakta ve bireyleri dışsal ödüller beklemeden bir göreve katılmaya yönlendiren dürtü olarak tanımlanır (Deci ve Ryan, 2013). İçsel motivasyonda eylem kişinin içinden gelir yani motive edici etken, kendi içinde gerçekleştirilen eylemdir. Bu durum eylemin gerçekleştirilmesiyle kendini iyi hissetme olgusundan kaynaklanır, aynı zamanda eylemin tekrarlanmasıyla,

dışsal bir motivasyonun içsel bir motivasyona dönüştürülmesiyle olur (Huang ve Cheung, 2022).

İçsel motivasyonun üç alt türü belirtilir. Birincisi, sporcuların öğrenmeye çalışırken aldıkları zevk ve tatmin için bir aktiviteye girerken oluşturdukları motivasyondur. İkinci alt tip, sporcuların aktiviteye katılmaya iten motivasyon kendilerini geliştirme, kendilerini aşma zevki ve bir aktivitede ustalığa ulaşma duygusudur. Üçüncü alt tip, sporcuların duyularını deneyimlemek için bir aktiviteye katıldıkları içsel motivasyondur (Vallerand ve Blssonnette, 1992; Vallerand vd., 1993; Vallerand vd., 1989).

1.5.1.2. Dışsal Motivasyon

Dışsal motivasyon, Para, terfi, tanınma, kariyer fırsatları gibi dış etkenler tarafından gelen teşvik veya ödüllendirici etmenlerdir (Filimonov, 2017). Dışsal motivasyonda durum içsel motivasyondan farklı olarak gerçekleşir. Sporcu için aktivitenin peşinde koşmak içsel değildir, para veya diğer maddi faktörler gibi dış faktörler tarafından belirlenir. Dışsal motivasyon övgü veya disiplinden; halkın takdiri, ödüller, madalyalar, sertifikalar, daha sıkı eğitim, önceki ödüllerin geri çekilmesi gibi birleşiminden de oluşabilir, fakat bu tür motivasyon kısa ömürlüdür ve etkisi ve süresi azdır. Dışsal motivasyonda dışsal faktör ortadan kaldırıldığında sporcunun performansında dramatik bir şekilde gerileme görülebilir. Bu bağlamda içsel motivasyona ulaşmak daha da arzu edilebilir bulunmaktadır (Clancy vd., 2016; Iglesias-Martínez vd., 2021).

Ryan ve Deci, dışsal motivasyonu, bir şeyin sonuçta elde edilen psikolojik iyi oluş nedeniyle yapılması gerçeği olarak ifade etmektedir. Bu tür motivasyon dış faktörler tarafından şekillenmektedir. Başlangıçta içsel olan motivasyon, ödüllerin veya cezaların uygulanması yoluyla, bir ödül alma veya cezadan kaçınma arzusuna bir yanıt olarak dışsal motivasyona evrilebilir. Bu dışsallaştırma süreci içsel motivasyondan başlar ve motivasyon dört düzeyde düzenlenerek ilerler. İlk düzey, bütünleştirici düzenleme, aktivitenin günlük eylemlere dâhil edildiği yerdir ve psikolojik refah sunar. Sonrasında düzenleme tanımlanır; yapılan davranışa çok değer veriliyorsa, kişi bundan hoşlanmasa bile eylemi gerçekleştirir. Bundan sonra içe atılan düzenleme, odağı

dışsallaştırır. Motivasyonun dışsallaştırılmasına yönelik bir adım olarak dış düzenleme oluşturulur (Deci ve Ryan, 2008).

1.5.2. Spora Katılım Motivasyonu

Güdülenme olarak da isimlendirebileceğimiz motivasyon psikolojide keşfedilmiş en önemli kavramlardan birisi olarak nitelendirilmektedir (Cüceloğlu 1987: 230). Motivasyonu kelime olarak isteklenme, güdülenme, özendirme anlamlarına karşılık gelmektedir (Biçer, 2007: 115). GÜdü terimi organizmada yapılan bir davranışın başlamasına neden olan, onu ortaya çıkartan ve devam ettiren bilinçli veya bilinçsiz faktörlerdir (Doğan, 2005). GÜdüler insanoğlunun ve hayvanların davranışlarının temelini oluşturmaktadır. GÜdüleri günümüzde bilinip anlaşılabilen ya da daha pek net anlaşılamayan türden olabilmektedirler. Nerede ve ne şekilde olursa ve yapılırsa yapılsın her bir davranışın temelinde bir güdü veya güdüleri zinciri olduğu belirtilmektedir.(Cüceloğlu, 1987: 231).

Motivasyon, farklı araştırma alanlarında birçok araştırmacının üzerinden sık sık çalıştığı ve vurgu yaptığı iş, spor, öğrenme, vb. farklı alanları kapsar. Spor bağlamında motivasyon, sporcuları farklı katılım aktivasyonlarında aktif veya pasif olmaya yön veren süreç ve faktörlerin oluşumuyla ilintilidir (Pelletier vd., 2013: 334). Motivasyon terimi birey yaşamının bütün aşamasında yer aldığı gibi spor ortamında da önem arz edip, çoğu farklı disiplin için güncelliğini ve popülerliğini kaybetmeyen konulardan biridir (Sarı ve Sağ, 2021: 382). Bunun temel nedeni güdülemenin sportif başarının önemli bir bileşeni olması, sporda yüksek performansın sergilenmesi ve sporcuların davranışlarının yönlendirilmesi ve sporcu performansını ve başarıyı etkilemesidir (Altıntaş, 2015).

Güdü kişiye amaçları yönünde davranış sergilemesi için enerji vererek onu harekete geçirmektedir. Bu sebeple bir öğrencinin öğrenme sürecinin başındayken öğrenme faaliyetine karşı güdülenmesi oldukça önem arz etmektedir. Kişiler arasında güdülenme yöntemleri bakımından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar kişilerin belirli bir işe karşı güdülenmelerinde pozitif veya negatif rol almaktadır (Eren, 2002).

Uzun süredir motivasyon, spor alanında kritik derecede önemli bir faktör olmuş ve çağdaş spor ve spor psikolojisi alanındaki araştırmacıların sürekli olarak ilgi

çekmiştir (Rodrigues vd., 2020: 792). Motivasyon, genç sporcuların spora katılımlarında tutum, davranış ve azmini şekillendirmede önemli bir rol oynamakla birlikte sporcuların katılımının başlatılmasına, sürdürülmesine ve yoğunluğuna katkıda bulunur (Teixeira vd., 2012: 26).

Motivasyon, bireylerin neden hareket ettiğini inceleyerek davranışın enerjiye dönüşmesini, düzenlenmesi ve sürdürülmesi üzerinde durur. Bu durum özellikle fiziksel aktivite, egzersiz ve spor alanlarında önem arz etmektedir (Karataş, 2012). Örneğin bir sporcunun sezon boyunca uzun ve yorucu antrenmanlara kararlılıkla ve motivasyonla devam ederek spora katılma yeteneği, başarının ve performansın temel taşı olarak görülüyor. Benzer şekilde, düzenli fiziksel aktiviteye ve egzersize katılmak için gerekli enerjinin sağlanması, yaşam boyu refah ve sağlık için temel bir unsur olarak görülmektedir (Standage vd., 2018: 47).

Spor ve fiziksel aktivitelerde motivasyonun rolünü tanımlamak için çeşitli kavramsal çerçeveler oluşturulmuş. Oluşturulan sistemlerinden biri olan kendi kaderini tayin teorisi, bireylerin fiziksel aktiviteye katılım derecesini anlamada özellikle yararlı görünmekte ve spor motivasyonu araştırmaları için önem arz etmektedir (Deci ve Ryan, 2000; Hagger ve Chatzisarantis, 2007: 51). Temelde akademik motivasyonun öğrenci performansı ve okul bağlılığı üzerindeki rolünü anlamanın bir aracı olarak geliştirilen kendi kaderini tayin teorisi, insan davranışının yeterlilik, ilişkililik ve özerklik psikolojik ihtiyaç temelinde açıklanabileceğini belirtmektedir. Yeterlilik, merak ve dünyayı keşfetme, zorluklar arama ve güven geliştirme ile ilgilidir. İlişkililik; aidiyete, topluluk duygusuna ve başkalarıyla ilgilidir. Özerklik, kişinin özgün ifadesini, değerleri ve yaşam hedefleriyle uyumlu bir şekilde yaşayıp yaşamadığını ile ilgilidir. Birey yeterliliği, ilişkililiği ve özerkliği konusunda ne kadar yeterli destek ve doyum hissederse, bu davranışları üreten standartlara o kadar sahip çıkacaktır. Nihayetinde, eylemlerinin sorumluluğunu alıp motive olmak için hareket etmeye devam edecektir (Komarc vd., 2020: 3).

Spora katılım motivasyonunun değerlendirilmesinde fiziksel aktiviteyi sürdürmek için gerekli olan unsurların neler olduğunu iyi anlamak önemlidir. Çünkü spora katılım motivasyonunda bireyin beklentisi çok önem arz etmektedir. Bu beklentiyi daha iyi öğrenmek için motivasyonu (içsel zevk veya beceri gelişimi ve ustalık gibi) ve dış

faktörleri (ödülleri, daha iyi sağlık, iyi görünmek gibi) iyi ifade etmek önemlidir (Moradi vd., 2020: 18).

Spora katılım motivasyonu insanların spor yapmalarının ve spora katılımlarını sürdürmelerinin nedenlerini araştırmaktadır. Araştırmacılar spora katılım için beş ila sekiz temel amaç belirtmişlerdir. Bu amaçlar: sağlık güdüsü, yeterlilik, grup, dostluk, formda olma, güç aktarımı, yeteneklerin geliştirilmesi ve eğlencedir. Nicholls'un teorik çalışması hedef yönelimiyle birlikte katılma güdüsü arasında bir bağ olduğunu belirtmektedir. Bir sporunun belirli bir durumda gösterdiği kişisel hedef bakış açısı, onun motivasyonuna yön vermektedir (Nicholls, 1984; Carr ve Weigand, 2002: 328). Başka bir çalışmada, spora katılım motivasyonu için arkadaşlarla yapılan spor aktivitesi, popüler olma, formda kalma, toplumsal konum, sportif aktiviteler, spor aracılığıyla rahata erme olarak altı faktör belirlenmiştir (Kondric vd., 2013: 10).

Motivasyon, sosyal katılım, aktiviteden keyif alma ve fiziksel yeterlilik döngüsel olarak birbirlerini etkiler ya da etkileşime girebilir. Bu temeller, nihai ürünleri olan fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlığın biyo-psiko-sosyal sağlık modelinin sonuçlarıyla eşleştirilebildiği ek kişisel ve çevresel bölümler açıklanmaktadır. Bu sebeple fiziksel aktivitenin kendisi bir dizi faktör tarafından belirlenir ve yapılan spor faaliyetinin şekli, düzeyi ve somutlaştırılmasında yansıtıldığı gibi habitusun yanı sıra fiziksel yetenekler, meslek ve akademik yönler de önem arz eder (Cairney vd., 2019: 376).

1.5.3. Sporda Motivasyon Kuramları

Uzmanlar motivasyonu açıklamak için sayısız teoriler ortaya koymuştur. Her çağdaş teori, potansiyel olarak yeni anlayışlar, yeni uygulamalar ve gelecekteki araştırmalar için farklı çıkarımlar içeren özgün bir bakış açısının ortaya çıkmasına öncülük etmiştir (Murphy ve Alexander, 2000: 27). Bu bağlamda çalışmamızda sporda motivasyon kuramları olarak üç motivasyon kuramı (Başarı Gereksinim Kuramı (Need Achievement Theory), Hedefi Gerçekleştirme Kuramı (Achievement Goal Theory), Yüklenme Kuramı) açıklanmıştır.

1.5.3.1. Başarı Gereksinim Kuramı (Need Achievement Theory)

Başarı motivasyonu kuramına göre, başarı gereksinimini öğrenilmiş, istikrarlı bir özelliktir. Bir sporunun başarı gereksinimini iki faktör etkiler. Bu iki faktör başarıya motive olma ve başarısızlıktan kaçma motivasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Başarılı olma ihtiyacı, başarıya motive olarak, başarısız olma duygusundan kaçınma ile ortaya konur. Ortaya çıkan değer pozitif olduğunda, yani başarı motivasyonu başarısız olmaktan kaçma istediğinden daha fazlaysa bireyin yarışma katılımı olumlu yönde, eğer değer negatif ise, kişinin yarışmaya katılımı olumsuz yönde olacaktır (Aktaran Hosseinalipour, 2015).

1.5.3.2. Hedefi Gerçekleştirme Kuramı (Achievement Goal Theory)

Spor psikolojisinde başarı hedefi kuramı bireylerin işleyen motivasyon düzeylerini belirlemek için yaygın olarak rekabet ortamında kullanılır (Ntoumanis, 2001: 402, Dweck ve Leggett, 1988: 256). Başarı hedefi yaklaşımı, son kırk yılda yapının nasıl işlevselleştirileceğine dair farklı bakış açıları ve konularla çok sayıda kavramsal ve ampirik çalışma üretti. Bununla birlikte, başarı hedeflerinin, başarı durumlarındaki davranışların nedenleri ve kişinin yeterliliğini ve başarısını değerlendirmek için referans standartlarıyla ilgili olduğu konusunda genel bir fikir birliği meydana geldi (Nicholls, 1989; Korn ve Elliot, 2016).

Hedefe ulaşma teorisi, benlik ve sorumluluk odaklı olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Benlik de kişilerin yetilerini gösterme kapasitesi diğerlerinin yeteneğini belirlerken, sorumlulukla alakalı kısımda bireyler kolay olmayan amaçlara erişebilmek için daha çok efor harcarlar ve fazlaca yeteneklerini ortaya koyarlar (Nicholls, 1984: 328). Sorumluluk merkezli kişiler kendilerinin başarı düzeylerini daha yukarı seviyelere çıkarmayı amaç edinirken, ben merkezli bireylerin sergiledikleri başarılarını rakipleriyle kıyaslamak ve onlardan daha üstün bir başarı göstermeyi amaçlamaktadır (Yeltepe-Ercan, 2013: 45). Görev katılımı veya hedef yönelimi: nihai amaç öğrenme, gelişme ve aktivitenin taleplerini yerine getirmektir. Kişisel hedeflere ulaşmak için sporcunun en iyisini yapmaya çalışmak, mükemmel performans sergilemek olarak tanımlanır. Ego katılımı veya kazanma yönelimi: Nihai amaç kazanmadır, en iyi olmak ve başkalarına üstünlük göstermek öncelikli hedeftir ve kişinin yeteneğinin başkalarıyla karşılaştırılmasına bağlıdır (Tuşak vd., 2022: 8).

1980'lerde önerilen ilk ikili başarı hedefleri modelinde, diğerlerinin yanı sıra, başarı hedeflerini yeterliliğin odağına ve başarıyı tanımlamanın iki yoluna göre kavramsallaştırdı: ustalığa ulaşma ve daha iyi performans gösterme. Ustalık hedeflerini takip eden bireyler, yeteneğin gelişimiyle ilgilenirler. Yeteneklerini geliştirerek ve çaba

gerektiren öğrenme yoluyla bilgi edinerek başarıyı ararlar (Murphy ve Alexander, 2000: 37). Başarı hedefi kuramına göre sosyal ortamlar, bireyin performansını iyileştirme ve ilerleme kaydetme, yeteneklerini kanıtlama ve yetersiz olarak algılanmaktan kaçınma konusunda bireye pozitif veya negatif yönde etki etme gücü bulunmaktadır. (Ames, 1992: 261). Baskın görev odaklı bireyler, kendilerini başkaları ile kıyaslamaktan ziyade kendi geçmiş başarı ve performanslarına göre kendilerini geliştirirler. Bu bireyler başarısızlık durumunda daha ısrarcı olma eğilimindedirler çünkü odaklandıkları başarı göstergeleri içseldir ve daha kontrollüdür. Konu ile ilgili yapılan çalışmalar görev yöneliminin veya görevde ustalığı sergilerken başarı duygusunun, artan olumlu etki, algılanan çaba, içsel motivasyon ve görevde ısrar gibi sonuçlarla ilgili olduğu görülmüştür (Duda vd., 1995: 53).

Kişinin görevin gerektirdiğini ne kadar iyi yerine getirdiği, göreve dayalı bileşendeki yeterliliği ve başarısını ortaya koyar. Süreç odaklı hedef bileşeninde kişi göreve, görevi doğru bir şekilde gerçekleştirmek veya görevi yanlış yapmaktan kaçınmak niyetiyle yapar. Göreve yaklaşma ve görevden kaçınma alt bileşenlerini meydana getirir. Benlik temelli veya içsel bileşen, değerlendirme referansı olarak kişinin içsel motivasyonunu harekete geçirir. Kendine dayalı hedeflerdeki yeterlilik ve ilerleme, kişinin geçmiş performansıya veya gelecekteki potansiyeliyle ilintidir. Motivasyondaki farklılık, kendine yaklaşmayı ve kendinden kaçınmayı farklı kılan durumdur; kendine yaklaşma, kişinin geçmiş performansından daha iyi performans gösterme çabasıdır; kendinden kaçınma ise öncekinden daha düşük bir performanstan kaçınma çabasıdır (Elliot vd., 2011: 632).

1.5.3.3. Yüklenme Kuramı

Yüklenme kuramını ortaya çıkaran Heider'dir, kuramı geliştiren ise Weiner olmuştur. Güdülenmenin bilişsel kuramı olarak da söylenir. Başarı elde etme ve kaybetme ile alakalı yüklenmeler iç-dış, tutarlı yüklenme-tutarsız yüklenme ve kontrol edilebilen-kontrol edilemeyen yüklenmeler olarak kategorilerde belirtilir. Yüklenme Kuramı, başarı ya da başarısızlıklarını sporcular çeşitli nedenlerle bağlar. Sporcunun nedenlere sığınmasının önüne geçmek çalıştırıcının kontrolünde olmalıdır. Sporcular kazanmaya ya da kaybetmeye farklı anlamlar yükleyip farklı şekilde ifade edilebilir (Turhan, 2009:).

Yüklenme kuramı; kontrol odağı, süreklilik ve kontrol edilebilirlik olarak üç boyuttan oluşmaktadır. Kontrol odağı boyutu, sergilenen davranış sebebinin bireyin çevresi mi yoksa kendisi kaynaklı mı olduğunu, süreklilik boyutu, bir olayın meydana gelmesinde farklı durum ve şartlarda her ne gerekçeyle gerçekleşirse gerçekleşsin sebeplerin zaman içerisinde bir değişikliğe uğrayıp uğramadığını, kontrol edilebilirlik boyutunda ise bireyin davranışına neden olan sebeplerin kontrolünü sağlayıp sağlayamama durumunu niteler (Woolfolk, 2016: 73).

Weiner yüklenme kuramını, bir bireyin ortaya çıkan başarıyı ne şekilde yorumladığı ve bu yorumlamanın gelecekteki davranışlar üzerinde etkisini açıklamaktadır. Yüklenme kuramında birey bir davranışa katıldıktan sonra ortaya çıkan sonucun gerçekleşme sebeplerini araştırır. Sorgulanan sonuçlara ait bu sebeplere nedensel yüklenme olarak adlandırılmaktadır. Weiner' a göre bireyler yetenek, efor, görev zorluğu ve şans olmak üzere dört yüklenme kullanırlar. Yüklenme teorisi, yüklemelerin altında yatan ortak bileşenleri açıklamaya odaklıdır. Bu bileşenler; sebep odağı, stabilite ve kontrol edilebilirliktir (Weiner, 1986: 155).

Sebeb odağı, bir olayın içsel ve dışsal olarak karşılaşılan sonuçlarının sebeplerine yönelik algısını belirtir.

Stabilite, yüklemenin değişebilirliği, sabit ve geçici olabilmektedir.

Kontrol edilebilirlik, yüklemenin bireyin kontrolü altında olup olmadığı veya bir başkası ya da başka bir şey tarafından kontrol edip edilmediğiyle ilgilidir.

1.6. YALNIZLIK

Kavram olarak yalnızlık insanlık yaşamının başlangıcından bugüne kadar üzerinde çokça tanımın yapıldığı ancak herkesin kesin bir şekilde ortak noktada birleşemediği bir olgu olarak kaşımıza çıkmaktadır. En yaygın ifade olarak yalnızlık kişiye acı veren ve onu mutsuzluk haline sürükleyen bir duygu hali olarak ifade edilmektedir. Kişilerin maruz kalmamak ve yüzleşmekten kaçmak için harcadığı cabanın tümü olarak belirtilmektedir. Yakın ve uzak akrabalar, okul arkadaşları, iş arkadaşları, çevremizdeki insanlar yani aklımıza gelebilen herkes ile iletişim kurabilmek bireyler için çok önemli bir ihtiyaç olarak nitelendirilmektedir. Bu ihtiyaç giderilmediği zaman bu durumun kişiyi olumsuzluğa yönelttiği ifade edilmektedir (Kaya, 2021: 29).

Türk Dil Kurumu yalnızlığı; kimsesizlik, yalnız olma durumu, kimse bulamama durumu olarak nitelendirmektedir (TDK 2022).

Yalnızlık, kişinin sosyal hayattan istediği şekilde zevk alamama durumu ve arzuladığı sosyal ilişkileri kuramaması olarak ifadelendirilmektedir. Kişilerle ilişki kurmakta yetersiz olan çevresindekiler tarafından fikirlerine danışılmayan kendisini ifade etmekte yetersiz olan, zaman ayırıp konuşacağı bir arkadaş bulmakta problem yaşayan kişiler yalnız kişiler olarak adlandırılmaktadır. Yalnızlığın sadece yanında bulunan insan sayının fazla olmamasından kaynaklanmadığı belirtilmektedir. Bazı zamanlarda insanların çevresinde çok insan vardır ancak konuşacağı insan sayısının az olduğu belirtilmektedir. Böylesi durumlarda kişinin kendini yalnız hissedebileceği belirtilmektedir. (Weis 1973). Yalnızlık hissi karşımıza genelde kişilerin birbirleri arasında bağın kopuk veya yetersiz kalmasında meydana çıkmakta olan bir kavram olarak belirtilmektedir. Kişi kendi istek, duygu ve hislerinin çevresindekiler tarafından kabul edilmemesini hissettiğinde yalnızlaşmaktadır (Mohammed, 2022: 14).

Sosyal ilişkiler insan yaşamının merkezinde yer alır ve ilişkilerin zorlukları, psikolojik araştırmaların odak noktası olmuştur (Russell vd., 1980). Yalnızlık ve tek başına hissetme kavramı, insan olma deneyimiyle doğal bir bağ içindedir (Karnick, 2005). Yalnızlık, yetişkinler arasında yaygın bir sorundur (Rubenstein, 1979) ve yetersiz sosyal ilişki algılarını içeren karmaşık bir duygu durumudur (Cacioppo vd., 2015). Araştırmalar, 18 yaşın altındaki bireylerin %80'i ve 65 yaşın üzerindeki insanların %40'ının en azından bazen yalnızlık hissi yaşadığını bildirdiğini göstermektedir (Berguno vd., 2004; Pinguart ve Sorensen, 2001). Yalnızlık düzeyleri genellikle orta yaşlarda azalırken, yaşlılık döneminde artmaktadır (Weeks, 1994).

Yalnızlık, bireyin arzuladığı ve gerçek sosyal ilişkiler arasındaki bir uçurumu ifade eder (Cacioppo vd., 2015; Qualter vd., 2015) ve bu uçurum, rahatsız edici duygusal bir durum yaratabilir (Kealy vd., 2022). Tek başına olmak, yalnızlığın güçlü bir göstergesidir (Russell vd., 1980); ancak yalnızlık, sadece fiziksel izolasyon değil, aynı zamanda anlamlı bağlantı eksikliği olarak da tanımlanır (Cacioppo ve Cacioppo, 2013). Bu bağlamda, yalnızlık, nesnel sosyal izolasyondan (tek başına olmaktan) ziyade, algılanan ve istenmeyen bir sosyal izolasyon durumunu yansıtır (Van Winkel vd., 2017).

Yalnızlık, birçok başka durumla birlikte görülme eğilimindedir. Depresyon (Achterbergh vd., 2020; Singh ve Misra, 2009; Vanhalst vd., 2012), ağrı ve yorgunluk, sosyal kaygı, utangaçlık (Erözkan, 2009), intihar eğilimi (Eskin, 2001), patolojik narsisizm (Kealy vd., 2022), benlik saygısı (Erözkan, 2009; Schwartz, 2010) gibi durumlar yalnızlık belirtileriyle birlikte sıkça görülen durumlar arasındadır.

1.6.1. Yalnızlığın Boyutları

Yalnızlık, kişisel ve çevresel faktörlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Bu etkileşimin temel sebebi, kişisel ilişkilerin ve çevresel koşulların birleşimidir. Etkileşimsel yaklaşımın öncülerinden biri olan Weiss, yalnızlığı kişisel ilişkilerin birleşmesi sonucu ortaya çıkan bir fenomen olarak tanımlar. Weiss (1973), yalnızlık kavramını duygusal ve sosyal yalnızlık olmak üzere kısımlara ayırır. Duygusal yalnızlık, kişinin aile, arkadaşlar ve dış etkenlerle derin duygusal bağlar oluşturamama durumunu ifade ederken; toplumsal yalnızlık ise bireyin dış etkenlerle yeterli etkileşim ağına sahip olamaması halinde meydana gelen olumsuz bir durumu temsil eder (Perlman ve Peplau, 1981; Di Tommaso ve Spinner, 1997).

1.6.2. Yalnızlığın Oluşum Süreci

Yalnızlık kavramını açıklamada Peplau ve Perlman bilişsel yaklaşımçı kuramcılar arasında öne çıkmaktadır. Peplau, Miçeli ve Morasch (1982), yalnızlığın bilişsel aşamalarını araştırmışlar ve yalnızlığın duygusal ve davranışsal yönlerinin yanı sıra bilişsel süreci de vurgulamışlardır. Yalnızlık durumunun oluşması, kişinin var olan ilişkileriyle arzuladığı ilişkiler arasındaki farkın algılanmasıyla alakalıdır. Aynı sosyal çevrede bulunan kişilerden bazıları kendisini yalnız hissederken, bazıları ise bu duyguyu yaşamayabilir.

Yalnızlıktan uzaklaşma, kişilerin akılcı olarak nitelendirilmeyen inançlarını gözden geçirmeleri ile başlamaktadır. Young'un (1982) araştırmaları, akılcı olarak nitelendirilmeyen inançlara sahip kişilerin kendi değerlendirmelerini yapmalarını ve inançlarını yeniden şekillendirmelerini öne çıkarır. Bununla birlikte, yalnızlık kavramı çeşitli şekillerde hissedilebileceğini ve bu düşüncelere neden olan kendiliğinden gelen düşünceleri şu başlıklar altında değerlendirir: yalnızlıktan keyifalmamak, düşük ego terimi, toplumsal endişe, sosyal uyum gösterememe, güven duymama, kısıtlama, eşlerin

bir birini seçmesinde yaşanan sorunlar, yakınlaşmayı kabul etmeme, cinsel endişe, etkin olmama ve gerçek olmayan umutlar.

Yalnızlık duygusunun oluşumunda bilişsel gelişimin önemli bir rolü vardır. Örnek olarak, yakınlaşmayı kabul etmeyen kişiler, çevrelerindekiyle etkileşim içine girmektense insanlardan uzaklaşma eğilimindedirler. Yüzeysel diyaloglara girmekten kaçınırlar ve insanlarla yakın ilişkiler kurmaktan kaçınırlar. Sosyal ilişkilerde incinme veya hayal kırıklığı yaşayan kişiler, bu deneyimlerin tekrarlanmaması için iletişim kurmayabilirler. Değer görememe, suçlu olma hissi, umutsuzluk ve duygusal eksiklik hisleri, insanları yakınlıktan kaçınmaya yönlendirebilir ve yalnızlık duygusunu deneyimlemelerine neden olabilir. Ergenler, gerçekçi olmayan ve fazlasıyla idealize edilmiş ilişki beklentilerine sahip olabilirler ve kabul edilme korkusuyla yoğun bir şekilde kaygı duyabilirler. Bu nedenle, hayal ettiklerini yapamama ve incinmeler, ergenleri akranları haricindekilere göre daha yoğun yalnızlık duygusuna sürükleyebilir (Kılınç ve Sevim, 2005).

Ergenler, kendi düşüncelerine odaklandıklarından, diğerlerinin de kendi gibi düşünmesini bekleyebilirler ve bu durum sıklıkla hayal kırıklığına yol açabilir. Zihin okuma gibi bilişsel çarpıtmalar da ilişkilerle ilgili daha çok kafa yoran ergenlerin fazlasıyla yalnızlık duygusunu hissetmelerine neden olabilir (Kılınç ve Sevim, 2005).

Geride kalmış deneyimler ve ilişkilerin değerlendirilmesiyle ve toplumsal kıyaslamalarla gerçekleşen kişisel kriterler, gerçek olmayan ve saptırılmış olabilir. Bu durum, kişinin mevcut yalnızlığının çoğalmasına sebep olabilir. Bilişsel yaklaşımda önemli olan bir unsur da yalnızlık çeken kişilerin yalnızlıklarının nedenlerine yüklemeleridir. Bireyin yalnızlık duygusuyla baş etme şeklini, hislerini ve umutlarını bu yüklemeler etkiler (Peplau vd., 1982).

Bireylerarası ilişki kurmadaki başarısız olma durumlarını değişmez kişilik özelliklerine ya da durumsal etkilere yükleyen bireyler, hali hazırdaki durumu değiştirilemez olarak algılar. Bu durum, bir yandan yalnızlıkla başa çıkma konusunda daha pasif hale gelmelerine ve diğer yandan geleceğe dair umutsuzluk yaşamalarına yol açabilir. Bu tür algılamalara sahip olan bireyler, bakış açısını negatif olarak oluşturarak egosunun düşmesine neden olurlar. Düşük ego değeri, yalnızlık duygusunu etkileyen faktörlere neden olabilir: Bunlar ilk olarak, yüksek olmayan ego değeri yaşanan

yalnızlığın bir nedeni olabilir. Bir diğeri ise kişinin tatmin edici toplumsal iletişim kurmasını engelleyebilecek duygu ve tutumlarla ilişkilendirilebilir. Böylelikle, yalnızlığa neden olabilecek koşulların ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir (Peplau vd., 1982).

1.6.3. Yalnızlığın Nedenleri

Literatür gözden geçirildiğinde, araştırmacıların yalnızlığın nedenleri konusunda farklı sonuçlar elde ettikleri görülmektedir. İlk olarak, Perlman ve Peplau (1981) yalnızlığın nedenlerini üç ana başlık altında incelemişlerdir:

- Bireyin yalnızlıkla başa çıkma tarzı ve yalnızlıkla ilişkilendirdiği bilişsel faktörler,
- Kişilik özellikleri, travmatik deneyimler gibi temel oluşturan faktörler,
- Yer değiştirme, terfi, yakın bir ilişkinin sona ermesi gibi hızlandırıcı faktörlerdir.

Yalnızlığın temel nedenlerinden birinin sosyal beceri eksikliği olduğunu belirten Erözkan (2004), sosyal beceriyi bir ilişkiyi başlatma ve devam ettirme yeteneği olarak tanımlamıştır. Michela, Peplau ve Weeks (1982) ise yalnızlık nedenlerini dört ana başlık altında incelemişlerdir:

- Reddedilme korkusu, arzu edilmeme ve hoşlanılmayan karakter özellikleri gibi içsel değişken yalnız kalma nedenleri kategorisinde ele alınmıştır.
- Kötümserlik, şanssızlık, bilgisizlik, utangaçlık gibi özellikler ise içsel değişmeyen yalnızlık nedenleri grubunda yer almaktadır.
- Diğer gruplar ve ilişkilerdeki isteksizlik ve korkular, dışsal değişebilen yalnızlık nedenleri kategorisine dâhil edilmiştir.
- Fırsat ve olanak yoksunluğu, kişisel olmayan durumlar ise dışsal değişmeyen yalnızlık nedenleri grubunda ele alınan sebepler arasında örneklenmiştir.

Weiss (1973), "Duygusal ve Sosyal Soyutlanma" adını verdiği teorisinde altı çeşit ilişkiden bahsetmektedir. Bu ilişkilerin yetersizliğinin, bireyin yalnızlık duygusunu yaşamasına neden olabileceğini vurgulamaktadır. Bu ilişkiler şunlardır:

- Rehberlik (Guidance): Bireyin destek aldığı ilişkiler.
- Güvenilir Uyuşma (Reliable Alliance): Kişinin destek aldığı güvenilir ilişkiler.
- Değer Verme (Reassurance of Worth): Kişinin becerilerinin önem gördüğü ilişkiler.
- Yaşama Fırsatı (Opportunity for Nurturance): Bireyin başkalarının iyi olması ve sağlığı hakkında kendisini sorumlu tuttuğu ilişkiler.
- Sosyal Entegrasyon (Social Integration): Bireyin çevresiyle ilişkili olduğu ilişkiler.
- Bağlılık (Attachment): Bireyin kendini emniyette ve güvende hissettiği ilişkiler.

Bu ilişkilerin yetersizliği, bireyin duygusal ve sosyal soyutlanma yaşamasına yol açabilir (Weiss, 1973).

Brelim (1985), yalnızlığın mevcut ilişkilerdeki yetersizliklerden kaynaklandığını öne sürmüştür. Bu yetersizlikleri açıklamak amacıyla Shaver ve Rubenstein'in (1982) çalışmalarında ele aldığı şu faktörleri kullanmıştır: yabancılaşma, birbirinden kopuk olma, yalnız kalma, mecbur olarak soyut kalma ve yerinden edilme.

1.6.4. Yalnızlığın Kuramsal Temelleri

1.6.4.1. Jung'a Göre Yalnızlık

Jung'a göre, yaşamın erken dönemlerinde çocuğun henüz ayrı bir kişiliği bulunmamaktadır. Çocuğun ruhsal hali, anne ve babasının ruhsal hallerinin sonucudur ve ebeveynlerin psikolojik durumları çocuğu da etkiler. Eğitim hayatına başladığında, çocuğun ebeveynlerle olan ilişkisi de değişmeye başlar. Bu süreçte, ebeveynlerin aşırı kontrolü ve çocuğun adına karar almaları, çocuğun bireyselleşme sürecini engelleyebilir (Yanbastı, 1990).

Bireyselleşme sürecini tamamlayamayan bir çocuk, ilerleyen yaşamında da ebeveynlerle olan ilişkilerini sağlıklı bir şekilde çözümleyemez. Bu durum, kişinin sağlıklı bir kişilik yapısı geliştirmesini engelleyebilir ve diğer insanlarla ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu tür bir birey için, yalnızlık olası bir sonuç haline gelir (Köse, 2006).

1.6.4.2. Alfred Adler'e G6re Yalnızlık

Adler, insan gelişimi üzerinde aile olmanın önemini vurgulamaktadır. Sosyal ilgi, doğumla birlikte gelen bir niteliktir ve bireyin sosyal çevresinde kendiliğinden gelişir. Bu sosyal ilgi göstergeleri, öncelikle çocuk ve annesi arasındaki ilişkide görülür. Bu eğilim, ilk başta gayet basit bir şekilde ortaya çıkar ve çocuğun büyümesiyle birlikte daha karmaşıklaşır (Geçtan, 1998).

Annenin çocuğuna verdiği geri bildirimler ilk etkileşim döneminde oldukça önem arz etmektedir. Eğer anne, çocuktan gelen sevgi göstergelerine içten ve şevkatli olarak cevaplırsa, çocuk ilerleyen zamanlarda başka insanlarla samimi ilişkiler kurma eğiliminde olacaktır. Fakat, sevilme ve ilgilenilme ihtiyacı yeterince karşılanmayan çocuk, ileriki yıllarda başka insanlara karşı sıcak olmayan ve kabul etmeyen bir tutum sergileyebilir. Bu durum, yalnız bir yaşam tarzının temellerini oluşturabilir (Köse, 2006).

1.6.4.3. Sullivan'a G6re Yalnızlık

Harry Stack Sullivan (1953) kişilik gelişimi teorisine göre, yalnızlık önemli bir yer tutmaktadır. Sullivan'a göre, ergenlik öncesi dönemde bireyin, güçlü bir insanî yakınlık ihtiyacı ortaya çıkmaktadır ve bu ihtiyacın karşılanmaması gençleri özellikle yalnızlık hissine karşı savunmasız hale getirebilmektedir. Sullivan'a göre, bu yakınlık ihtiyacının karşılanmaması birey için en acı verici duygulardan biridir (Sullivan, 1953).

1.6.4.4. Horney'e G6re Yalnızlık

Horney, davranışların çevre ile etkileşim neticesinde şekillendiğini ve bireyin çocukluk döneminden itibaren davranışlarının belirlendiğini öne sürmektedir. Birey, kendini reddedilmiş hissettiğinde güvenliğini sağlamak için farklı davranışlar sergilemek durumunda kalabilmektedir. Diğer insanlara güven duymadığı ve yardım göremediği durumlarda yalnız kalmış ve çaresiz hissedebilir. Horney, buradaki çaresizlik halini "temel kaygı" kavramıyla ifade etmiştir. Kişi, temel kaygıdan korunmak amacıyla sevecenlik, itaat etme ya da toplumdan uzak kalma gibi farklı yolları seçebilir (Akt: İmamoğlu, 2008).

1.6.4.5. Eric Erickson'a Göre Yalnızlık

Erik Erikson'un (1968) psikososyal gelişim teorisine göre, erken yetişkinlik döneminde en önemli zorluk, derin ve anlamlı ilişkiler kurma yeteneğinin eksikliğidir. Bu evrede, birey önceki gelişim aşamalarını aşmış olup, diğer insanlarla derin, tatmin edici ilişkiler kurabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Ancak, bu tür ilişkilerin olmaması durumunda, bireyde yalnızlık hissi ve diğer insanlardan uzaklaşma eğilimi ortaya çıkabilir. Erikson, bu periyodu "yakınlığa karşı yalnızlık" evresi şeklinde tanımlamıştır (Erikson, 1968).

1.6.4.6. Psikoanalitik Kuramına Göre Yalnızlık

Psikodinamik yaklaşımı benimseyen araştırmacılar, yalnızlığı açıklamak için genellikle klinik ortamda elde ettikleri verilere dayanmışlardır. Yalnızlığı anormal ve patolojik bir durum olarak ele alan bu araştırmacılar, yalnızlığın kökenini genellikle erken çocukluk döneminde anne ile bebek arasındaki bağlanmaya bağlamaktadır (Perlman ve Peplau, 1982; Victor vd., 2009). Bağlanma teorisi öncülerinden Bowlby (1973), anne ve bebek arasındaki güçlü bağın zarar görmesi durumunda ilerleyen yaşlarda yalnızlık hissini ortaya çıkabileceğini vurgulamaktadır. Bu teoriye göre, çocuk doğduğu anda annesine güvenir, bağlanır ve bu sayede diğer insanlarla ilişki kurma becerisiyle çevreyi keşfetmeyi öğrenir. Ancak, bu bağlanma sürecinde yaşanan aksaklıklar çocuğun dünyayı tehdit olarak algılamasına ve yalnızlığı tercih etmesine neden olabilir. Benzer bir şekilde, Fromm Reichmann (1967), yalnızlığın erken çocukluk döneminde yaşanan, ilerleyen yaşlarda izolasyon duygusunu tetikleyen fiziksel temas ve sevgi dolu samimiyet eksikliğinden kaynaklandığını belirtmektedir (Akt: Sonderby, 2013).

1.6.4.7. Varoluşluğa Göre Yalnızlık

Yalnızlık kavramına dair başka bir tanım, varoluşçu teoriden gelmektedir. Bu yaklaşıma göre, varoluşçu bir yalnızlık anlayışı, çeşitli yalnızlık türleri arasında ayırım yapar; bireyin deneyimlediği asıl yalnızlık varoluşsal düzeydedir, yani insanlık durumunun bir parçası olan yalnızlık vardır, ancak aynı zamanda kaygıya dayalı başka bir yalnızlık türü de mevcuttur (Sønderby ve Wagoner, 2013). Varoluşsal yalnızlık, uzun süreli izolasyon dönemlerinde ortaya çıkan hem acının hem de yaratıcılığın muzaffer olduğu insan yaşamının içsel ve organik bir gerçekliğidir. Varoluşsal

yalnızlıkta insan, soyutlanmış ve tek başına kalmış bir birey olarak kendisinin tamamiyle farkında olur; ancak yalnız olma kaygısında ise insan, hisseden ve bilen kişi olarak kendinden ayrılmış hisseder (Moustakas, 1961).

1.6.4.8. Yükleme Kuramına Göre Yalnızlık

Yükleme kuramına göre, bireyler genellikle davranışlarının kökenlerini ya kendi içlerinde ya da dışsal etkenlerde ararlar. Örneğin, bireyler olumsuz duyguları veya deneyimleri genellikle kendi içlerindeki eksiklik veya yetersizliklerle ilişkilendirme eğilimindedirler. Bunun tam tersi olarak, olumlu duygular, deneyimler ve başarılar genellikle kişinin kontrolü dışındaki etkenlere bağlanır ve tek seferlik, tesadüfi ve o an için geçerli olan durumlar olarak görülür. Araştırmacılar, Weiner'in yükleme kuramını temellendirdiği kavramları inceleyerek, yalnızlık ile olan ilişkisini detaylıca araştırmış ve önemli bulgulara ulaşmışlardır. Buradaki bulgulara bakıldığında, yalnız çocuklar genellikle toplumsal başarısızlıklarını kalıcı içsel nedenlere bağlarken, toplumsal başarılarını ise geçici, değişebilen veya belirli dışsal etkenlere bağlarlar (Inderbitzen-Pisaruk, Clark ve Solano, 1992). Yaparel (1984), yalnızlık hissi yaşayan kişilerin genellikle dış sebeplere, yalnızlık hissetmeyenlerin ise içsel nedenlere yükleme eğiliminde olduklarını açıklamaktadır. Ayrıca, Anderson vd.,ne göre (1983), yalnızlık hisseden bireyler, sosyal olarak başarılı olamamalarını yalnızlık hissetmeyenlere kıyasla daha çok kendi yeteneklerinde ve kişiliklerinde değişiklik olmayan eksikliklere yükleme eğilimindedirler.

1.6.4.9. Bağlanma Kuramına Göre Yalnızlık

Yalnızlık ve bağlanma ilişkileriyle ilgili teorik açıklamalara göre, yalnızlıkla bağlanma ilişkisinin doğası ve bağlı olma şekilleriyle alakalı olduğu gözlemlenmektedir. Bağlanma teorisi açısından, bireyler bir bağlanma ilişkisinde bulduklarında, beklentilere ilişkin zihinsel şemalar olarak adlandırılan çalışma modelleri geliştirirler (Bartholomew, 1990). Bu çalışma modelleri veya zihinsel temsiller, diğer bireylerle sıkı ilişki geliştirmeye yönelik olabileceği gibi, yakınlıktan kaçınarak yalnızlık duygusuna kapılma eğiliminde de olabilirler (Bogaerts vd.,, 2006). Bireylerin kendileri ve diğerleri, haklarındaki algılarını etkileyen negatif zihinsel temsiller ya da çalışma çeşitleri, genellikle işlevsiz düşünceleri yansıtmaktadır.

1.6.4.10. Gerçeklik Terapisine Göre Yalnızlık

Gerçeklik terapisi perspektifi bakımından, altı yaşına kadar bireyler, olumlu ya da olumsuz bir kişilik geliştirirler. Olumlu kişiliği olanlar, kendilerini önemli hissederler ve etrafındaki kişilere de bu değeri yansıtırlar. Öte yandan, olumsuz kişiliği olanlar ise, kendisi ve çevreleriyle ilgili negatif düşüncelere sahiptirler (Altıntaş ve Gültekin, 2005). Negatif kimliğe sahip olanlar, kendi ve diğerleriyle ilgili olumsuz yargılar nedeniyle iletişim kurma ihtiyacı duymazlar. İletişim kurduklarında bile, ilişkiler genellikle soğuk olabilir. Bu nedenle, olumsuz kişiliği olan insanlar hayatlarının ilerideki zamanlarında yalnızlık yaşama eğilimindedirler.

Gerçeklik terapisi açısından, iki önemli insan gereksinimi bulunmaktadır: sevme ve sevilme ihtiyacı ile kendinin ve diğerlerinin değerli olduğunu hissetme ihtiyacı. Bu gereksinimler karşılanmadığında, bireylerde yalnızlık duygusu ortaya çıkabilir (Altıntaş ve Gültekin, 2005).

1.6.5. Yalnızlık ve Spor İlişkisi

Yalnızlık, iki yönden ele alınabilir. Birincisi, bireyin toplumsal ilişkilerinden memnuniyet duymaması veya yeterli hissetmemesi, hayalindeki sosyal bağlantılar ve sahip oldukları arasındaki farklılığı sorgulayarak ve bu durumdan rahatsızlık duyması şeklinde kendini gösterebilir. Ancak yalnızlık öznel bir deneyimdir; dolayısıyla, kalabalık bir ortamda bile birey yalnızlık hissedebilir (Peplau ve Perlman, 1982).

Sporun yalnızlıkla ilişkisi şu şekilde açıklanabilir: Eğer bir birey sosyal ilişkilerde zorluk yaşıyorsa, spor bu eksikliği gidermek için bir araç olabilir. Spor, insanlar arasında ortak bir nokta bulunmadığı durumlarda bile birleştirici bir etki yapabilir. Örneğin, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma (Özçelik vd., 2015) göstermiştir ki, spor yapan bireylerin egzersiz sıklığı farklı olsa bile, sporla ilgilenen kişilerin yalnızlık puanlarının spor yapmayanlara göre daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

Günümüzde, bireylerin fiziksel, duygusal ve toplumsal açıdan gelişimini ve uyumunu sağlamak, dayanışmayı artırmak ve toplumda kabul gören bireyler olmalarını sağlamanın en etkili yollarından biri spor yapmaktır. Spor hem bedensel bir eylem olup hem de bireylere sosyal kimlik duygusu ve bir topluluğun parçası olma hissi vererek sosyalleşmelerine yardımcı olur (Küçük ve Koç, 2004).

Sonuç olarak, yapılan çalışmalar sporun kişilerin yalnızlık hissini azaltabileceğini göstermektedir. Rekreatif amaçla spor yapan bireylerin yalnızlık puanlarının düşük olduğu gözlemlenmiş ve uzun zamandır sporla iç içe olan kişilerin yalnızlık seviyeleri daha az bulunmuştur (Uzuner ve Karagün, 2014; Şar vd.,2018; Serdar vd.,, 2018). Bu durum, sporun yalnızlık düzeyini azaltmada etkili bir faktör olduğunu göstermektedir.

1.7. UMUTSUZLUK

Gelecek ile ilgili beklentilerin gerçekleşmesi ya da gerçekleşmemesini ifade eden umut ve umutsuzluk kavramları iç içe geçmiş durumdadır (Şahin, 2002). Umudun tükendiği yerde umutsuzluk söz konusu olacağından, umutsuzluk kavramından söz etmek için öncelikle umut kavramına göz atmak gereklidir.

Türk Dil Kurumuna göre umutsuz olma hali, ümitsizlik olarak nitelendirilmektedir (TDK, 2022). Gelecek ile ilgili düşünülen durum ve olayların olumlu olacağı yönünde olacağını ifade eden umut kavramı, bireylerin karşılaştığı güçlükler karşısında onlara yol gösterir ve onlara tüm zorluklarla başa çıkabilme imkanı sağlar (Çelikel ve Erkorkmaz, 2008). İyi olmamız yönünde bizi harekete geçiren umut, yaşamımızı daha kolay hale gelmesini sağlayan ve bizimle birlikte var olan bir kavramdır (Frank, 1968). Var oluşundan beri daha iyi hissetme ve daha mutlu olma yolunda sürekli yeni yol arayışında olan insan, umduğu şeyler gerçekleşebilsin diye ve kendini motive etmek için kendisinde adı umut olan yeni bir beceri geliştirmiştir (Snyder, 2002). Tüm hayatları boyunca hayal etme ve beklentiler içinde olan birey kendi imkanları dahilinde ve ulaşılabilir düzeyin üstünde olan hayaller kurup bunların gerçekleşmesini umarak hayatını daha anlamlı kılmaya çalışmıştır, hayal ettiği ve olmasını umduğu bu düşünceler için en üst düzeyde motivasyona sahip birey artık kendini gerçekleştirme yolunda başarılı olmak için tüm imkanlara sahip olmuş olacaktır (Kuloğlu, 2001). Bu motivasyon ve umudun sağladığı güven içinde olma durumu bireylerin karşılarına çıkabilecek olumsuz durumlar karşısında daha güçlü olmalarını sağlamanın yanında onları olumsuz duygulardan uzaklaştırmayla beraber ruhsal olarak da kendilerini iyi hissetmelerini sağlayacaktır(Çelikel ve Erkorkmaz).

Umutlu olmanın tam aksi yönünde olan umutsuzluk, amaçsız bir hayat paralelinde ortaya çıkan ve temelinde bireylerin mutluluk eksikliği olan bir kavramdır. Genel olarak baktığımızda umutsuzluk kavramı, bireyin kendisini sürekli olumsuz düşüncelerle

beslemesi, ileri hayatına bakış açısının sürekli karamsar ve olumsuz olacağı düşüncesi ve bu düşüncenin yarattığı olumsuzluğu kabulleniş durumundan doğar(Abramson vd.,, 1989). Bir başka tanımda umutsuzluk, kişilerin karşılaştığı sorunlarla baş edememe ve başarısız olmaya mahkum bir şekilde hayat sürdürme olumlu olma ihtimali olan durumlar karşısında bile buna farklı anlamlar yükleyip sonucun yine olumsuz olacağı şeklinde kendini inandırması şeklinde ifade edilir (Beck, 1963).

Amaçsız ve gagesiz bir hayatın sonucu olarak gözlemlenen, sürekli karamsar ve her şeyin daha da kötüye gideceği düşüncesinin yarattığı umutsuzluk kendisiyle birlikte depresyon içinde olma, amaçsız olma, odaklanamama, sürekli olumsuz düşüncelerin yarattığı çeşitli sağlık problemleri gün yüzüne çıkarır (Ceyhan, 2004). Umutsuz olma düzeyi kişiler arası farklılıklar göstermekle birlikte burada koşulların neler olduğu, umulan durumun gerçekleşme ihtimali ve bunun gerçekleşebilme süresi bu umutsuz olma düzeyi üzerinde önemli etkiye sahiptir (Seber ve Dilbaz, 1993).

Umutsuzluk kavramı kişilerin geleceği hakkında psikolojik olarak kendi içlerinde yani kendi ruh aleminde yaşaması olarak nitelendirilmektedir. Bir diğer ifade ile umutsuzluk bireylerin gelecekteki hayatları içinde verecek oldukları karamsar kararların hepsi olarak ifade edilmektedir. Bunun yanında olumlu benlik durumuna sahip olan bireylerin, karşılaştıkları sorun ve problemleri çözümlene ve onlara karşı bakış açılarına bakıldığı zaman sorun ve problemlere karşı bakış açıları daha iyi olmakla birlikte problemlere karşı çözüm üretme ve izledikleri çözüm yollarının gerçekçi temellere dayandığı belirtilmektedir (Kuloğlu 2001).

Umutsuzluk, kişilerin geleceğe dair psikolojik olarak kendi ruh dünyasında yani kendi içerisinde yaşaması olarak adlandırılmaktadır. Kısaca umutsuzluk, kişilerin ilerideki yaşamlarında kendilerinin içsel alemlerinde kararlaştırdıklarının tümü olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca pozitif benlik halinde olan bireylerin, karşılaşmış oldukları sorunlar ve problemleri çözüme aynı zamanda kendi perspektiflerinde artı yönde farklılık bulunmaktadır. Böyle bireylerin problemlere yaklaşımları daha olumludur. Ayrıca sorunları çözebilme şekilleri ve yöntemleri gerçekçi yaklaşımlara dayanmaktadır (Ağır, 2007).

Farklı bir tanımda umutsuzluğun, kişilerin geleceğe yönelik beklentilerinin olumlu olmaması ve bu durumun düzelmeyeceği yönünde yüksek bir inanca sahip

olmaları, kendilerini olumlu özellikler ile tanımlayamaması olarak izah edildiği görülmektedir (Üngüren ve Ehtiyar, 2007).

Bazı kuramcılar umutsuzluğun tanımlamasını yapmaya çalışırken bazıları umudun ne olduğunu açıklamaya çalışmış, bazıları ise umutsuzluk ve umut arasındaki farkı açıklama yoluna gitmişlerdir. Umutsuzluğu kısaca umudun olmama hali olarak tanımladığımızda, umutsuzluğu anlamak için öncelikle umudun ne olduğunun anlaşılması gerekmektedir (Coşkun, 2010). Rideout ve Montemuro (1986) çalışmalarında umudu bir hedefin gerçekleşeceğine dair beklentilerin sıfırdan çok olması, umutsuzluk durumunun ise bir hedefin gerçekleşmesine dair beklentilerin sıfırdan az olma durumu olarak nitelendirmektedirler (Dilbaz, 1993). McLaughlin vd. Umutsuzluğu kişinin kendisine ve geleceğe yönelik olumsuz beklentisi olarak nitelendirmektedirler. Umutsuzluk, bireyin zihinsel yapısı ve onun bilgileri işleyebilme şekli ile yakından ilgili bir unsur olarak nitelendirilmektedir. Hayatı olumsuz etkileyen olaylar ile bunlara ilişkin olumsuz genel ve yerleşik çıkarımlar umutsuzluk duygusunu destekleyen faktörler olarak ortaya çıkmaktadır (Yerlikaya, 2006). Umutsuzluk bu anlamda bir bakımdan olumsuz durumlara karşı verilen psikolojik temelli bir tepki olarak adlandırılmaktadır.

Çaresizlik duygusu, olumsuz duygu hali ve sonuçları da umutsuzluk terimi ile ilişkilendirilir. Olumsuz beklentiler nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Geleceğini değiştirme beklentisi sonucunda oluşan çaresizlik duygusuyla yakından ilişkilendirilmektedir (Vidinlioğlu, 2010). Umutsuzluk genel itibarıyla, bireyin kendisini negatif özellikleriyle tanımlaması, gelecek ile ilgili negatif duygulara kapılması, olumsuz deneyimlerini ve genel durumu değiştiremeyeceği anlamına gelmektedir. Bireyin, gelecekte oluşacak şeylerin mevcut haline göre olumlu olmayacağı fikri ve geleceği negatif yönden düşünmesi umutsuzluğu meydana getirmektedir (Abramson vd., 1989).

Umutsuzluğun temelinde kişilerin hayatlarındaki deneyimledikleri olumsuz olaylar yer almaktadır. Kişiler tecrübe etmiş oldukları olumsuzlukların nedenleri ve bu olumsuzlukların neticesinde kendisinde bıraktığı etkileri değerlendirir ve sonuç olarak umutsuzluk olarak adlandırılan duygu durumu ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan umutsuzluk kavramını yaşanan başarısızlıkların ve bu başarısızlık hissine teslim olmanın sonucunda geleceğe yönelik olumlu inançların ortadan kalkması olarak

açıklanabilmektedir (Şahin, 2002; Demirel vd., 2015). Amerikan psikoloji Birliği umutsuzluğa sebep olan etmenleri şöyle sıralamaktadır:

Çeşitli faktörlere dayalı olarak bireylerin faaliyetlerinin uzun zaman kısıtlanmasına dayanan yalnız olma duygusu, uzun süre yaşanan stres, fiziksel sağlığın kötüye gitme durumu, kendini salmak, somut olmayan şeylere ve-veya yaratıcıya inancın kaybedilmesi şeklindedir (Yıldırım 2007).Umutsuzlukta en çok karşılaşılan nedenler içinde öz güvende azalma, anlam kayıpları ve inancın kaybolması sayılabilmektedir. Bunların yanında fiziksel engellilik durumu, yaşanan çatışmalar ve üretkenlik de bazen umutsuzluğun nedenleri olarak sayılabilmektedir. Umutsuzluk şu an ve gelecekteki arasındaki ilişkinin kurulamaması olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca hem geçmişe dair yaşanmışlıklara karşı duyulan pişmanlıkları hem de hayatın manasının kaybolması anlamına gelmektedir (Demirel 2015).

1.7.1. Umutsuzluğun Nedenleri

Umutsuz olma durumu bireylerin geçmiş yaşantıları temelli bir olgudur, geçmişte yaşadığı olumsuzlukları düşünen kişiler yeni karşılaştıkları durum karşısında da benzer sonuçlar alacaklarına kendilerini inandırmış ve bu olumsuzluk hali hayatlarının bir parçası haline gelmiştir (Şahin, 2009). Umutsuz olma hali şu anki yaşantı ile ileriye dönük yaşayacaklarımız arasındaki köprü görevi gören ilişkinin kaybolması anlamını taşır, geçmişte yaptığımız hatalardan ders almak yerine bunların yarattığı yoğun pişmanlık hissi yaşıyor olduğumuz hayata da olumsuz etkiler bırakıp hayatın boş ve anlamsız olduğu düşüncesine kapılmamıza neden olur ve bunun sonucunda geçmiş yaşantılarla şimdiki süreç arasındaki ilişki ortadan kalkmış olur ve hayatı anlamlandırma süreci olumsuzlukla sonuçlanır (Demirel vd., 2015).

Amerikan Psikoloji Birliği umutsuzluğun gün yüzüne çıkmasında birçok kavramdan söz eder bunlardan bahsederken aralarından öncelikli olarak ; bir çok sebepten kaynaklanan yalnız kalma hissi ve bunun yarattığı olumsuz durumlar, bireylerin çeşitli sebepler sonucu psikolojilerinin bozulması, her şeyin sürekli kötüye gitmesi sonucu önündeki fırsatların ve durumların da sürekli kötü olacağı şeklinde kendini inandırması, yoğun baskı ve bunun yarattığı stres ile başa çıkamama, temelinde bir şeye inanmanın verdiği huzur ve güven duygusundan inançsız bir hayat sürdürerek mahrum olma gibi nedenler karşımıza çıkmaktadır (Tanç,1999).

Hayatımızda yaşadığımız bir çok sorun olabilir ve bunun karşısında güçlü durmayı bilmek muhakkak ki son derece önemlidir, fakat tüm bireyler aynı bakış açısına sahip olmamakla birlikte aynı oranda sorunlarla baş etme gücüne de sahip değildirler. Bu durumda ailemizden çevremizden desteğe ihtiyaç duyabiliriz bunlardan yeterli destek göremediğimizde devletimizin bu anlamda sivil toplum örgütleriyle bir arada çalıştığı çeşitli destek merkezlerine yönlendirmeler yapılmalıdır. Buradaki asıl problem bireylerin destek alacağı yerleri bilmemesi ya da bunlara ulaşmada çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmasıdır (Bayazıt vd., 2004).

Umutsuzluğun nedenleri irdelendiğinde eski sahip olunan yoğun ilham ve üretkenlik durumunun ortadan kaybolması ve eskiye geri dönüş sağlanamaması, doğuştan yada sonradan olan fiziksel bir engellilik durumunun olması karşımıza çıkar. Çeşitli yerlerimizdeki bu eksik uzuv ya da kısıtlılık hedeflere ulaşmada ya da başarı için yarışa durumunda kalındığında dezavantajlar oluşturur ve sonucunda da motivasyon kaybedilip bu durumun sürekli böyle olacağı şeklinde umutsuzluk hali yaratılmış olur. Hedeflenen amaçlardan erken vazgeçme ya da uzun vadede yoğun emek gerektiren çabalama yerine kısa ve hızlı gelmesi istenen başarılı olma hissi de umutsuzluğa neden olan sebepler arasında gelir (Yenibaş, 2002). Bunun sonucunda çevreyle iletişim kesilme aşamasına girer ve yalnızlık hissi artarak devam eder. Sonuçta da üretkenlik ortadan kaybolmaya başlayacak ve başarısız girişimler ile birey durumu kabullenme yoluna gidip her zaman aynı sonuçlar olacağına kendini inandırıp umutsuzluk içinde kalacaktır. Bunun sonucunda da çeşitli sağlık sorunları ile karşı karşıya kalacaktır. Sorunlarına çözüm bulamama, değersiz ve başarısız hissetme depresyon gibi tüm hayatına zarar veren bir durumun içine girmesine neden olacaktır (Melges,1969).

1.7.2. Umutsuzluk ve Spor

Çağımızın hastalığı olarak adlandırılan umutsuzluk ve bunun yarattığı stres ve depresyon ile başa çıkmada en önemli silah çeşitli sportif etkinliklere katılmaktır. Zaten sürekli kendisini başarısız hisseden birey bir de fiziksel aktivite seçerken içerisinde yoğun mücadele olan branşlara katılmadan uzak durmalı daha rahatlatıcı kendisini iyi hissetmesine olanak sağlayan aktivitelere katılım göstermelidir. Çeşitli kasal çalışma sonucu rahatlama ve esnemelerin yanında ve salgılanan çeşitli hormonlar bireylerin

kendilerini daha iyi hissetmelerine olanak sağlar ve başarılı olma hissi hayata yeniden tutunmasını ve yoğun depresyon halinden uzaklaşmasına destek olur (Güçlü, 2005).

Yoğun sosyallik içeren sportif etkinlikler bireyin kendisini tanımmasını ve kendisini gerçekleştirmesini, ruhsal bir yenileme sağlaması ve sağlıklı olmasında önemli etkiye sahiptir. (Özdiñ, 2005). Umutsuzluk ile hissedilen yoğun yalnızlık hissi yapılan sportif etkinlikler ile bir grubun parçası olması ve grup menfaati için çalışması sonucu kendisini grubun bir parçası olarak görmesini sağlayarak yalnızlık duygusundan kurtulmasına destek olmaktadır. Yalnızken karamsar ve içine kapalı olan birey sportif etkinliğin kendisine sağladığı grup halinde hareket etme yoluyla coşkulu ve mutlu bir hal alır (Tezcan, 1977). İçine kapanık ve iletişim problemi yaşayan bireyler için sportif etkinlikler son derece önem arz etmektedir. Bu vesile ile kurulan ilişkiler kişilerin bir birleri ile iletişimini arttırmalarını sağlar. İletişim arttıkça bireyler kendilerini toplumun bir parçası halinde görmeye başlarlar ve yalnızlık duygusunun yarattığı etkilerden kurtulmaya başlarlar. Toplumsal uyumdaki artış kişiyi hem kendisine getirip depresif halden kurtarır hem de ruhsal açıdan daha iyi olmalarında etkin bir rol oynar (Balcıoğlu, 2003).

Spor psikolojisi alanında mutsuzluğun yarattığı depresyon ve kaygılı olma hali ve sergilenen performans ve bunun getirdiği başarılı olma durumu çalışmalar için sürekli konu olmuş ve bunun önemine varan önemli durumdaki takım ve kulüpler sporcularına bu anlamda yoğun destek sağlamak yoluna gitmişlerdir. Başarılı olamamada yoğun umutsuzluk ve kaygı halinin ciddi etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Gould ve Krane, 1992). Bunun etkisinden kurtulup başarılı olmak için çeşitli önlemler yoluna gidilmiştir. Çeşitli sportif etkinliklere katılım ruhsal gelişim ve rahatlama için önemli etkilere sahiptir. Egzersiz stres yönetimi ve depresyon gibi karşılaşılan çeşitli problemler karşısında bu problemlerin ortadan kalkması ve daha dinamik sağlıklı huzurlu bir hayat sürmede kullanılan çeşitli ilaç desteklerinden daha iyi bir iyileştirme özelliğine sahiptir. Spor ile birlikte yoğun depresyon, yalnızlık hali, çeşitli uyku problemleri, vücut uyuşukluğu ve buna bağlı hareketsiz yaşam ortadan kalkar, tüm vücut fonksiyonlarında iyileşme gözlenir (Daniel, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN EVREN, ÖRNEKLEM VE ANKET İÇERİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

2.1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, genel tarama modelinde betimsel olarak planlanmıştır. Betimsel araştırmalar, belli bir konudaki mevcut durumu açıklamayı amaçlayan araştırmalar olarak nitelendirilebilir (Tokay Argan vd., 2008, s. 186; Erdoğan, 1998, s. 60-61). Bu araştırmada İşitme engelli bireylerin spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri betimlenmeye çalışılmıştır.

2.1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

2.1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma işitme engellilerde spor alanında yapılan çalışmaların gelişmesine katkı sağlamak için işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi açısından önemlidir.

2.1.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini takım ve bireysel olarak 2021-2022 yılında yapılan işitme engelliler Türkiye şampiyonasına katılan yaklaşık olarak 800 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise gönüllü katılım dikkate alınarak, 70'i kadın ve 196'sı erkek olmak üzere toplamda 266 işitme engelli sporcudan oluşmaktadır. Araştırma verileri tam sayım örnekleme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Evrenin geneline ulaşmayı prensip edinen ve evrenin belli özelliklerinin detaylı olarak betimlenmesine imkan veren, özel tekniğe tam sayım örnekleme tekniği, denilmektedir (Lin, 1976, s. 164). Veriler yüzyüze ve online olmak üzere elde edilmiştir.

2.1.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Araştırmada ilk olarak, aritmetik ortalama, standart sapma, frekans/yüzde, normal dağılım testi, (Kolmogorov-Smirnov test) gibi betimsel istatistikler yapılmıştır (Ek: 5). Hipotezleri test etmek için verilerin analizinde, (t-testi (Mann-Withney U test), varyans

analizi (Kruskal Wallis-H test) ve korelasyon testi (Spearman Correlation Test) kullanılmıştır. Varyans analizi testinden kategoriler arasındaki farklılık tekrarlı Mann-Withney U testleri aracılığıyla saptanmıştır. Tekrarlı Mann-Withney U testlerinden kaynaklanan tip I hatanın önüne geçmek için bonferroni düzeltme yöntemi kullanılmıştır. Anlamlılık seviyesi (0.05) varyans analizi testinden sonra yapılan Mann-Withney U testi miktarına bölünerek 3 kategorili değişkenler için yeni anlamlılık seviyesi 0.016 olarak saptanmıştır.

2.1.5. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama yöntemi olarak toplamda dört bölümden oluşan anket tekniğinden yararlanılmıştır. Birinci bölümde işitme engelli sporcuların demografik özellikleri sorgulanmıştır. İkinci bölümde spora katılım motivasyonları, üçüncü bölümde yalnızlık düzeyleri dördüncü bölümde ise umutsuzluk düzeyleri olmak üzere toplam dört ana bölümden oluşan bir ölçek formundan yararlanılmıştır, (Ek: 4). Araştırmanın başlangıcında, araştırma için etik kurul kararı (Ek: 1), ayrıca ilgili bakanlıktan yasal izinler alınmıştır (Ek: 2). Sporculara ve ilgili bakanlığa araştırmadan elde edilecek verilerin, araştırma dışında kullanılmayacağına dair onam formu düzenlenmiştir (Ek: 3). Ölçeklerdeki ifadeler değerlendirilirken ölçüm düzeyi olarak beş puanlı, dört puanlı ve iki puanlı dereceleme (1=kesinlikle katılmıyorum – 5=kesinlikle katılıyorum), (1=hiç uygun değil – 4=sık sık uygun), (0=hayır – 1=evet), ölçeklerinden faydalanılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği; Bu araştırmada işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerini ölçmek için Tekkurşun Demir, İlhan, Esentürk ve Kan (2017) tarafından geliştirilen ve güvenilirliği test edilen 22 ifade ve üç (3) alt boyuttan oluşan “Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği” kullanılmıştır. Tekkurşun Demir vd., (2017) yaptıkları çalışmada, içsel motivasyon alt boyutu (1.2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12. ifadeler) iç tutarlılık katsayısını .94, dışsal motivasyon alt boyutu (13.14.15.16.17. ifadeler) iç tutarlılık katsayısını .84, motivationsuzluk alt boyutu (18.19.20.21.22. ifadeler) iç tutarlılık katsayısını .88 ve ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısını ise .82 olarak saptamıştır.

UCLA Yalnızlık Ölçeği; İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerini tespit etmek Russell, Peplau ve Cutrona, (1980) tarafından geliştirilen, Demir (1989) tarafından Türkçeye uyarlanan 20 ifade ve tek boyuttan oluşan “UCLA Yalnızlık Ölçeği” kullanılmıştır. Demir (1989) tarafından (1989) yaptığı çalışmada, ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısını ise .96 olarak tespit etmiştir.

BECK Umutsuzluk Ölçeği; İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerini sorgulamak için Beck, Weissman, Lester ve Trexler (1974) tarafından geliştirilen ve Türk popülasyonuna Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından uyarlanan güvenilirliği test edilen 18 ifade ve üç (3) alt boyuttan oluşan “Umutsuzluk Ölçeği” kullanılmıştır. Seber vd., (1993) yaptıkları çalışmada, toplam iç tutarlılık katsayısını ise .86 olarak saptamıştır. Ölçek gelecekle ilgili duygular (1.6.13.15.19. ifadeler), motivasyon kaybı (2.3.9.11.12.16.17.20 ifadeler), gelecekle ilgili beklentiler (4.7.8.14.18 ifadeler) alt boyutlarından oluşmaktadır.

Araştırmanın Hipotez ve Alt Hipotezleri

Hipotez 1:

H₁: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{1a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{1b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{1c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 2:

H₂: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 3:

H₃: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{3a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{3b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{3c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 4:

H₄: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{4a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{4b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{4c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 5:

H₅: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 6:

H₆: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{6a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{6b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{6c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 7:

H₇: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{7a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{7b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{7c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 8:

H₈: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 9:

H₉: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{9a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{9b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{9c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 10:

H₁₀: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{10a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{10b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{10c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 11:

H₁₁: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 12:

H₁₂: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{12a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{12b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{12c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde işitme kaybı zamanı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 13:

H₁₃: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{13a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{13b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{13c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 14:

H₁₄: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 15:

H₁₅: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde branş göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{15a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{15b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{15c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde branş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 16:

H₁₆: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{16a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{16b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{16c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 17:

H₁₇: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 18:

H₁₈: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde müsabaka kategorisi göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{18a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{18b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{18c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde müsabaka kategorisi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 19:

H₁₉: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{19a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{19b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{19c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 20:

H₂₀: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 21:

H₂₁: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{21a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{21b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{21c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 22:

H₂₂: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{22a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{22b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{22c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 23:

H₂₃: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 24:

H₂₄: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{24a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{24b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde işitme kaybı derecesi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{24c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde uluslararası derece değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 25:

H₂₅: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{25a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{25b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{25c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 26:

H₂₆: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 27:

H₂₇: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{27a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{27b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{27c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 28:

H₂₈: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{28a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{28b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{28c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 29:

H₂₉: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 30:

H₃₀: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{30a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{30b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{30c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde algılanan sosyal çevre değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 31:

H₃₁: İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{31a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{31b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{31c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 32:

H₃₂: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 33:

H₃₃: İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{33a}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili duygu düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{33b}: İşitme engelli sporcuların motivasyon kaybı düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

H_{33c}: İşitme engelli sporcuların gelecekle ilgili beklenti düzeylerinde günlük yaşam ortamı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır.

Hipotez 34:

H₃₄: İşitme engelli sporcuların yaşı ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34a}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile içsel motivasyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34b}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile dışsal motivasyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34c}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile motivasyonsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34d}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34e}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile gelecekle ilgili duygu düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34f}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile motivasyon kaybı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{34g}: İşitme engelli sporcuların yaşı ile gelecekle ilgili beklenti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 35:

H₃₅: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{35a}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{35b}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeyleri ile gelecekle ilgili duygu düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{35c}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeyleri ile motivasyon kaybı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{35d}: İşitme engelli sporcuların içsel motivasyon düzeyleri ile gelecekle ilgili beklenti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 36:

H₃₆: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeyleri ile, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{36a}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{36b}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeyleri ile gelecekle ilgili duygu düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{36c}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeyleri ile motivasyon kaybı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{36d}: İşitme engelli sporcuların dışsal motivasyon düzeyleri ile gelecekle ilgili beklenti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 37:

H₃₇: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeyleri ile yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{37a}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{37b}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeyleri ile gelecekle ilgili duygu düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{37c}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeyleri ile motivasyon kaybı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{37d}: İşitme engelli sporcuların motivasyonsuzluk düzeyleri ile gelecekle ilgili beklenti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Hipotez 38:

H₃₈: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{38a}: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile gelecekle ilgili duygu düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{38b}: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile motivasyon kaybı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

H_{38c}: İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile gelecekle ilgili beklenti düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

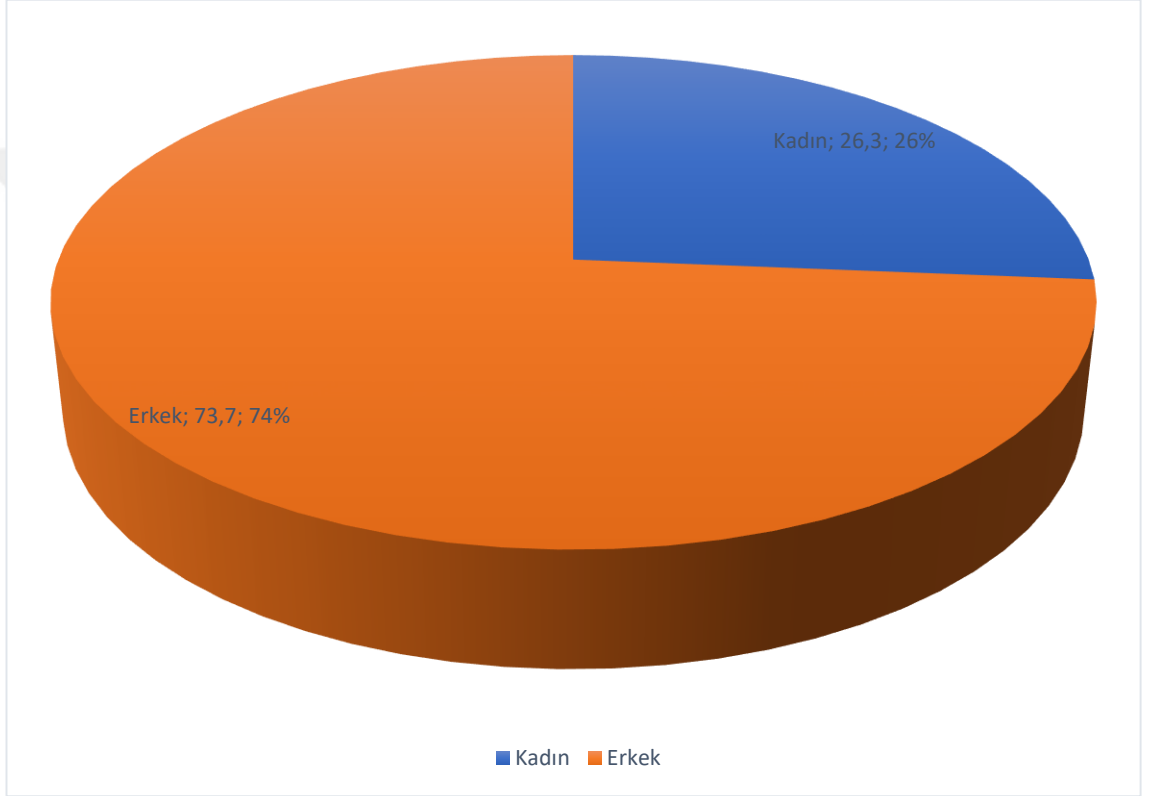
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. BULGULAR

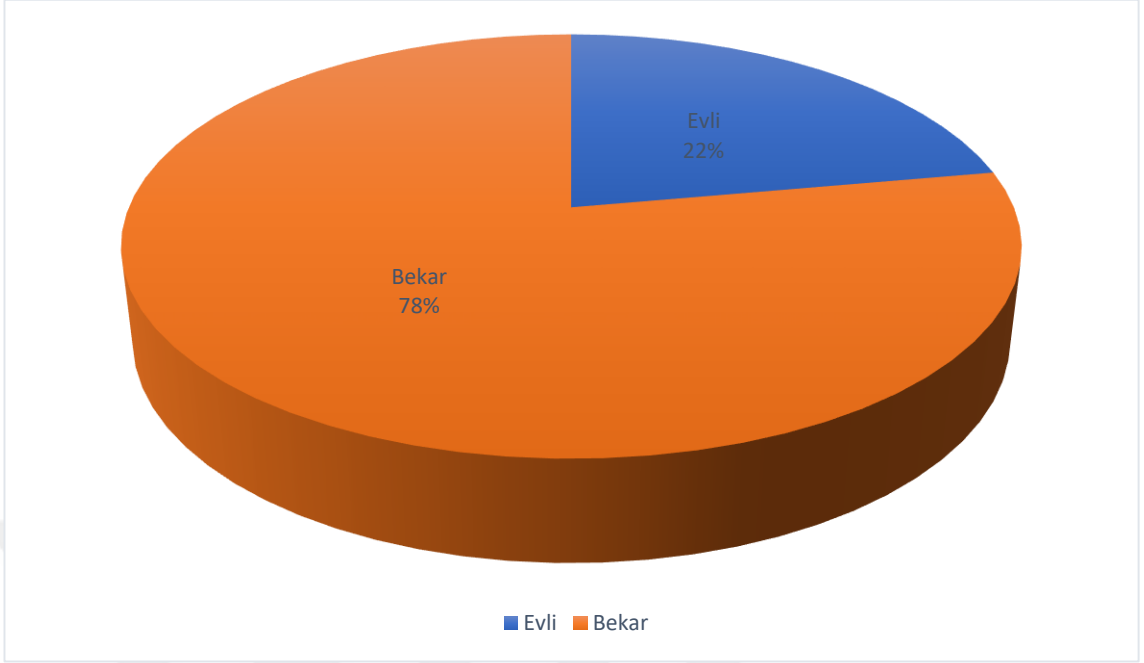
Araştırma örnekleminin demografik değişkenlerine ait analiz sonuçları grafiklerde yer almaktadır.

Şekil 3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

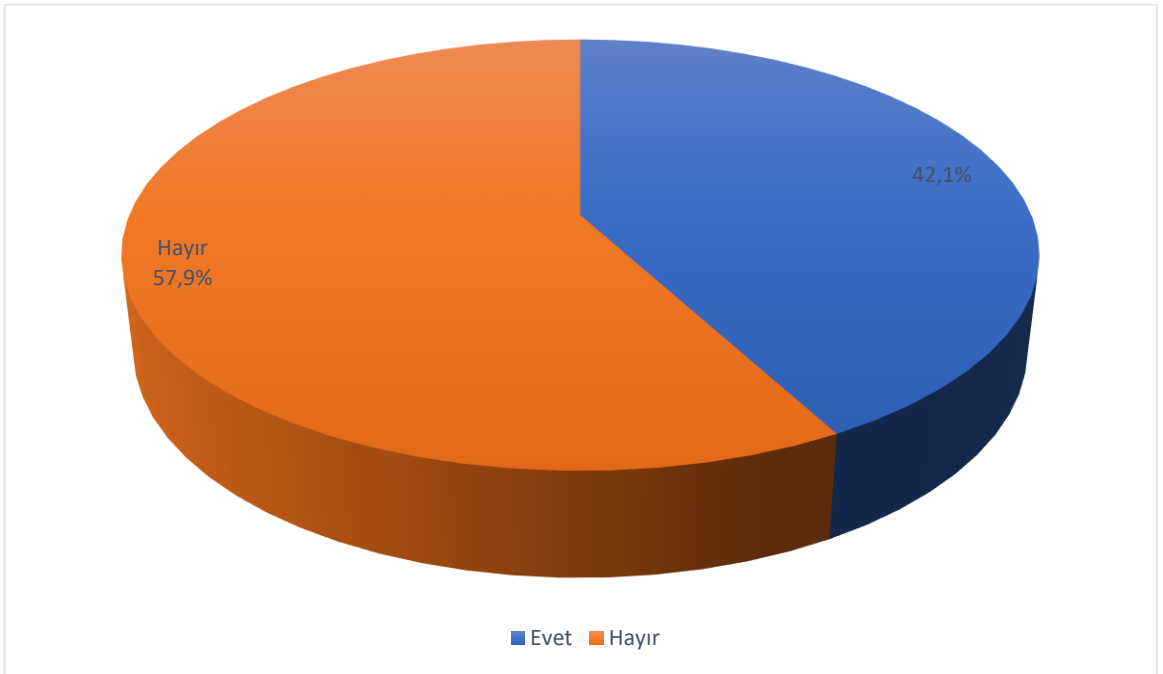
Grafik 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 26.3'ünün kadın, % 73.7'sinin erkek olduğu görülmektedir.

Şekil 3.2. Medeni Durum Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

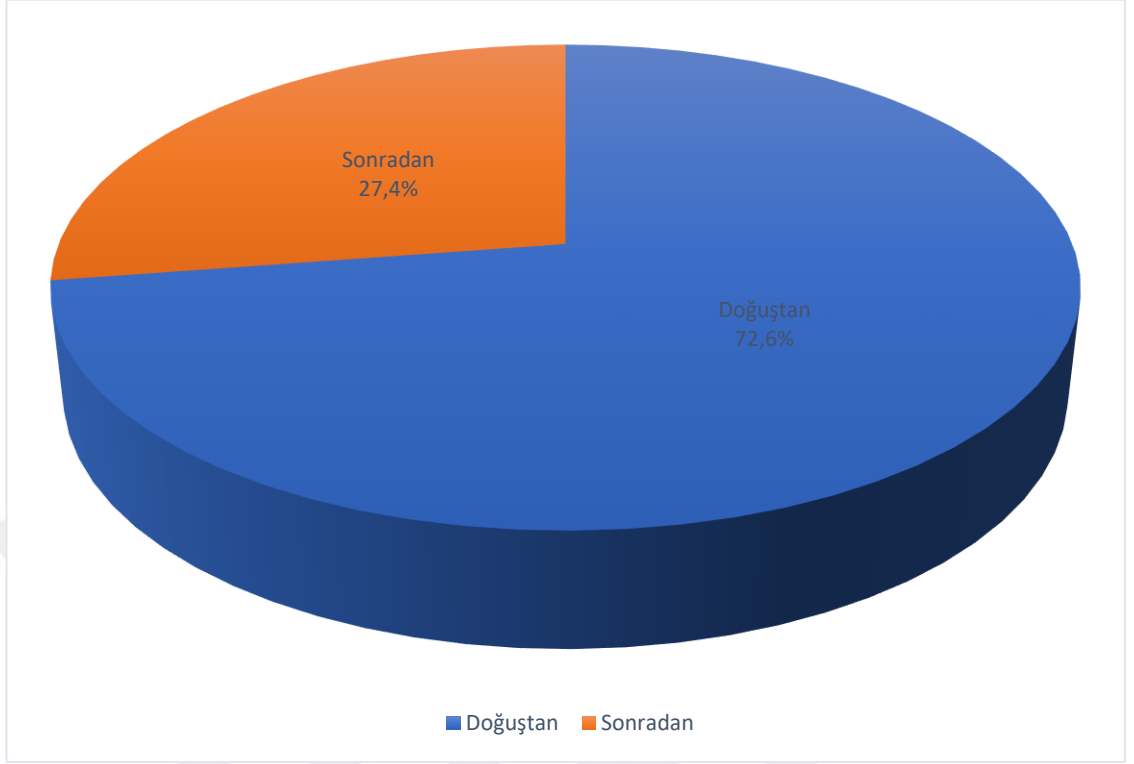
Grafik 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 22.2'sinin evli ve % 77.8'inin ise bekar olduğu belirlenmiştir.

Şekil 3.3. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

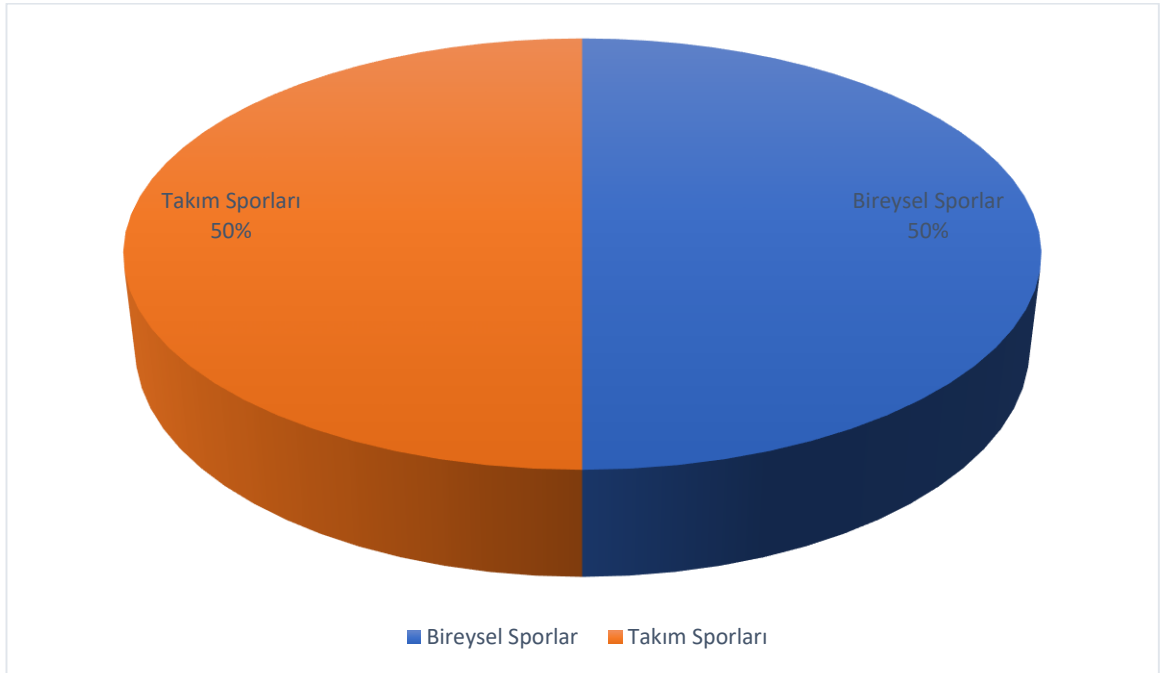
Grafik 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 42.1'inin bir işte çalıştığı, % 57.9'unun herhangi bir işte çalışmadığı saptanmıştır.

Şekil 3.4. İşitme Zamanı Kaybı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

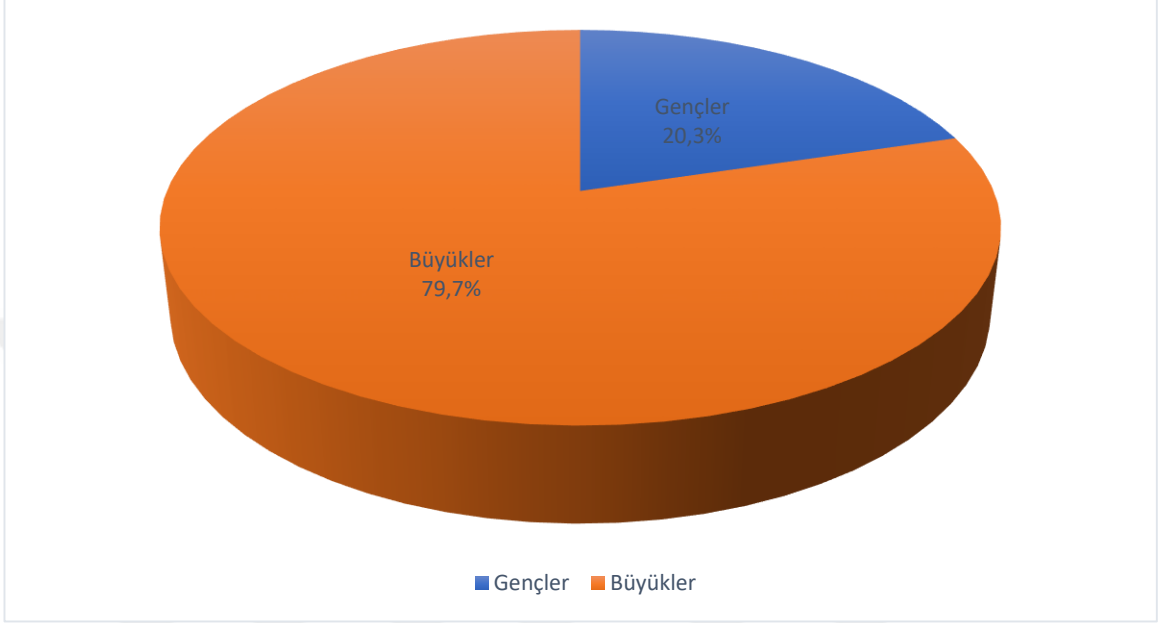
Grafik 3.4 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 72.6'sının doğuştan işitme kaybı yaşadığı ve % 27.4'ünün sonradan işitme kaybı yaşadığı saptanmıştır.

Şekil 3.5. Spor Branşı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

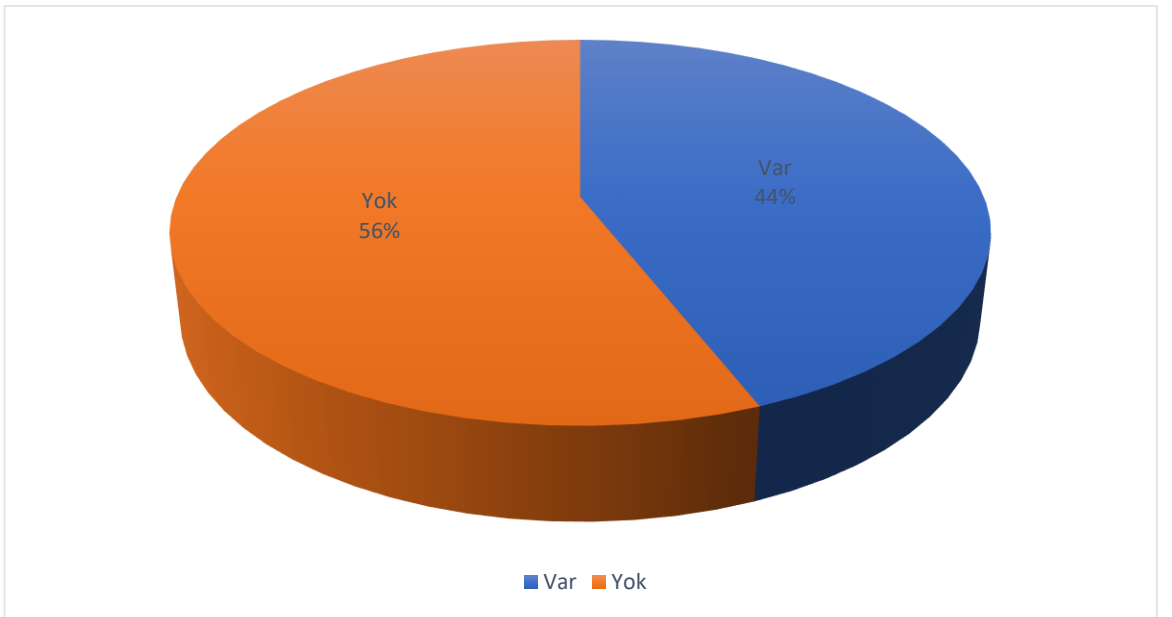
Grafik 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 50'sinin bireysel spor branşı yaptıkları ve % 50'sinin takım sporları branşı yaptıkları saptanmıştır.

şekil 3.6. Müsabaka Kategorisi Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

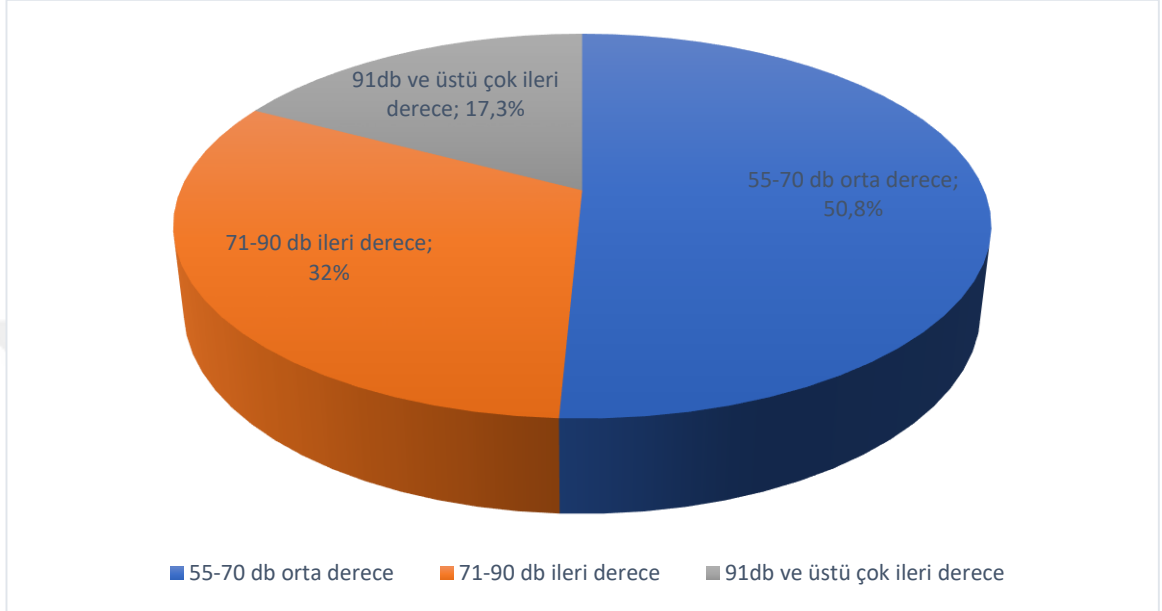
Grafik 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 20.3'ünün gençler kategorisinde, % 79.7'sinin ise büyükler kategorisinde yarıştığı saptanmıştır.

şekil 3.7. Uluslararası Derece Kazanma Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

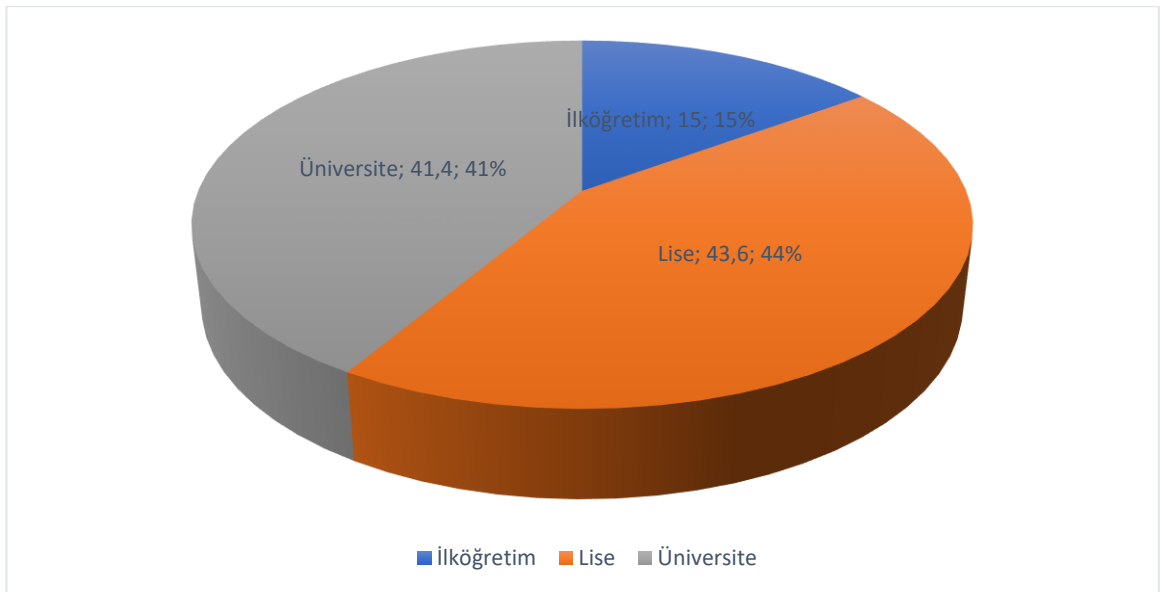
Grafik 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 44.0'ının uluslararası derece elde ederken %56.0'ının uluslararası derece elde etmediği saptanmıştır.

şekil 3.8. İşitme Kaybı Derecesi Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

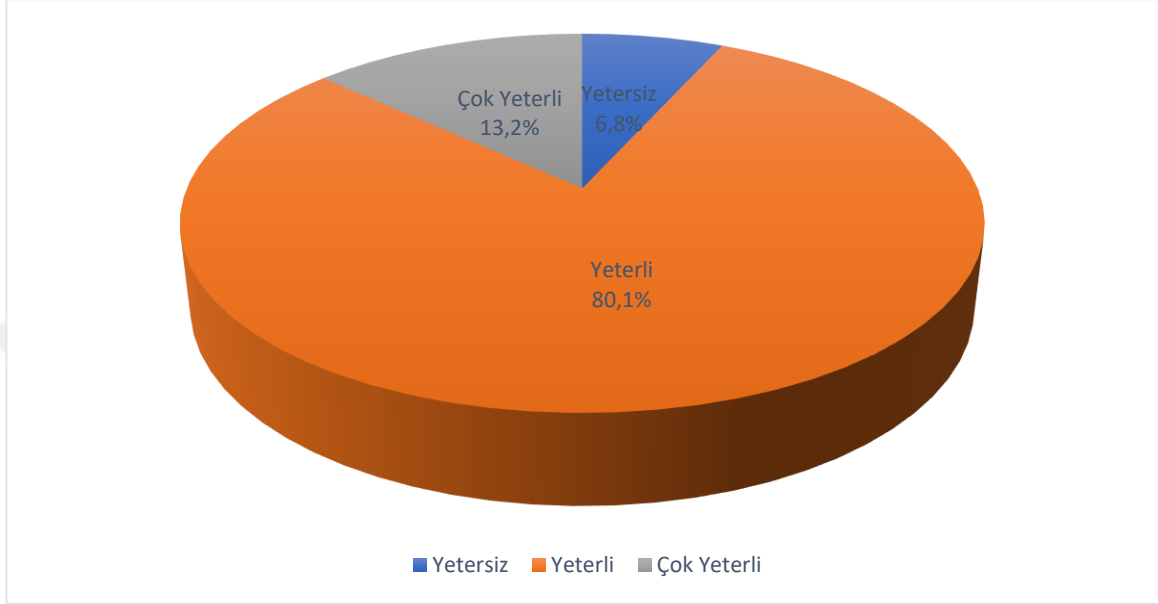
Grafik 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 50.8'inin 55-70 db orta derece işitme kaybına, % 32.0'ının 71-90 db ileri derece işitme kaybına ve % 17.3'ünün ise 91db ve üstü çok ileri derece işitme kaybına sahip olduğu saptanmıştır.

şekil 3.9. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

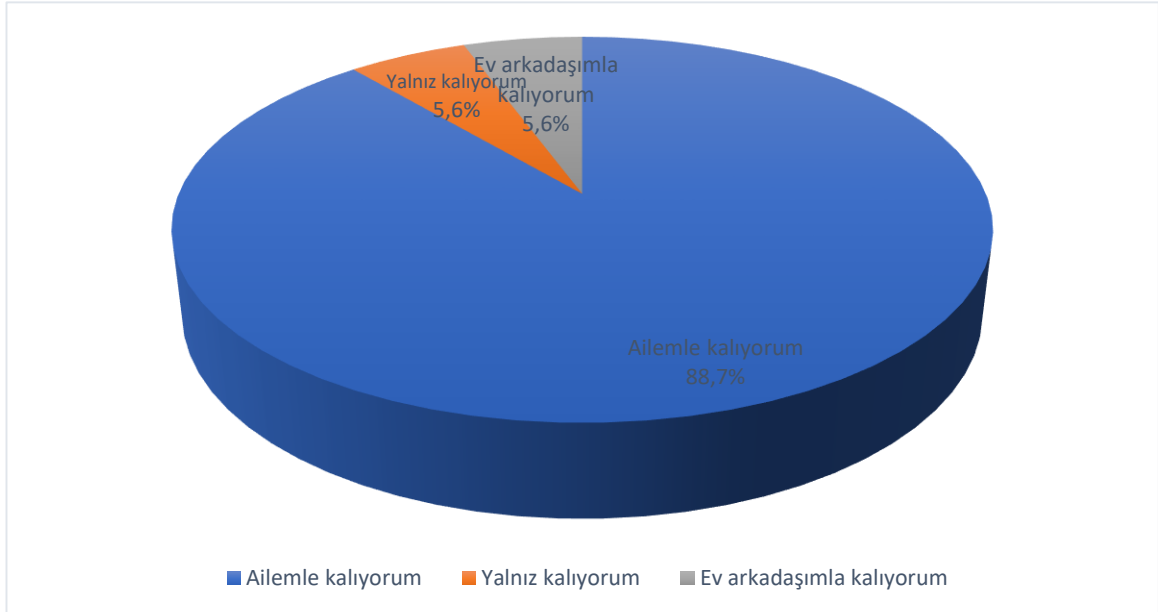
Grafik 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 15.0'nın ilköğretimden mezun olduğu, % 43.6'sının liseden mezun olduğu ve % 41.4'ünün ise üniversiteden mezun olduğu saptanmıştır.

Şekil 3.10. Algılanan Sosyal Çevre Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

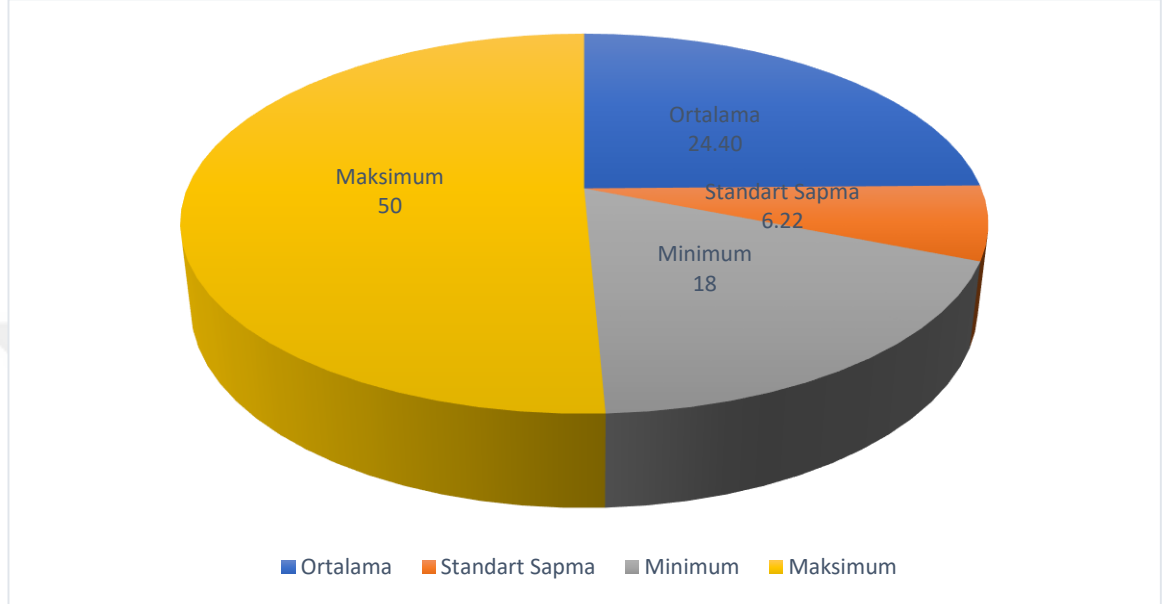
Grafik 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 6.8 'inin algılanan sosyal çevre düzeyinin yetersiz olduğu, % 80.1'inin yeterli olduğu, % 13.2'sinin ise çok yeterli olduğu saptanmıştır.

Şekil 3.11. Günlük Yaşam Ortamı Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

Grafik 11 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların % 88.7'sinin ailesiyle yaşadığı, % 5.6'sının yalnız yaşadığı ve % 5.6'sının ev arkadaşıyla yaşadığı belirlenmiştir.

Şekil 3.12. Yaş Değişkenine Göre Tanımlayıcı İstatistikler

Grafik 12 incelendiğinde, araştırmaya katılan işitme engelli sporcuların yaş ortalamasının 24.40, standart sapmasının 6.22 ve yaşlarının 18 ile 50 arasında değiştiği tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların cinsiyeti ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. Kadın	70	126.41	8848.50	6363.500	.367
	2. Erkek	196	136.03	26662.50		
Dışsal motivasyon	1. Kadın	70	131.86	9230.50	6745.500	.835
	2. Erkek	196	134.08	26280.50		
Motivasyonsuzluk	1. Kadın	70	120.36	8425.00	5940.000	.095
	2. Erkek	196	138.19	27086.00		
Yalnızlık	1. Kadın	70	115.82	8107.50	5622.500	.025
	2. Erkek	196	139.81	27403.50		

Tablo 3.1. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Cinsiyetine Göre Karşılaştırılması (Devamı)

Gelecekle ilgili duygular	1. Kadın	70	128.81	9017.00	6532.000	.510
	2. Erkek	196	135.17	26494.00		
Motivasyon kaybı	1. Kadın	70	114.61	8023.00	5538.000	.015
	2. Erkek	196	140.24	27488.00		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Kadın	70	108.80	7616.00	5131.000	.001
	2. Erkek	196	142.32	27895.00		

*P<0,05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, içsel motivasyon (U=6363.500, p>0.05), dışsal motivasyon (U=6745.500, p>0.05), motivasyonsuzluk (U=5940.000, p>0.05) ve gelecekle ilgili duygular (U=6532.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, yalnızlık (U=5622.500, p<0.05), motivasyon kaybı (U=5538.000, p<0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=5131.000, p<0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

İşitme engelli sporcuların medeni durumu ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.2’te yer almaktadır.

Tablo 3.2. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Medeni durum	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. Evli	59	138.81	8190.00	5793.000	.546
	2. Bekar	207	131.99	27321.00		
Dışsal motivasyon	1. Evli	59	145.90	8608.00	5375.000	.159
	2. Bekar	207	129.97	26903.00		
Motivasyonsuzluk	1. Evli	59	143.56	8470.00	5513.000	.253
	2. Bekar	207	130.63	27041.00		
Yalnızlık	1. Evli	59	149.58	8825.00	5158.000	.069
	2. Bekar	207	128.92	26686.00		
Gelecekle ilgili duygular	1. Evli	59	151.08	8913.50	5069.500	.027
	2. Bekar	207	128.49	26597.50		
Motivasyon kaybı	1. Evli	59	147.98	8731.00	5252.000	.096

Tablo 3.2. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması (Devamı)

	2. Bekar	207	129.37	26780.00		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Evli	59	141.31	8337.00	5646.000	.363
	2. Bekar	207	131.28	27174.00		

*P<0,05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, içsel motivasyon (U=5793.000, p>0.05), dışsal motivasyon (U=5375.000, p>0.05), motivasyonsuzluk (U=5513.000, p>0.05), yalnızlık (U=5158.000, p>0.05), motivasyon kaybı (U=5252.000, p>0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=5646.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, gelecekle ilgili duygular (U=5069.500, p<0.05) alt boyutunda, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların çalışma durumu ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.3'te sunulmuştur.

Tablo 3.3. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Çalışma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Çalışma durumu	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. Evet	112	140.50	15736.50	7839.500	.204
	2. Hayır	154	128.41	19774.50		
Dışsal motivasyon	1. Evet	112	142.42	15951.00	7625.000	.105
	2. Hayır	154	127.01	19560.00		
Motivasyonsuzluk	1. Evet	112	135.45	15170.00	8406.000	.724
	2. Hayır	154	132.08	20341.00		
Yalnızlık	1. Evet	112	141.37	15833.50	7742.500	.154
	2. Hayır	154	127.78	19677.50		
Gelecekle ilgili duygular	1. Evet	112	142.04	15908.00	7668.000	.087
	2. Hayır	154	127.29	19603.00		
Motivasyon kaybı	1. Evet	112	137.69	15421.00	8155.000	.443
	2. Hayır	154	130.45	20090.00		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Evet	112	133.68	14972.00	8604.000	.973
	2. Hayır	154	133.37	20539.00		

*P<0,05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, içsel motivasyon (U=7839.500, p>0.05), dışsal motivasyon (U=7625.000, p>0.05), motivasyonsuzluk (U=8406.000, p>0.05), yalnızlık (U=7742.500, p>0.05), gelecekle ilgili duygular (U=7668.000, p>0.05), motivasyon kaybı (U=8155.000, p>0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=8604.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır.

İşitme engelli sporcuların işitme kaybı zamanı ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.4'te yer almaktadır.

Tablo 3.4. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İşitme Kaybı Zamanına Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	İşitme kaybı zamanı	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p																																																															
İçsel motivasyon	1. Doğuştan	193	125.00	24125.00	5404.000	.003																																																															
	2. Sonradan	73	155.97	11386.00			Dışsal motivasyon	1. Doğuştan	193	125.44	24210.00	5489.000	.005	2. Sonradan	73	154.81	11301.00	Motivasyonsuzluk	1. Doğuştan	193	137.93	26620.00	6190.000	.126	2. Sonradan	73	121.79	8891.00	Yalnızlık	1. Doğuştan	193	134.16	25893.00	6917.000	.820	2. Sonradan	73	131.75	9618.00	Gelecekle ilgili duygular	1. Doğuştan	193	128.60	24819.50	6098.500	.061	2. Sonradan	73	146.46	10691.50	Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035	2. Sonradan	73	117.58	8583.50	Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan
Dışsal motivasyon	1. Doğuştan	193	125.44	24210.00	5489.000	.005																																																															
	2. Sonradan	73	154.81	11301.00			Motivasyonsuzluk	1. Doğuştan	193	137.93	26620.00	6190.000	.126	2. Sonradan	73	121.79	8891.00	Yalnızlık	1. Doğuştan	193	134.16	25893.00	6917.000	.820	2. Sonradan	73	131.75	9618.00	Gelecekle ilgili duygular	1. Doğuştan	193	128.60	24819.50	6098.500	.061	2. Sonradan	73	146.46	10691.50	Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035	2. Sonradan	73	117.58	8583.50	Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan	73	126.07	9203.00								
Motivasyonsuzluk	1. Doğuştan	193	137.93	26620.00	6190.000	.126																																																															
	2. Sonradan	73	121.79	8891.00			Yalnızlık	1. Doğuştan	193	134.16	25893.00	6917.000	.820	2. Sonradan	73	131.75	9618.00	Gelecekle ilgili duygular	1. Doğuştan	193	128.60	24819.50	6098.500	.061	2. Sonradan	73	146.46	10691.50	Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035	2. Sonradan	73	117.58	8583.50	Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan	73	126.07	9203.00																			
Yalnızlık	1. Doğuştan	193	134.16	25893.00	6917.000	.820																																																															
	2. Sonradan	73	131.75	9618.00			Gelecekle ilgili duygular	1. Doğuştan	193	128.60	24819.50	6098.500	.061	2. Sonradan	73	146.46	10691.50	Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035	2. Sonradan	73	117.58	8583.50	Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan	73	126.07	9203.00																														
Gelecekle ilgili duygular	1. Doğuştan	193	128.60	24819.50	6098.500	.061																																																															
	2. Sonradan	73	146.46	10691.50			Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035	2. Sonradan	73	117.58	8583.50	Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan	73	126.07	9203.00																																									
Motivasyon kaybı	1. Doğuştan	193	139.52	26927.50	5882.500	.035																																																															
	2. Sonradan	73	117.58	8583.50			Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319	2. Sonradan	73	126.07	9203.00																																																				
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Doğuştan	193	136.31	26308.00	6502.000	.319																																																															
	2. Sonradan	73	126.07	9203.00																																																																	

*P<0,05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, işitme kaybı zamanı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, motivasyonsuzluk (U=6190.000, p>0.05), yalnızlık (U=6917.000, p>0.05), gelecekle ilgili duygular (U=6098.500, p>0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=6502.000, p>0.05) alt

boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, içsel motivasyon (U=5404.000, p<0.05), dışsal motivasyon (U=5489.000, p<0.05) ve motivasyon kaybı (U=5882.500, p<0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların branş ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.5’da verilmiştir.

Tablo 3.5. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Branşa Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Branş	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. B. sporlar	133	152.30	20256.00	6344.000	.001
	2. T. sporları	133	114.70	15255.00		
Dışsal motivasyon	1. B. sporlar	133	150.67	20039.50	6560.500	.001
	2. T. sporları	133	116.33	15471.50		
Motivasyonsuzluk	1. B. sporlar	133	145.66	19372.50	7227.500	.010
	2. T. sporları	133	121.34	16138.50		
Yalnızlık	1. B. sporlar	133	147.57	19626.50	6973.500	.003
	2. T. sporları	133	119.43	15884.50		
Gelecekle ilgili duygular	1. B. sporlar	133	142.61	18967.50	7632.500	.032
	2. T. sporları	133	124.39	16543.50		
Motivasyon kaybı	1. B. sporlar	133	132.83	17666.00	8255.000	.885
	2. T. sporları	133	134.17	17845.00		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. B. sporlar	133	136.05	18095.00	8505.000	.578
	2. T. sporları	133	130.95	17416.00		

*P<0.05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, motivasyon kaybı (U=8255.000, p>0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=8505.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanamazken, içsel motivasyon (U=6344.000, p<0.05), dışsal motivasyon (U=6560.500, p<0.05), motivasyonsuzluk (U=7227.500, p<0.05), yalnızlık (U=6973.500, p<0.05) ve gelecekle ilgili duygular (U=7632.500, p<0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır.

İşitme engelli sporcuların müsabaka kategorisi ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.6’de sunulmuştur.

Tablo 3.6. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Müsabaka Kategorisine Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Müsabaka kategorisi	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. Gençler	54	158.69	8569.50	4363.500	.007
	2. Büyükler	212	127.08	26941.50		
Dışsal motivasyon	1. Gençler	54	147.87	7985.00	4948.000	.123
	2. Büyükler	212	129.84	27526.00		
Motivasyonsuzluk	1. Gençler	54	135.40	7311.50	5621.500	.839
	2. Büyükler	212	133.02	28199.50		
Yalnızlık	1. Gençler	54	138.92	7501.50	5431.500	.562
	2. Büyükler	212	132.12	28009.50		
Gelecekle ilgili duygular	1. Gençler	54	143.98	7775.00	5158.000	.213
	2. Büyükler	212	130.83	27736.00		
Motivasyon kaybı	1. Gençler	54	129.99	7019.50	5534.500	.703
	2. Büyükler	212	134.39	28491.50		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Gençler	54	131.80	7117.00	5632.000	.851
	2. Büyükler	212	133.93	28394.00		

*P<0.05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, müsabaka kategorisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, dışsal motivasyon (U=4948.000, p>0.05), motivasyonsuzluk (U=5621.500, p>0.05), yalnızlık (U=5431.500, p>0.05), gelecekle ilgili duygular (U=5158.000, p>0.05), motivasyon kaybı (U=5534.500, p>0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=5632.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamazken, içsel motivasyon (U=4363.500, p<0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

İşitme engelli sporcuların uluslararası derece ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik Mann-Withney U sonuçları tablo 3.7’de yer almaktadır.

Tablo 3.7. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Uluslararası Dereceye Göre Karşılaştırılması

Değişkenler	Uluslararası derece	N	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
İçsel motivasyon	1. Evet	117	142.64	16689.00	7647.000	.085
	2. Hayır	149	126.32	18822.00		
Dışsal motivasyon	1. Evet	117	149.33	17472.00	6864.000	.003
	2. Hayır	149	121.07	18039.00		
Motivasyonsuzluk	1. Evet	117	145.14	16981.00	7355.000	.028
	2. Hayır	149	124.36	18530.00		
Yalnızlık	1. Evet	117	140.41	16427.50	7908.500	.194
	2. Hayır	149	128.08	19083.50		
Gelecekle ilgili duygular	1. Evet	117	133.52	15622.00	8714.000	.996
	2. Hayır	149	133.48	19889.00		
Motivasyon kaybı	1. Evet	117	143.52	16792.00	7544.000	.056
	2. Hayır	149	125.63	18719.00		
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Evet	117	144.89	16952.00	7384.000	.028
	2. Hayır	149	124.56	18559.00		

*P<0.05; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, uluslararası derece değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Mann-Withney U testi sonucunda, içsel motivasyon (U=7647.000, p>0.05), yalnızlık (U=7908.500, p>0.05), gelecekle ilgili duygular (U=8714.000, p>0.05) ve motivasyon kaybı (U=7544.000, p>0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, dışsal motivasyon (U=6864.000, p<0.05), motivasyonsuzluk (U=7355.000, p<0.05) ve gelecekle ilgili beklentiler (U=7384.000, p<0.05) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların işitme kaybı derecesi değişkeni ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik varyans analizi sonuçları tablo 3.8’da verilmiştir.

Tablo 3.8. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İşitme Kaybı Derecesi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	İşitme kaybı derecesi	N	Sıra ort. sd	χ^2	p	(I-J)
İçsel motivasyon	1. 55-70db orta derece	135	135.19			
	2. 71-90db ileri derece	85	129.73	2	0.302	.860
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	135.51			
Dışsal motivasyon	1. 55-70db orta derece	135	132.54			
	2. 71-90db ileri derece	85	131.24	2	0.478	.787
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	140.49			
Motivasyonsuzluk	1. 55-70db orta derece	135	112.38			
	2. 71-90db ileri derece	85	163.10	2	23.318	.001
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	140.78			1-2
Yalnızlık	1. 55-70db orta derece	135	129.85			
	2. 71-90db ileri derece	85	139.01	2	0.743	.690
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	134.04			
Gelecekle ilgili duygular	1. 55-70db orta derece	135	131.51			
	2. 71-90db ileri derece	85	129.63	2	1.933	.369
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	146.50			
Motivasyon kaybı	1. 55-70db orta derece	135	128.49			
	2. 71-90db ileri derece	85	146.99	2	4.113	.128
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	123.28			
Gelecekle ilgili beklentiler	1. 55-70db orta derece	135	135.93			
	2. 71-90db ileri derece	85	137.36	2	2.047	.359
	3. 91db ve üstü çok ileri derece	46	119.23			

*P<0,05; **P<0,016; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, işitme kaybı dereceleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Kruskal Wallis H testi sonucunda, içsel motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)=0.302, p>0.05$), dışsal motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)=0.478, p>0.05$), yalnızlık $\chi^2(sd=2, n=266)=0.743, p>0.05$), gelecekle ilgili duygular $\chi^2(sd=2, n=266)=1.933, p>0.05$), motivasyon kaybı $\chi^2(sd=2, n=266)=4.113, p>0.05$) ve gelecekle ilgili beklentiler $\chi^2(sd=2, n=266)=2.047, p>0.05$) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanamazken, motivasyonsuzluk $\chi^2(sd=2, n=266)=23.318, p<0.05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır.

İşitme engelli sporcuların eğitim durumu değişkeni ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik varyans analizi sonuçları tablo 3.9’da sunulmuştur.

Tablo 3.9. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Eğitim durumu	N	Sıra ort.	sd	χ^2	p	(I-J)
İçsel motivasyon	1. İlköğretim	40	109.99				
	2. Lise	116	135.98	2	4.537	.103	
	3. Üniversite	110	139.44				
Dışsal motivasyon	1. İlköğretim	40	92.38				
	2. Lise	116	134.77	2	15.039	.001	1-2, 1-3
	3. Üniversite	110	147.12				
Motivasyonsuzluk	1. İlköğretim	40	123.40				
	2. Lise	116	139.24	2	1.450	.484	
	3. Üniversite	110	131.12				
Yalnızlık	1. İlköğretim	40	124.05				
	2. Lise	116	140.91	2	2.038	.361	
	3. Üniversite	110	129.13				
Gelecekle ilgili duygular	1. İlköğretim	40	102.73				
	2. Lise	116	142.95	2	10.067	.007	1-2, 1-3
	3. Üniversite	110	134.72				
Motivasyon kaybı	1. İlköğretim	40	163.51				
	2. Lise	116	130.75	2	7.638	.022	1-3
	3. Üniversite	110	125.49				
Gelecekle ilgili beklentiler	1. İlköğretim	40	153.36				
	2. Lise	116	127.65	2	3.558	.169	
	3. Üniversite	110	132.45				

*P<0.05; **P<0.016; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Kruskal Wallis H testi sonucunda, içsel motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)= 4.537, p>0.05$), motivasyonsuzluk $\chi^2(sd=2, n=266)= 1.450, p>0.05$), yalnızlık $\chi^2(sd=2, n=266)= 2.038, p>0.05$ ve gelecekle ilgili beklentiler $\chi^2(sd=2, n=266)= 3.558, p>0.05$) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, dışsal motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)= 15.039, p<0.05$), gelecekle ilgili duygular $\chi^2(sd=2,$

n=266)= 10.067, p<0.05) ve motivasyon kaybı χ^2 (sd=2, n=266)= 7.638, p<0.05) alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların algılanan sosyal çevre düzeyi değişkeni ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik varyans analizi sonuçları tablo 3.10’de verilmiştir.

Tablo 3.10. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Algılanan Sosyal Çevre Düzeyi Değişkenine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Algılanan sosyal çevre düzeyi	N	Sıra ort.	sd	χ^2	p	(I-J)
İçsel motivasyon	1. Yetersiz	18	103.67				
	2. Yeterli	213	133.12	2	4.576	.101	
	3. Çok yeterli	35	151.13				
Dışsal motivasyon	1. Yetersiz	18	137.42				
	2. Yeterli	213	130.96	2	1.359	.507	
	3. Çok yeterli	35	146.94				
Motivasyonsuzluk	1. Yetersiz	18	177.42				
	2. Yeterli	213	135.29	2	12.682	.002	1-3, 2-3
	3. Çok yeterli	35	100.04				
Yalnızlık	1. Yetersiz	18	122.11				
	2. Yeterli	213	133.85	2	0.483	.785	
	3. Çok yeterli	35	137.26				
Gelecekle ilgili duygular	1. Yetersiz	18	104.36				
	2. Yeterli	213	133.86	2	4.379	.112	
	3. Çok yeterli	35	146.31				
Motivasyon kaybı	1. Yetersiz	18	147.17				
	2. Yeterli	213	133.00	2	0.689	.708	
	3. Çok yeterli	35	129.53				
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Yetersiz	18	147.78				
	2. Yeterli	213	132.94	2	0.767	.682	
	3. Çok yeterli	35	129.54				

*P<0,05; **P<0,016; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, algılanan sosyal çevre düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Kruskal Wallis H testi sonucunda, içsel motivasyon χ^2 (sd=2, n=266)= 4.576, p>0.05), dışsal motivasyon χ^2 (sd=2, n=266)= 1.359, p>0.05),

yalnızlık $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.483, p>0.05$), gelecekle ilgili duygular $\chi^2(sd=2, n=266)= 4.379 p>0.05$), motivasyon kaybı $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.689, p>0.05$) ve gelecekle ilgili beklentiler $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.767, p>0.05$) alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, motivasyonsuzluk $\chi^2(sd=2, n=266)= 12.682, p<0.05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

İşitme engelli sporcuların günlük yaşam ortamı değişkeni ile spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın tespitine yönelik varyans analizi sonuçları tablo 3.11’de yer almaktadır.

Tablo 3.11. İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin Günlük Yaşam Ortamı Değişkenine Göre Varyans

Analizi Sonuçları

Değişkenler	Günlük yaşam ortamı	N	Sıra ort.	sd	χ^2	p	(I-J)
İçsel motivasyon	1. Ailemle kalıyorum	236	131.78				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	136.87	2	1.575	.455	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	157.17				
Dışsal motivasyon	1. Ailemle kalıyorum	236	132.10				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	157.50	2	1.561	.458	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	131.53				
Motivasyonsuzluk	1. Ailemle kalıyorum	236	135.25				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	125.77	2	1.275	.528	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	113.70				
Yalnızlık	1. Ailemle kalıyorum	236	133.49				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	120.77	2	0.832	.660	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	146.37				
Gelecekle ilgili duygular	1. Ailemle kalıyorum	236	133.76				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	135.30	2	0.125	.940	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	127.53				
Motivasyon kaybı	1. Ailemle kalıyorum	236	134.36				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	125.00	2	0.287	.866	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	128.40				
Gelecekle ilgili beklentiler	1. Ailemle kalıyorum	236	134.22				
	2. Yalnız yaşıyorum	15	117.97	2	0.716	.699	
	3. Ev arkadaşım ile kalıyorum	15	137.63				

*P<0,05; **P<0,016; N (266)

İşitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinde, günlük yaşam ortamı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, Kruskal Wallis H testi sonucunda, içsel motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)= 1.575, p>0.05$), dışsal motivasyon $\chi^2(sd=2, n=266)= 1.561, p>0.05$), motivasyonsuzluk $\chi^2(sd=2, n=266)= 1.275, p>0.05$), yalnızlık $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.832, p>0.05$), gelecekle ilgili duygular $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.125, p>0.05$), motivasyon kaybı $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.287, p>0.05$ ve gelecekle ilgili beklentiler $\chi^2(sd=2, n=266)= 0.716, p>0.05$ alt boyutlarında, istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

İşitme engelli sporcuların yaş, spora katılım motivasyonu, yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik olarak yapılan korelasyon testi sonuçları tablo 3.12’te sunulmuştur.

Tablo 3.12. İşitme Engelli Sporcuların, Yaş, Spora Katılım Motivasyonu, Yalnızlık ve Umutsuzluk Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Testi

Değişkenler	Yaş	1	2	3	4	5	6
İçsel motivasyon	-.070						
Dışsal motivasyon	.068	.642**					
Motivasyonsuzluk	.164**	-.234**	.072				
Yalnızlık	.084	.250**	.260**	.198**			
Gelecekle ilgili duygular	.067	.328**	.179**	-.237**	.058		
Motivasyon kaybı	.059	-.201**	-.132*	.331**	-.070	-.120	
Gelecekle ilgili beklentiler	.018	-.134*	-.103	.207**	-.089	-.193**	.524**

*P<0.05; **P<0.01 N (266) 1: İçsel motivasyon, 2: Dışsal motivasyon, 3: Motivasyonsuzluk, 4: Yalnızlık, 5: Gelecekle ilgili duygular, 6: Motivasyon kaybı

Spearman korelasyon testi bulgularına göre, yaş değişkeni ile içsel motivasyon ($r=-.070; p>0.05$), dışsal motivasyon ($r=.068; p>0.05$), yalnızlık ($r=.084; p>0.05$), gelecekle ilgili duygular ($r=.067; p>0.05$), motivasyon kaybı ($r=.059; p>0.05$) ve gelecekle ilgili beklentiler ($r=.018; p>0.05$) alt boyutları arasında, istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanamazken, motivasyonsuzluk ($r=.164; p<0.01$) alt boyutu arasında, istatistiksel olarak düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır (Bkz. Tablo 3.12).

İçsel motivasyon alt boyutu ile yalnızlık ($r=.250; p<0.01$) alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, gelecekle ilgili duygular ($r=.328; p<0.01$) alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü, motivasyon kaybı ($r=-.201; p<0.01$) ve gelecekle

ilgili beklentiler ($r=-.134$; $p<0.05$) alt boyutları arasında ise istatistiksel olarak düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur (Bkz. Tablo 3.12).

Dışsal motivasyon alt boyutu ile yalnızlık ($r=.260$; $p<0.01$) ve gelecekle ilgili duygular ($r=.179$; $p<0.01$) alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, motivasyon kaybı ($r=-.132$; $p<0.05$) alt boyutu arasında istatistiksel olarak düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki tespit edilirken, gelecekle ilgili beklentiler ($r=-.103$; $p>0.05$) alt boyutu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilememiştir (Bkz. Tablo 3.12).

Motivasyonsuzluk alt boyutu ile yalnızlık ($r=.198$; $p<0.01$) ve gelecekle ilgili beklentiler ($r=.207$; $p<0.01$) alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, motivasyon kaybı ($r=.331$; $p<0.01$) alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü, gelecekle ilgili duygular ($r=-.237$; $p<0.01$) alt boyutu arasında ise istatistiksel olarak düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir, (Bkz. Tablo 3.12).

Yalnızlık alt boyutu ile gelecekle ilgili duygular ($r=.058$; $p>0.05$), motivasyon kaybı ($r=-.070$; $p>0.05$) ve gelecekle ilgili beklentiler ($r=-.089$; $p>0.05$) alt boyutları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanamamıştır, (Bkz. Tablo 3.12).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu kısımda işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonları, yalnızlık ve umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet, yaş, spor branşı, branş kategorisi, işitme kaybı derecesi, işitme kaybı zamanı, medeni durum, bir işte çalışma durumu, eğitim durumu, uluslararası derece durumu, algıladığınız sosyal çevre düzeyi, günlük yaşam ortamları gibi kişisel özelliklerle kıyaslanarak literatürde yapılan araştırmalarla tartışılmıştır.

Çalışmamızda, işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Literatür incelendiğinde çalışmamızla paralel olarak spora katılım motivasyonu ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonuçlara ulaşılmıştır. Emamvırdı vd. (2020) bedensel engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında hiçbir alt boyutta anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Demir ve İlhan'ın (2019) araştırma bulgularında görme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Yine, başka bir çalışmada, engelli sporcuların spora katılım motivasyonlarının erkek ve kadın sporcularda benzer oldukları sonucuna Shihui vd., (2007) ulaşmıştır. Benzer olarak, ortopedik ve işitme engelli öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile spora katılım motivasyonları arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir Burgul vd., (2023). Konuya ilişkin olarak, spora katılım motivasyonu ve cinsiyet değişkeni arasında yapılan ve örneklem grubunu engelli sporcuların oluşturduğu bir çok çalışmada, spora katılım motivasyonu ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılıkların tespit edilemediği çalışmalar alan literatürde yer almaktadır (Tüzer ve Demirel,2022; Yılmaz vd., 2018; Şengül, 2023).

Literatürde yer alan bu çalışmaların bulguları, çalışma bulgumuzu desteklemektedir. Bu durum spora katılım motivasyonu ile cinsiyet değişkeninin erkek ve kadın katılımcılarımız açısından benzer düzeyde olduğunu göstermekte ve toplumumuzda gelişen kadın erkek eşitliği durumu ile geçmişe göre kadınların spor hayatında en az erkekler kadar rol almasının bir sonucu olarak yorumlanabilir.

Ancak bunun yanında, alan literatürde çalışmamızdan farklı olarak, işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyonu ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcıların spora katılım motivasyonlarının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu araştırmalarda tespit edilmiştir. Bedensel engelli sporculara yönelik yapılan

çalışmada, katılımcıların spora özgü başarı motivasyonları ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcılar lehine istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir (Yaşar-Sönmez 2018). Yine çalışmamızdan farklı olarak, kadın katılımcıların spora katılım motivasyonlarının erkek katılımcılardan daha yüksek olduğu araştırmalara baktığımızda; Tekkurşun-Demir ve İlhan (2020) işitme engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında kadın katılımcılar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Literatürde cinsiyet değişkeni üzerine yapılan spora katılım motivasyon düzeyine ilişkin farklı bulguların tespit edilmiş olması, konuya ilişkin genel bir kanı oluşturmanın önünde bir engel teşkil ettiğini oluşturmaktadır.

Çalışma bulgularımızda ve alanda yapılan çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından engelli sporcuların, spora katılım motivasyon düzeyi arasında anlamlı farklılıkların olmadığı çoğunlukla desteklenmekte ise de, bazı çalışma sonuçlarında kadın sporcular lehine, diğer bazı çalışmalarda ise erkek katılımcılar lehine anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca, bu durum örneklem grubu açısından değerlendirildiğinde farklı engel türüne sahip katılımcılardan oluştuğu anlaşılmaktadır.

Alan incelemesi sonucu, cinsiyet değişkeni ile spora katılım motivasyonu arasında genelleme yapılması henüz uygun görülmemektedir. Bu durum her ne kadar engellilerde spor organizasyonları son yıllarda çok fazla artmasına rağmen engelli sporcular üzerine yapılan akademik çalışmaların sayısal ve çeşitlilik olarak halen yeterli düzeye ulaşmadığından kaynaklandığı kanaatimizi desteklemektedir.

Katılımcıların içsel ve dışsal motivasyon boyutları ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki tespit edilemezken, motivasyonsuzluk alt boyutuyla yaş arasında düşük düzeyde anlamlı ve pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Çalışmamızda içsel ve dışsal motivasyon boyutları ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilemediğinden bu yönüyle araştırmamızı destekler niteliktedir.

Buna rağmen Burgul vd., (2023) ortopedik ve işitme engelli öğrencilerin spora katılım motivasyonları ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Motivasyonsuzluk boyutunda oluşan farklılığın sebepleri arasında işitme engellilerin sporda hem işitsel yönden, hem de konuşma yönünden zorluklar çekmesi ve iletişimde yaşanan olumsuz durumlar olabilmektedir. Şengül (2023) araştırma bulgularında içsel

ve dışsal motivasyon alt boyutlarında yaşı kck olan katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz vd. (2019) görme engelliler yüzme Şampiyonasına katılan sporcuların yaş düzeyleri ile gc gösterme güdüsü ve başarisızlıktan kaçma güdüsü alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tüzer ve Demirel (2022) engelli bireylerde spora katılım motivasyonları ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Literatürde çalışmamızdan farklı bulgulara sahip araştırmalara (Alp ve Alpdoğan, 2023; Emamvırdı vd., 2020; Tekkurşun Demir ve Cicioğlu, 2019b) olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda yaş değişkeninin spora katılım motivasyonunu etkilemediği tespit edilmiş olup, sporun hangi yaş seviyesinde olursa olsun, bir beceri ve yetenek temeline dayanması, bireyin msabık olarak uğraştığı spor branşında kendini yeterli görmesi gibi sebeplerle, yaş faktörünün spor katılım motivasyonunda benzer özellik taşıdığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Ayrıca farklı engel gruplarından oluşan örneklemeler açısından değerlendirildiğinde, yeterli sayıda akademik çalışmanın hali hazırda olmayışı, yaş değişkeninin, spora katılım motivasyonuna etkisinin tespitini gcleştirdiğini göstermektedir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan medeni durum açısından, katılımcıların spora katılım motivasyonu ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Bu durum bireyin evli ya da bekar fark etmeksizin motivasyon düzeylerinin benzer olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Literatür incelendiğinde her ne kadar çalışmamızla paralel sonuçlara ulaşılsa da genelleme yapabilme açısından yeterli çalışma olmadığı kanaati oluşmaktadır. Meriç ve Turay (2020) tekerlekli sandalye basketbolcularıyla yaptıkları çalışmada, katılımcıların medeni durumları açısından anlamlı farklılık tespit edilemediğini bildirmişlerdir. Yine, Şengül (2023) araştırma bulgularında çalışmamızla paralel olarak içsel motivasyon ve dışsal motivasyon alt boyutlarında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Çalışmamızda medeni durum değişkeni ile spora katılım motivasyonu arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiş olup, bu sonuç kadın ya da erkek fark etmeksizin eşlerin birbirini spora yeterince motive etmediği, gerekli motivasyonu sağlamadığı ve bireye spor konusunda gerekli destek vermediği düşüncesine yol açtığı söylenebilir.

Çalışmamızın bir başka değişkeni olan, spora katılım motivasyonu ile çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. Alan yazında, çalışma durumu ile spora katılım motivasyonu arasındaki durumu inceleyen çalışmalara ulaşamamıştır. Fakat bu sonuç bireyin çalışma yaşamının spora katılım motivasyonu üzerinde herhangi bir olumsuz etki yaratmadığı, çalışan bireylerin motivasyonlarıyla benzer olduğu düşüncesini uyandırmaktadır. Herhangi bir işte çalışan bireyin sorumluluğun vermiş olduğu zorluklar, iş yaşamından dolayı oluşan bedensel ve zihinsel yorgunlukları bireyin spora katılım motivasyonu üzerinde olumsuz etkiye neden olmadığını düşündürmektedir.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile işitme kaybı zamanı değişkeni arasında motivasyonsuzluk alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken, içsel ve dışsal motivasyon alt boyutlarında, sonradan işitme kaybı olan katılımcılar lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Alan yazın incelendiğinde genelleme yapabilmek için yeterli çalışmalara rastlanılmamıştır. Bulgularımızdan farklı olarak Yılmaz vd. (2019) görme engelliler yüzme şampiyonasına katılan sporcuların spora özgü başarı motivasyonları ile engel oluşum zamanı arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularımızda, sonradan işitme kaybı yaşayan sporcuların içsel ve dışsal motivasyonlarının daha yüksek olması, sonradan herhangi bir sebeple işitme kaybına uğrayanların, bu duruma maruz kalmadan önce bu duyuyu sağlıklı olarak kullanabilmelerinden kaynaklandığını ve daha yüksek motivasyona sahip olduklarını görüşümüzü destekler mahiyettedir. Bu durum, doğuştan işitme kaybı olan katılımcıların işitme yetersizliklerinden kaynaklı olarak daha düşük motivasyon düzeyine sahip olduklarını da desteklemektedir.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile spor branşı değişkeni arasında tüm alt boyutlarda bireysel sporlarcular lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Çalışmamızla paralel olarak Tekkurşun-Demir ve İlhan (2020) engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeyleri ile spor branşı değişkenlerinde içsel motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutlarında bireysel sporlar yapan sporcuların puanlarının, takım sporu yapan katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine, aynı araştırmacıların başka bir çalışmasında, görme engelli sporcuların spor branşları ile içsel motivasyon ve dışsal motivasyon boyutunda bireysel spor yapan katılımcılar lehine anlamlı farklılık tespit etmişlerdir (Tekkurşun-Demir ve İlhan, 2019). Bu durum

bireysel ve takım sporları arasında sporcunun farklı sorumluluk alma durumu ile açıklanabilir. Nitekim bireysel spor branşlarında sporcunun başarı veya başarısızlığı kendisine mal edilirken, takım sporlarında başarı veya başarısızlık takımı oluşturan bireylere dağıtılabilmektedir. Bulgularımızdan farklı olarak spor branşları ile motivasyon arasında anlamlı farklılık olmadığı sonuçlara da ulaşılmıştır (Koç, 2021; Şengül, 2023; Tekkurşun Demir, 2019)

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile müsabaka kategorisi değişkeni arasında dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, içsel motivasyon boyutunda gençler kategorisinde bulunan katılımcılar lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Literatür incelendiğinde müsabaka kategorisi ile spora katılım motivasyonu arasındaki farkı ölçen çalışmalara ulaşamamıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile uluslararası derece elde etme değişkeni arasında içsel motivasyon alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmezken dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk boyutlarında uluslararası dereceye giren katılımcılar lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu durum uluslararası dereceye giren sporcuların takdir edilme, ödüllendirilme, toplum içerisinde saygınlığın artması gibi sebeplerle açıklanabilmektedir. Literatür incelendiğinde uluslararası derece elde etme ile spora katılım motivasyonu, umutsuzluk ve yalnızlık arasındaki farkı ölçen çalışmalara ulaşamamıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile işitme kaybı derecesi değişkeni arasında motivasyonsuzluk alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Motivasyonsuzluk alt boyutuna göre, 71-90 db ileri derecede işitme kaybı olan sporcuların, 55-70 db orta derecede işitme kaybı olan sporculara göre motivasyonsuzluğu daha yüksek çıkmıştır. Bir başka ifadeyle 55-70 db orta derecede işitme kaybı olan sporcuların, spora katılım noktasında daha motive olduklarını ifade edebiliriz.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile eğitim durumu değişkeni arasında içsel motivasyon ve motivasyonsuzluk alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, dışsal motivasyon boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Farkın

kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan analizde, lise ve üniversite mezunu katılımcıların puanlarının ilköğretim mezunu katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Literatürde çalışmamızı destekleyen araştırmalar mevcuttur. Alp ve Alpdoğan (2023) araştırma bulgularında motivasyonsuzluk boyutunda anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Şengül (2023) engelli sporcuların spor branşları ile dışsal motivasyon, motivasyonsuzluk boyutlarında ve ölçek toplam puanında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sonuçlar incelendiğinde ilkokul ve ortaokul mezunu katılımcıların motivasyonsuzluk ve motivasyon toplam puanları lise ve üniversite mezunlarından daha yüksek olduğu, dışsal motivasyon düzeylerinde ise ilkokul ve ortaokul mezunu katılımcıların motivasyonsuzluk ve motivasyon toplam puanları üniversite mezunlarından daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum eğitim durumu düştükçe güdülenme düzeylerinin de arttığı, bireylerin dış etmenlerle spora yönlendirmelerinin olumlu sonuçlar ortaya çıkarabileceğini ortaya koyabilmektedir. Zhou vd., (2016) araştırmalarında masa tenisi oynayan engelli sporcuların aile eğitim seviyeleri ile içsel motivasyonları arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma bulgularımızdan farklı olarak Yılmaz vd. (2019) görme engelliler yüzme şampiyonasına katılan sporcuların eğitim durumları ile motivasyonları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Emamvırdı vd. (2020) bedensel engelli sporcuların spora katılım motivasyon düzeyleri ile eğitim durumları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Farklılığın sebepleri arasında engelli sporcuların eğitim durumu fark etmeksizin spora katılımında yaşadıkları güçlükler, sportif olanakların kısıtlılığı, toplumsal bilinç gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. Araştırmamızda dışsal motivasyon boyutuyla eğitim durumu arasında eğitim durumu yükseldikçe dışsal motivasyonun da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum eğitim düzeyi arttıkça bireyin öğrenmeye açık olması gibi sebeplerle açıklanabilmektedir.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile algılanan sosyal çevre değişkeni arasında içsel ve dışsal motivasyon alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmezken, motivasyonsuzluk boyutunda anlamlı farklılık saptanmıştır. Farkın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan analizde, algılanan sosyal çevresi yeterli olduğunu belirten katılımcıların puanlarının, algılanan sosyal çevrenin çok yeterli olduğunu belirten katılımcılardan yüksek olduğu saptanmıştır. Literatür incelendiğinde algılanan sosyal

çevre ile spora katılım motivasyonu arasında yapılan çalışmalara ulaşamamıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

Katılımcıların spora katılım motivasyonu ile günlük yaşam ortamı değişkeni arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır. İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile günlük yaşam ortamı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Günlük yaşam ortamı, işitme engelli sporcuların kişisel tercihleri ve yaşam tarzlarına bağlı olarak farklılık gösterebilir. Ancak, umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörler kişisel düzeyde olabilir ve günlük yaşam ortamı ile doğrudan ilişkili olmayabilir.

Bir başka değişken olarak katılımcı sporcuların umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda, gelecekle ilgili duygular alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında erkek katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Literatür incelendiğinde umutsuzluk düzeyi ile cinsiyet değişkeni arasında erkek katılımcılar lehine anlamlı farklılık gösteren bulgulara rastlanılmıştır (Küçük ve Arıkan, 2005; Özmen vd., 2008, Duman vd., 2009). Öte yandan cinsiyetin umutsuzluk düzeyini etkilemediği bulgulara da rastlanılmıştır (Osanmaz, 2024; Gençay, 2009; Şahin, 2002; Kırimoğlu, 2010). Alan yazında umutsuzluk düzeyi ile cinsiyet arasında yapılan çalışmalarda ya erkek katılımcılar lehine anlamlı farklılıklar olan çalışmalara ya da anlamlı farklılık olmayan çalışmalara ulaşılmıştır. Bu durum erkeklerin kadınlara göre sorumluluk duygularının daha fazla olması, kadınlara oranla gelecek kaygısı taşımaları, toplumda erkeklere yüklenen sorumluluk ve rollerle ilişkili olduğu söylenebilir.

Katılımcıların umutsuzluk düzeyleri ve yaş değişkeninin karşılaştırılması açısından yapılan istatistiki analizde, katılımcı sporcuların gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutları ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Araştırmamızı destekler nitelikte olan (Durak ve Palabıyıköğü, 1994; Güvendi vd., 2019; Gençay, 2009) tarafından yapılan araştırmalarda yaş değişkeninin umutsuzluk düzeyi açısından anlamlı düzeyde

farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Çalışma bulgularımızdan farklı olarak Osanmaz (2024) tarafından yapılan araştırma incelendiğinde yaş düzeyi ve umutsuzluk arasında yaşı büyük olan katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Koç (2021) tarafından yapılan çalışmada yaşı küçük olan bireylerin yaşı daha büyük olan bireylere göre umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çoban ve Karaman'ın (2013) yapmış oldukları çalışmada, yaşın umutsuzluk üzerinde etken olduğu, 21- 25 yaş grubundaki katılımcıların 20 yaş ve altı, 26 yaş ve üstü yaş gurupları katılımcılara göre daha yüksek umutsuzluk puanına sahip oldukları belirtilmiştir. Literatürde tespit edilen düşük yaş gruplarındaki umutsuzluk düzeylerinin yüksek olması çalışma ortamlarındaki elit ve yaşı büyük sporcularla kendilerini mukayese etmeleri sonucunda yeterli deneyime sahip olamamaya açıklanabilir.

Katılımcıların umutsuzluk düzeyleri ile medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, gelecekle ilgili duygular alt boyutunda evli katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Benzer olarak alan literatürde yer alan çalışmalarda da, (Dinçer, 2023; Şahin, 2002; Akçöltekin ve Doğan, 2012) araştırmamızı destekler nitelikte bulgular elde edilmiştir. Söz konusu çalışmalarda katılımcıların medeni durum değişkeni ile umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmaların bulguları, çalışma bulgularımızı desteklemektedir. Gelecekle ilgili beklentiler boyutunda evli bireylerin lehine sonuç elde edilmiş olması, evli katılımcıların, toplumsal rolleri, eş ve çocuklarına karşı sorumluluk duyguları gibi sebeplerle açıklanabilir.

İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde çalışma durumu ile spora katılım motivasyonu ve umutsuzluk arasındaki farkı ölçen çalışmalara ulaşılamamıştır. Bu durum genelleme yapılabilmesi için yeterli olamamaktadır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır. Bunun yanında Kırımoğlu (2010) çalışmasında, gelecekte iş kaybını taşıyan katılımcıların, daha yüksek düzeyde umutsuzluk bildirdiklerini tespit etmiştir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, çalışma hayatının hem ekonomik özgürlüğü, hem de bireyin üretkenliğinin umutsuzluk düzeyini azaltacağını söyleyebiliriz. Ayrıca profesyonel sporun bir meslek olarak kabul görmesi, engelli bireylerin umut düzeylerine pozitif etki sağlayabilir.

İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile işitme kaybı zamanı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, motivasyon kaybı alt boyutunda doğuştan işitme kaybı olan katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Osanmaz (2024) tarafından yapılan araştırmada engel oluşum zamanı ile umutsuzluk arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatür incelendiğinde umutsuzluk düzeyi ile işitme kaybı zamanı arasında yapılan kısıtlı çalışmalara ulaşılmıştır. Çalışmamızın bu yönüyle gelecekte yapılan çalışmalara referans olacağı düşünülmektedir.

İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile spor branşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, gelecekle ilgili duygular alt boyutunda bireysel spor yapan katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bireysel sporlar genellikle bireysel özgürlük, kontrol ve başarı duygusuyla ilişkilendirilir. İşitme engelli sporcular arasında bireysel sporları tercih edenlerin, kendilerine daha fazla güven duydukları ve gelecekle ilgili daha olumlu duygular yaşadıkları düşünülebilir. Öte yandan takım sporlarında, işitme engelli sporcuların diğer takım üyeleriyle iletişim kurma ve uyum sağlama zorlukları olabilmektedir. Bu durum, umutsuzluk düzeylerini artırabilir veya gelecekle ilgili endişeleri güçlendirebilir.

Katılımcı sporcuların umutsuzluk ve yalnızlık düzeyleri ile müsabaka kategorisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında ve yalnızlık düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Literatür incelendiğinde müsabaka kategorisi ile umutsuzluk ve yalnızlık arasındaki farkı ölçen çalışmalara ulaşılamamıştır. İşitme engelli sporcular, farklı müsabaka kategorilerinde benzer deneyimlere sahip olabilirler. Bu durum, umutsuzluk ve yalnızlık düzeyleri üzerinde belirgin bir etkiye sahip olmayabilir. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağını söyleyebiliriz.

İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile uluslararası dereceye girme değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan, analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular ve motivasyon kaybı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, gelecekle ilgili beklentiler alt boyutunda uluslararası dereceye giren katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Literatür incelendiğinde uluslararası dereceye girme ile umutsuzluk arasında yapılan çalışmalara ulaşılamamıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

İşitme engelli sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile işitme kaybı derecesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Alanyazına bakıldığında konuya ilişkin yeterli çalışmanın yapılmamış olduğu gözlenmiştir. Bunun yanında Osanmaz (2024) tarafından yapılan araştırmada görme engelli bireylerin umutsuzluk düzeyleri incelenmiş ve bireylerin engel durumları ile umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç araştırmamızı destekler nitelikte olsa da son yıllarda engelli bireylerle ilgili çalışmanın kısıtlı olması genelleme yapabilmenin önüne geçmektedir. İşitme kaybı derecesi farklı olsa da, bireylerin kişisel deneyimleri ve başa çıkma mekanizmaları farklılık gösterebilir. Dolayısıyla, işitme kaybı derecesi ve umutsuzluk düzeyleri arasında nasıl bir etkileşim olduğunun daha geniş örneklem grupları üzerinde irdelenmesinin gerektiğini söyleyebiliriz.

Katılımcı sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda gelecekle ilgili beklentiler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilemezken, gelecekle ilgili duygular ve motivasyon kaybı alt boyutlarında istatistiksel olarak

anamlı farklılık bulunmuştur. Gelecekle ilgili duygular alt boyutunda lise ve üniversite mezunu katılımcıların puanlarının ilköğretim mezunu katılımcılardan yüksek olduğu, motivasyon kaybı boyutunda ise üniversite mezunu katılımcıların puanlarının ilköğretim mezunu katılımcılardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde araştırmamızı destekler nitelikte araştırmalara rastlanılmıştır. Eğitim düzeyi arttıkça umutsuzluk düzeyinde de azalma olduğu tespit edilmiştir (Osanzmaz, 2024; Durat vd., 2017; Koç, 2021; Durak ve Palabıyıkoglu (1994). Buradan yola çıkarak eğitim durumu arttıkça umutsuzluğun azaldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum eğitim düzeyiyle birlikte sporcuların bilinç düzeyinin artması, gelecekle ilgili beklenti düzeylerinin de yükselmesi ve sporun birey üzerindeki olumlu etkisiyle açıklanabilmektedir.

Katılımcı sporcuların umutsuzluk düzeyleri ile algılanan sosyal çevre değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda gelecekle ilgili duygular, motivasyon kaybı ve gelecekle ilgili beklentiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde algılanan sosyal çevre ile umutsuzluk arasındaki farkı ölçen kısıtlı çalışmalara ulaşılmıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

Araştırmamızın başka bir değişkeni olan işitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda erkek katılımcılar aleyhine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Başka bir ifade ile erkek katılımcılar, kadın katılımcılara oranla daha yüksek yalnızlık düzeyi bildirmişlerdir.

Alan literatürü incelendiğinde yalnızlık düzeyine cinsiyet değişkeninin etkisini inceleyen yeterli sayıda çalışma olmasıyla birlikte, cinsiyet değişkeninin yalnızlık düzeyine etkisi genelleme yapılamayacak kadar farklı bulgulara sahip olduğu gözlenmektedir. Nitekim cinsiyet değişkeni açısından yalnızlık düzeyi; kimi çalışmalarda anlamlı bir farklılık bulamazken, kimisinde erkek katılımcılar, kimisinde de kadın katılımcılar aleyhine bulgulanmıştır.

Çalışmamızda cinsiyet değişkeni açısından araştırmaya katılan işitme engelli sporculardan erkek olan katılımcılar, kadın katılımcılara oranla kendilerini daha **yalnız**

hissettiklerini bildirmiştir. Alan literatürde yer alan bazı çalışma bulguları, çalışma bulgularımızı desteklemektedir. Bu çalışmalarda cinsiyet değişkeninin erkek katılımcıların yalnızlık düzeylerinin kadın katılımcılardan yüksek olduğu (Saraçoğlu, 2000; Demir, 1990; Yazıcılar, 2004; Özdemir, N ve Güneş, 2010; Koenig, & Issacs, & Schwartz, 1994; Karahan v.d.,2004) tespit edilmiştir. Yine son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda araştırma bulgumuzu destekleyen çalışmalar tespit edilmiştir. Nitekim, erkek katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğu araştırmalara baktığımızda Çakır ve Oğuz (2017), katılımcıların yalnızlık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında lise öğrencileriyle yaptığı çalışmasında erkeklerin kadınlara göre yalnızlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Demir ve Buğa (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları araştırmada yalnızlık ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılığın olduğunu ve erkeklerin kadınlara göre yalnızlık düzeylerinin daha yüksek çıktığını belirlemişlerdir.

Buna karşın, kadın katılımcıların yalnızlık düzeylerinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu (Ersoy, 2009; Kim, 2001; Rokach, 2000). Kadın katılımcıların puanlarının daha yüksek olduğu araştırmalara baktığımızda Şar (2013) ergen bireylerin yalnızlık düzeylerini incelediği araştırma bulgularında kızların erkeklere göre daha çok yalnızlık yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Karaaslan Arkan (2016) ergen bireylerin yalnızlık düzeylerini incelediği araştırma bulgularında kadın katılımcıların yalnızlık düzeylerinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sarıçam (2011) üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini incelediği araştırma bulgularında kadın katılımcıların yalnızlık düzeylerinin erkek katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yine bu bulgularla beraber, erkek ve kadın katılımcılar arasında farkın olmadığı çalışmalara ulaşılmıştır (Sakallı Gümüş, vd.,2010; Jones, vd., 1981; Wittenberg, vd., 1986; Çeçen, 2008; Demirtaş, 2007; Eskin, M., 2001); Certel, Yakut, Yakut, Gülsün, 2016; Kozaklı, 2006; Pancar, 2009; Duru, 2008;Yazıcılar Özçelik, vd., 2015; Duyan, vd., 2008). Bu çalışmalarla aynı bulgulara ulaşan bazı çalışmalar incelendiğinde ise, Certel vd. (2016), öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığını saptamışlardır. Erol vd. (2016) gerçekleştirdikleri araştırmada; cinsiyet ile yalnızlık ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulamamışlardır. Şafak ve Kahraman (2019), çalışmaya katılım sağlayan

kişilerin yalnızlık ve cinsiyet arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını belirtmişlerdir. Gafa ve Dikmenli (2019), sınıf öğretmenleri üzerine yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin cinsiyet değişkeni ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ifade etmişlerdir. Siyahtaş ve Donuk (2021), serbest zaman etkinliğine katılan kişiler üzerinde yaptıkları çalışmada; kişilerin yalnızlık düzeyi ile cinsiyetleri arasında herhangi bir farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir. Yine Purtaş ve Yirci (2022) ise okul yöneticileri üzerine yaptıkları araştırmada; yöneticilerin cinsiyet değişkeni ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulmuşlardır.

Literatüründe yer alan çalışmalarda elde edilen bulguların farklılıklar arz ettiğini ifade edebiliriz. Nitekim, bazı çalışmalarda erkeklerin kadınlara oranla yalnızlık düzeylerinin daha fazla olduğu, bazı çalışmalarda kadınların erkeklere oranla yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu, ancak bazı çalışmalarda ise, yalnızlık ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı söylenebilir. Bu durumun genelleme yapılmasına engel olduğu, ancak çoğunlukta erkeklerin daha yalnız hissettiklerini ve erkeklerin kadınlara oranla daha az problemlerini paylaşmalarından kaynaklandığıyla ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda erkeklerin kadınlara oranla arkadaşlık ilişkilerinde veya sosyal çevrelerinde problemlerini daha az paylaşmalarından kaynaklanabilmektedir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında ilişki olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Certel vd. (2016), öğrencilerin yaş değişkeni ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığını bulmuşlardır. Bir diğer araştırmada; Erol vd. (2016), katılımcıların yaş ile yalnızlık puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit edememişlerdir. Başka bir çalışmada Çakır ve Oğuz (2017), katılımcıların yalnızlık düzeyleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını saptamışlardır. Üzgü vd. (2023) ise gerçekleştirmiş oldukları araştırmada; yaş değişkeni ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılığın gözlemlenmediğini tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar, araştırmamızı destekler niteliktedir.

Buna karşın, Mert ve Özdemir (2018) yapmış oldukları çalışmada; katılımcıların yaş değişkeni ile yalnızlık ölçeği arasında anlamlı bir fark olduğunu bulmuşlardır. Şafak ve Kahraman (2019) ise çalışmaya katılım sağlayan bireylerin yalnızlık düzeyleri ile yaş arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir. Çalışmaların sonucu, araştırmamızı desteklememektedir. Literatürde yer alan araştırmaların, örneklem gruplarının ve yaş kategorilerinin farklı olmasından dolayı sonuçların değişkenlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmamızda yaş değişkeniyle yalnızlık arasında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durumun spor yapmayla birlikte bireylerin yalnızlık duygularını azalması, spor yaparken sosyalleşme düzeylerinin artması, yarışma ve antrenmanlarda birlikte hareket etme gibi sebeplerle açıklanabilmektedir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda evli katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bektaş ve Karagöz (2020), Finlandiyalı üniversite öğrencileriyle yaptığı araştırmada yalnızlık seviyeleri ile medeni durum değişkeni arasında bekar katılımcıların yalnızlık düzeylerinin evli katılımcılardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Başka bir araştırmada, Büyükyıldız ve Keşgin (2023) ise 15 bekâr 15 evli birey üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Çalışmanın sonucunda; bekâr bireylerin, evli bireylere göre yalnızlığı daha yoğun yaşadığını ortaya çıkarmışlardır. Araştırmaların sonucu, çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Bu sonucun aksine Erol vd., (2016) yapmış oldukları çalışmada; medeni durum değişkeni ile yalnızlık puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulamamışlardır. Gafa ve Dikmenli (2019), sınıf öğretmenleri üzerine yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin medeni durum değişkeni ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ifade etmişlerdir. Şafak ve Kahraman (2019), çalışmasında medeni durum ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığını belirtmişlerdir. Güler ve Özgörüş (2021), yetişkin bireyler üzerine yaptıkları çalışmada; yalnızlık düzeyi ile medeni durum arasında herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığını tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularımızda evli katılımcıların yalnızlık düzeylerinin bekar katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat alan literatüründe genellikle bekar katılımcıların yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ya da evli ve bekar katılımcıların yalnızlık düzeyleri arasında farkın olmadığı araştırmalar yoğunluktadır. Bu yüzden genelleme yapılması zorlaşmaktadır. Literatüründen farklı olarak bulgularımızda evli katılımcıların puanlarının yüksek olması çalışmamızın yapıldığı örneklem grubuyla ilişkilendirilebilir. Araştırma grubumuzun işitme engelli bireylerden oluşması, hem konuşma hem de işitme güçlüğü çekmeleri eşleriyle olan iletişim gücüne neden olabileceğiyle açıklanabilmektedir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Hancı (2017) gerçekleştirdiği araştırmada; katılımcıların refah düzeyi ile yalnızlık seviyeleri arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Güler ve Özgörüş (2021), yetişkin bireyler üzerine yaptıkları çalışmada; yalnızlık düzeyi ile çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Diğer bir araştırmada ise Tosun ve Beşler (2022), spor bilimleri öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık sonucuna ulaşamamıştır. Araştırmaların sonuçları, çalışmamızı destekler niteliktedir. Fakat Aksu, Güneş ve Kaya (2022) yaptıkları çalışmada; bireylerin gelir seviyesi ile yalnızlık ölçeği ortalama puanı arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile işitme kaybı zamanı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan Analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde işitme kaybı zamanı ile ve yalnızlık arasındaki farkları ölçen kısıtlı çalışmalara ulaşılmıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile spor branşı değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda takım sporları yapan katılımcılar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Başka bir ifade ile spor branşı değişkeni açısından bireysel spor yapan katılımcılar, takım sporu yapan katılımcılara oranla daha yüksek yalnızlık düzeyi bildirmişlerdir. Alan literatürde yer alan Hancı (2017)'nin yapmış olduğu çalışmada; bireysel ve takım

sporları ile uğraşan bireylerin yalnızlık düzeylerini incelemiştir. Çalışma sonucunda; hem bireysel hem de takım sporu ile uğraşan kişiler ile yalnız düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Başka bir çalışmada ise Buyrukoğlu (2023), atletizm, fitness, okuçuluk ve dans branşlarında aktif bir şekilde spor yaşamını sürdüren kişiler üzerinde yaptığı araştırma sonucunda; yalnızlık düzeyi ile atletizm branşı arasında en yüksek ortalama çıkarıken, en düşük ortalama fitness branşına aittir. Bu sonuçlar, araştırmamızın sonucu ile paraleldir. Buna karşın, Süel (2018) çalışmasında ise, beden eğitimi öğretmen adaylarının ilgi gösterdikleri spor branşları ile yalnızlık düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmadığını tespit etmiştir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile uluslararası derece kazanma değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Şirin ve Döşyılmaz (2018) güreş sporcularının ulusal derece kazanma değişkeni ile yalnızlık düzeyi arasında anlamlı ve pozitif yönlü etkinin olduğunu bulmuştur.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile müsabaka kategorisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Literatür incelendiğinde müsabaka kategorisi ile yalnızlık arasındaki farkı ölçen çalışmalara ulaşılamamıştır. Çalışmamızın bu yönüyle alana katkı sunacağına inanılmaktadır.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Mert ve Özdemir (2018) yapmış oldukları çalışmada; katılımcıların yalnızlık ölçeği puanları ile öğrenim durumları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir. Purtaş ve Yirci (2022), okul yöneticileri üzerine yaptıkları araştırmada; yöneticilerin eğitim durumları ile yalnızlık ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını bulmuşlardır. Yapılan bu araştırmaların sonucu, çalışmamızı desteklemektedir. Şafak ve Kahraman (2019), çalışmasında yalnızlık ile eğitim düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğunu bulmuşlardır. Lise mezunu ve altı katılımcıların yalnızlık düzeyleri, üniversite mezunu ve üstü katılımcılara göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bir başka araştırmada ise Özdayı (2019), amatör futbolcuların lise eğitimi olanların yalnızlık sıra

ortalamalarının ön lisans, lisans ve yüksek lisans olanlara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Araştırma bulgularımızda eğitim düzeyi ve yalnızlık arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumu katılımcıların eğitim düzeyi ne olursa olsun sporla birlikte bireyin yalnızlık hissetmelerinin önüne geçildiği, bir şeyler başarabilme, birlikte hareket edebilme gibi duyguların olumsuz duygularla baş edebilmeye olanak sağladığıyla açıklanabilmektedir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile algılanan sosyal çevre değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Ekinci vd. (2015), katılımcıların yetiştikleri çevre değişkeni ile yalnızlık algıları arasında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Başka bir çalışmada; Karademir ve Öz (2017), güzel sanatlar ve spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin aile durumları (sağ-vefat) ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Süel (2018), beden eğitimi öğretmen adaylarının yalnızlık düzeyleri ile barınma durumları arasında anlamlı bir fark tespit edememişlerdir. Çalışmamızdan elde edilen sonuç ile araştırmaların sonucu birbirine paralellik göstermektedir. Araştırma bulgularından farklı olarak Özdayı (2019), amatör futbolcuların yalnızlık düzeyleri ile yaşanan yer değişkeni arasında farklılığı ölçmek için yapılan analiz sonucunda; aile yanında konaklayan futbolcuların puan ortalamaları, yurt ve öğrenci evlerinde kalanlardan anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Çalışmamızda algılanan sosyal çevre değişkeni ve yalnızlık durumunda anlamlı farklılığın çıkmaması, katılımcıların işitme engeline sahip olması ve genel çevre ile iletişim kurmakta zorlanmalarından kaynaklanabilir.

İşitme engelli sporcuların yalnızlık düzeyleri ile günlük yaşam ortamı çevre değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Sepil ve Kıyıcı (2020), spor bilimi öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile günlük yapılan aktiviteler değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit etmişlerdir. Özellikle hem spor hem de müzik aktivitelerini yapan kişilerin yalnızlık seviyeleri, bir etkinliği yapan kişilere göre düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Diğer bir çalışmada; Aksu, Güneş ve Kaya (2022), rekreasyonel faaliyetleri için ayırdıkları zaman ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı

bir farklılık tespit etmişlerdir. 301 dakika ve üzerinde zaman ayıran kişilerin yalnızlık düzeylerinin diğer gruplara göre yüksek olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışmalar, araştırmamız ile paralellik göstermektedir.

Sonuç olarak, çalışmada elde edilen bulgular, alan literatürü ile mukayese edilmeye çalışılmışsa da, işitme engelli sporcular üzerine yapılan akademik çalışmaların yetersiz olduğu söylenebilir. Bu durum çalışmamızın önemini bir kez daha alan literatüre katkı sağlamakta, önemli olduğu görüşümüzü desteklemektedir.

Nitekim spora katılım motivasyonu, umutsuzluk ve yalnızlık kuramları ve işitme engelli sporcuların üzerine yapılan sınırlı çalışmalar, benzer engel grubu ve/ veya normal gelişim gösteren sporcu gruplarına yönelik çalışmalarla mukayese edilmek zorunda kalmıştır. Bu durum, her ne kadar çalışma bulgularımıza destek sağlamış olsa da, aynı duyu kaybı olan sporcuların değerleri ile mukayeseyi güçleştirmiştir. Bu manada çalışmamızın kendi sınırlılıkları açısından temel bir eser olma özelliği taşıdığı düşüncemizi desteklemektedir.

Çalışma sonuçlarımız genel manada değerlendirildiğinde, çalışmamıza katılan işitme engelli sporcuların, spora katılım motivasyonu, umutsuzluk ve yalnızlık düzeylerinin alan literatürde yer alan farklı engel grupları ve/veya normal gelişim gösteren örneklerle ile benzerliği, sporun olumlu etkilerinden sayılabileceği kanaatimizi desteklemektedir.

Nitekim, dezavantaja sahip bireylerin özellikle geleceğe karşı olumsuz beklentilere sahip olabileceği ve kendilerini dezavantajlı görmeleri sonucunda daha da yalnız hissedebilecekleri bir çok araştırma hipotezini oluşturduğu gözlenmiştir. Ancak çalışmalardan elde edilen bulgular ışığında, söz konusu hipotezlerin tam manası ile doğrulanmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, yetersizliğe sahip bireylerin, kendilerini değil, ulaşılabilir her türlü ortam ve olanakların henüz kendilerine sunulmadığının bir kabulü olarak değerlendirmelerinden kaynaklanmaktadır. Uluslararası müsabakalarda son yıllarda yakalanan başarılar da bu bakış açısını desteklemektedir.

Sonuç itibarıyla, yaşamın her alanının toplumu oluşturan tüm bireylere göre düzenlenmesi ve eşitlik ilkesinin gözetilmesi, dezavantajlı gruplar olarak nitelendirilen, “engelli sporcuların” her açıdan daha da sağlıklı bir bedensel, ruhsal, zihinsel ve sosyal duruma sahip olacaklarını işaret etmektedir. Hali hazırdaki

çalışmaların bulguları ile çalıma bulgularımızın çoğu açıdan benzerlik göstermesi, bu tezimizi desteklemektedir.

Öneriler

- Araştırmamız işitme engelli sporcuların bazı psikososyal durumlarını tespit amacı ile yapılmış olup, alan literatürde sınırlı çalışmalar olduğu gözlenmiştir. Bu durumda alanda daha geniş örneklem gruplarına sahip çalışmalara ihtiyaç vardır.
- Araştırmada örneklem grubuna uygulanan ölçekler, normal gelişim gösteren bireyler için geliştirilmiş olup, henüz sadece yetersizliğin kendine özgü ölçeklerin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda özellikle engellilerde spor alanında çalışan akademisyenlerin her bir engel grubunun kendi durumlarını tespit edecek ölçeklerin geliştirilmesini gerektirmektedir.
- Benzer çalışmaların nitel araştırma yöntemleriyle desteklenmesi daha kabul edilebilir bulgulara ulaşmayı sağlayabilir.
- Sporun pozitif etkilerinin tespit edildiği çalışma bulgularımızdan anlaşılacağı üzere, toplumda tüm dezavantajlı grupların kendi yetenek, performans ve istekleri doğrultusunda bir spor branşına yönlendirilmeleri, her açıdan sağlıklı ve istendik yönde yaşam kalitelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abramson, LY., GI. Metalsky ve LB. Alloy (1989). Hopelessness Depression: A Theory-Based Subtype of Depression. *Psychological Review*; Cilt 96, Sayı 2, 358.
- Achterbergh, L., A. Pitman vd. (2020). The Experience of Loneliness Among Young People With Depression: a Qualitative Meta-Synthesis of The Literature. *BMC Psychiatry*, Cilt 20, Sayı 1, 1-23.
- Ağır, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtma Düzeyleriyle Problem Çözme Becerileri ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi, SBE.
- Akçöltekin, A. ve S. Doğan (2012). Sınıf Öğretmenlerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 17, 49-59.
- Akinoğlu, B. ve T. Kocahan (2019). Stabilization Training Versus Equilibrium Training in Karate Athletes With Deafness. *Journal of Exercise Rehabilitation*, Cilt 15, Sayı 4, 576.
- Aksu, H. S., S. G. Güneş ve A. Kaya (2022). Covid-19 Küresel Salgını Sürecinde Rekreasyona Aktif Katılımın Yalnızlık Algısına Etkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 83-97.
- Alp, A. F. ve S. S. Alpdoğan (2023). Oturarak Voleybol Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 9-16.
- Altınışık, Ü., E. L. İlhan ve S. Kurtipek (2021). Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık: Spor Yöneticisi Adayları Üzerine bir Araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 16, Sayı 2, 79-90.
- Altıntaş, A. (2015). Sporcuların Zihinsel Dayanıklılıklarının Belirlenmesinde Optimal Performans Duygu Durumu, Güdülenme Düzeyi ve Hedef Yöneliminin Rolü. (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi SBE.
- Altıntaş, E. ve M. Gültekin (2005). *Psikolojik Danışma Kuramları*. İstanbul: Aktüel Yayınları.

- American Association on Intellectual and Developmental Disabilities. (2023). <https://www.aaidd.org/intellectual-disability/definition> (Erişim Tarihi: 16 Nisan 2024).
- American Speech- Language- Hearing Association. (2022). Speech sound disorders: articulation and phonological processes. <http://www.asha.org/public/speech/disorder/SpeechSoundDisorders/> (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2024).
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, Structures, and Student Motivation. *Journal of Educational Psychology*, Cilt 84, Sayı 3, 261.
- Anderson, C. A., L. M. Horowitz ve R. D. French (1983). Attributional Style of Lonely and Depressed People. *Journal of Personality and Social Psychology*, Cilt 45, Sayı 1, 127.
- Arslan, O. (2019). İşitme Engelli Futbolcuların Műsabaka Sırasında Kural dışı Hareketlere Karşı Etkin Uyarma Yűntemlerinin Geliřtirilmesi ve Etkinlięinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Kocaeli Ŭniversitesi SBE.
- Aslan, M. ve S. Doęan (2020). Dıřsal Motivasyon, İçsel Motivasyon ve Performans Etkileřimine Kuramsal bir Bakıř. *Sűleyman Demirel Ŭniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt 11, Sayı 26, 291-301.
- Ataman, A. (2005). *Ŭzel Gereksinimli Çocuklar. Ŭzel Eęitime Giriř*. A. Ataman (ed). Ankara: Gűndűz Yayıncılık.
- Atasoy, M. (2021). İşitme Engelliler Sınıf Őğretmenleri İçin İçerik Oluřturma yazılımının Geliřtirilmesi: Alisyazar. (*Yayımlanmamış Yűksek Lisans Tezi*). Karadeniz Teknik Ŭniversitesi EBE.
- Atay, M. (2007). *İşitme Engelli Çocukların Eęitiminde Temel İlkeler*. Ankara: Őzgűr Yayınları.
- Avcıoğlu, H. (2008). *İşitme Yetersizliği olan Őęrencilerin: Ŭzel Eğitime Gereksinimi Olan Őęrenciler ve Ŭzel Eğitim*, H. İ. Diken, (ed). Ankara: Pegem Akademi.
- Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi*. İstanbul: Bilge Yayınları.
- Barkoukis, V., H. Tsorbatzoudis vd. (2008). The Assessment of İntrinsic and Extrinsic Motivation and Amotivation: Validity and Reliability of the Greek Version of the

- Academic Motivation Scale. *Assessment in Education: Principles, Policy ve Practice*. Cilt 15, Sayı 1, 39-55.
- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, Cilt 7, Sayı 2, 147-178.
- Bayazıt, B., Ö. Yenigün vd. (2004). Marmara Bölgesindeki Üniversitelerde Okuyan erkek Voleybol Oyuncularının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Paper presented at The 10th ICHPER•SD European Congress and the TSSA 8th International Sports Science Congress*, 17th - 20th of November, Antalya.
- Baysal, N. (1986). *Zeka Özürlü Çocukların Dil Gelişimleri ve Eğitimleri*. Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri, Ş. Bilir (ed). Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Beach, D. S. (1985). *Personnel The Management of People at Work*. Macmillan New York: Publishing Company.
- Beck, A. T. (1963). Thinking a Depression. *Arch Gen Psychiatry*, Cilt 9, Sayı 4. 324-333.
- Beck, A. T., A. Weissman, D. Lester ve L. Trexler (1974). The Measurement of Pessimism: the Hopelessness scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, Cilt 42, Sayı 6, 861.
- Bektaş, M. ve Ş. Karagöz (2020). Mutluluk ve Yalnızlık Düzeylerinin Demografik Değişkenler Temelinde İncelenmesi: Finlandiya Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, 411-435.
- Berguno, G., P. Leroux vd. (2004). Children's Experience of Loneliness at School and its Relation to Bullying and the Quality of Teacher Interventions. *The Qualitative Report*, Cilt 9, Sayı 3, 483-500.
- Biçer, T. (2007). *Sporda Duygu ve Aklın Yönetimi*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Bloemen, M. A., F. J. Backx vd. (2015). Factors Associated With Physical Activity in Children and Adolescents With a Physical Disability: a Systematic Review. *Developmental Medicine ve Child Neurology*. Cilt 57, Sayı 2, 137-148.

- Bogaerts, S., S. Vanheule ve M. Desmet (2006). Feelings of Subjective Emotional Loneliness: An Exploration of Attachment. *Social Behavior and Personality: an International Journal*, Cilt 34, Sayı 7, 797-812.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment And Loss: Separation, Anxiety and Anger*. USA: Basic Books.
- Brelim, S. (1985). *Intimate Relationships*. NewYork: Random House.
- Burgul, N. S., H. Bekirogullari vd. (2023). An Investigation of the Sports Participation Motivation of Students With Orthopedic and Hearing Impairments. *JETT*, Cilt 14, Sayı 2, 464-472.
- Buyrukoğlu, E. (2023). Atletizm, Fitness, Okçuluk ve Dans Sporlarında Aktif Olarak Yer Alan Sporcuların Yalnızlık Seviyeleri ve Mental Dayanıklılıklarının İncelenmesi Üzerine bir Araştırma. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, 1322-1334.
- Büyükyıldız, E. ve B. Kesgin (2023). Medeni Durumları Farklı Olan Bireylerde Yalnızlık ile Başa Çıkma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Cilt 34, Sayı 2, 285-311.
- Cacioppo, S. ve J. T. Cacioppo (2013). Do You Feel Lonely? You Are Not Alone: Lessons From Social Neuroscience. *Frontiers in Neuroscience for Young Minds*, Cilt 1, Sayı 9, 00009.
- Cacioppo, S., A. J. Grippo vd. (2015). Loneliness: Clinical import and interventions. *Perspectives on Psychological Science*, Cilt 10, Sayı 2, 238-249.
- Cairney, J., D. Dudley vd. (2019). Physical Literacy, Physical Activity And Health: Toward an Evidence-İnformed Conceptual Model. *Sports Medicine*, Sayı 49, 371-383.
- Cambra, C. ve N. Silvestre (2003) Students With Special Educational Needs in the İnclusive Classroom: Social İntegration and Self-Concept. *European Journal of Special Needs Education*, Cilt 18, Sayı 2, 197-208.
- Camkurt, M. Z. (2013). 2022 Sayılı Kanuna Göre Engelliliğin Tespiti ve Engelliliğe Dayalı Aylıkların Bağlanması İşlemleri. *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı 119, 81-82.

- Carr, S. ve DA. Weigand (2002). Beden Eğitiminde Gençlerin Hedef Yönelimleri Üzerinde Önemli Diğerlerinin Etkisi. *Spor Davranışları Dergisi*, Cilt 25, Sayı 1.
- Cengizhan, P. A. ve S. Savaş (2020). *İşitme Engellilerde Sınıflandırma*. Güzel, N.A. ve N. Kafa (ed.) *Engellilerde Spor ve Sınıflandırma*. 205-216, Ankara: Hipokrat Yayınevi.
- Certel, H., S. Yakut vd. (2016). Öğrencilerde yalnızlık problemi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 8, 3069-3084.
- Certel, H., S. Yakut vd. (2016). Öğrencilerde Yalnızlık Problemi, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 8, 3069-3084.
- Ceyhan, A. A. (2004). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 1, 91-101.
- Chapagai, S. (2017). *Analysis of Motivational Factors of Employees Working in Kumari Bank Limited*. Semajoki University of Applied Sciences.
- Clancy, RB., MP. Herring vd. (2016). Rekabetçi Spor Motivasyonu Araştırmalarının Gözden Geçirilmesi. *Spor ve Egzersiz Psikolojisi*, Sayı 27, 232-242.
- Coşkun, F. (2010). Üniversite Giriş Sınavına Hazırlanan Adaylarda Umutsuzluk ve Öğrenilmiş Güçlülük. *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Cüceloğlu, D. (1987). *İnsan İnsana*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Çağlar, D. (1982). *Ortopedik Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri-2*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Çakır, Ö. ve E. Oğuz (2017). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile Akıllı Telefon Bağımlılığı Arasındaki İlişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 418-429.
- Çavuşoğlu, G. (2019). İşitme Engelli Çocuklarda Bosu Egzersizlerinin Denge Üzerine Etkisi. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE.

- Çeçen, R. A. (2008). "Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve Anababa Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt 6, Sayı 3, 415-431.
- Çelikel, F. ve Ü. Erkorkmaz (2008). *Üniversite Öğrencilerinde Depresif Belirtiler ve Umutsuzluk Düzeyleri ile İlişkili Etmenler*. *Nöropsikiyatri Arşivi*, Cilt 45, 122-129.
- Çoban, A. E. ve N. G. Karaman (2013). Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk, kaygı ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*. Cilt 2, Sayı 2, 78-88.
- Çuhadar, S. (2010). *Az Rastlanan Yetersizlikler*. İbrahim H. Diken (ed). *Erken Çocukluk Eğitimi içinde* (s. 279-320). Ankara: Pegem Akademi.
- Daniel, Santarsieri TLS. (2015). *Antidepressant Efficacy And Side-Effect Burden: a Quick Guide For Clinicians*. *Drugs Context*, Cilt 4, Sayı 1, 12.
- De Rijk, A., N. V. L. B. Janssen vd. (2009). A Behavioral Approach to RTW After Sickness Absence: the Development of Instruments for the Assessment of Motivational Determinants, Motivation and Key Actors' Attitudes. *Work*, Cilt 33, Sayı 3, 273-285.
- Deci, E. L. (1975). *Intrinsic motivation Plenum Press*. New York, NY. doi: <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4613-4446-9> (Erişim Tarihi: 10.03.2024).
- Deci, E. L. ve R. M. Ryan (2000). The "What" And "Why" of Goal Pursuits: Human Needs And The Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, Cilt 11, Sayı 4, 227-268.
- Deci, E. L. ve R. M. Ryan (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, Cilt 49, Sayı 3, 182.
- Deci, E. L. ve R. M. Ryan (2013). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. Springer Science ve Business Media.
- Deci, E. L., R. J. Vallerand vd. (1991). Motivation and Education: The Self-Determination Perspective. *Educational Psychologist*, Cilt 26, Sayı 3-4, 325-346.

- Demir, A. (1990). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Demir, G. T. ve H. İ. Cicioğlu (2019). Fiziksel Aktiviteye Katılım Motivasyonu ile Dijital Oyun Oynama Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 17, Sayı 3, 23-34.
- Demir, G. T. ve E. L. İlhan (2019). Spora Katılım Motivasyonu: Görme Engelli Sporcular Üzerine Bir Araştırma. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 4, Sayı 1, 157-170.
- Demir, G. T. ve L. İlhan (2020). Engelli Sporcularda Spora Katılım Motivasyonu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Cilt 21, Sayı 1, 49-69.
- Demir, G. T., L. E. İlhan vd. (2018). Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği (ESKMÖ): Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması *Motivation Scale for Sports Participation of People with Disabilities (MSSPPD): A study of validity and reliability*. *Spormetre*. Cilt 16, Sayı 1, 95-106
- Demir, S. ve A. Buğa (2019). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişki: Bilişsel Çarpıtmaların Aracı Rolü. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 20, Sayı 3, 859-875.
- Demir, T. ve Ü. Sen (2009). Görme Engelli Öğrencilerin Çeşitli Değişkenler Açısından Öğrenme Stilleri Üzerine bir Araştırma. *Journal of International Social Research*. Cilt 2, Sayı 8.
- Demirci, M. E. (2005). *Homeros'ta Aşık Veysel'e Tarihte ve Toplum Yaşamında Körler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Demirel, O., Y. Yılmaz ve E. Üngüren (2015). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeylerinin Beck Umutsuzluk Ölçeğiyle Belirlenmesi Üzerine bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt 3, Sayı 16, 280-290.
- Demirtaş, A. S. (2007). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Sosyal Destek ve Yalnızlık Düzeyleri İle Stresle Basa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki. *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Gazi Üniversitesi EBE.

- Demirturk, F. ve M. Kaya (2015). Physical Education Lessons and Activity Status of Visually İmpaired and Sighted Adolescents. *Medical Science Monitor: İnternational Medical Journal of Experimental and Clinical Research*, Sayı 21, 3521.
- Di Tommasso, E. ve B. Spinner (1997). Social and Emotional Loneliness: A re-Examination of Weiss' typology of loneliness. *Personality and Individual Differences*. Cilt 22, Sayı 3, 417-427.
- Dilbaz, N. ve G. Seber (1993). Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi. *Kriz Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, 134-138.
- Dinçer, K. (2023). Muaythai Milli Sporcularının Umutsuzluklarının Kariyer Geleceği Algısı Üzerindeki Etkileri. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi SBE.
- Doğan, O. (2005). *Spor Psikolojisi*. Nobel Kitabevi. Adana.
- Duda, J. L., L. Chi vd. (1995). Task and Ego Orientation and İntrinsic Motivation in Sport. *International Journal of Sport Psychology*. Cilt 26, Sayı 1, 40-63.
- Duman, S., Ö. Taşgın ve S. Özdağ (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. Cilt 11, Sayı 3, 27-32.
- Durak, A. ve R. Palabıyıkoglu (1994). Beck umutsuzluk ölçeği geçerlilik çalışması. *Kriz Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 311-319.
- Durat, G., G. Atmaca Duygu, N. Kama ve A. Ünsal (2017). Özel Gereksinimi Olan Çocukların Ailelerinde Umutsuzluk ve Depresyon. *Osmangazi Tıp Dergisi*, Cilt 39, Sayı 3, 49-57.
- Durstine, J. L., P. Painter vd. (2000). Physical Activity For The Chronically İll and Disabled. *Sports Medicine*. Sayı 30, 207-219.
- Duru, E. (2008). Yalnızlığı Yordamada Sosyal Destek ve Sosyal Bağlılığın Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, Cilt 23, Sayı 61, 15.

- Duyan, V., G. Ç. Duyan vd. (2008). An Examination of Variables Affecting State of Loneliness in High School Students. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 33, Sayı 150, 28.
- Dweck, C. S. ve E. L. Leggett (1988). A Social-Cognitive Approach to Motivation and Personality. *Psychological Review*, Cilt 95, Sayı 2, 256.
- Ege, R. (1993). *Sakatlar ve Sakatlıklar*. Ankara: Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- Ekinci, N. E., M. Demirel vd. (2015). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Algılarının Rekreatif Etkinliklere Katılımları ve Bireysel Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 71-78.
- Elliot, A. J. (2006). The Hierarchical Model of Approach-Avoidance Motivation. *Motivation and Emotion*, Sayı 30, 111-116.
- Elliot, A. J., K. Murayama ve R. Pekrun (2011). A 3× 2 Achievement Goal Model. *Journal of Educational Psychology*, Cilt 103, Sayı 3, 632.
- Emamvirdi, R., N. Hosseinzadeh ve E.L. İlhan (2020). Bedensel Engelli Sporcularda Psikolojik Esneklik ve Spora Katılım Motivasyonu. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 14, Sayı 2, 271-281.
- Erdoğan, İ. (1998). *SPSS Kullanımı Örnekleriyle Araştırma Dizaynı ve İstatistik Yöntemleri*: Empirik Bilimsel Araştırmanın Temel İlkeleri ve Sorunları. Ankara: Emel Matbaası.
- Erikson, E. H. (1968). *Youth and Crisis*. New York: WW Norton and Co.
- Erkılıç, A. O. (2020). İşitme Engelli Güreşçilerde Statik Denge ve Proprioseptif Duyuları Etkileyen Alt Ekstremitte Değişkenlerinin İncelenmesi. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Gazi Üniversitesi SBE.
- Erol, S., A. Sezer, F. N. Şişman ve S. Öztürk (2016). Yaşlılarda Yalnızlık Algısı ve Yaşam Doymumu. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, 60-69.
- Erözkan, A. (2004). Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 155- 175.

- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcıları. *İlköğretim Online*, Cilt 8, Sayı 3, 1-11.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, 209-230.
- Eskin, M. (2001). Ergenlikte Yalnızlık, Baş Etme Yöntemleri ve Yalnızlığın İntihar Davranışı ile İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*, Cilt 4, Sayı 5, 5-11.
- Filimonov, D. (2017). *Extrinsic motivation and incentives, Thesis Degree Programme in Hospitality, Tourism and Experience Management, University of Applied Sciences*.
- Frank, J. (1968). The Role of Hope in Psychotherapy (Umudun Psikoterapideki Rolü)]. *International Journal of Psychiatry*. Cilt 5, 383-385.
- Friend, M. (2006) *Special Education. Contemporary Perspectives for School Professionals*. Boston: Allyn and Bacon.
- Gafa, İ. ve Y. Dikmenli (2019). Sınıf Öğretmenlerinin İş Doyumu ve İş Yaşamındaki Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, 131-150.
- Geçtan, E. (1998). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gençay, S. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adaylarının Umutsuzluk ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 27, 380-388.
- Gould, D. ve V. Krane (1992). *The Arousal-Athletic Performance Relationship: Current Status and Future Directions. In: Advances in Sport Psychology, T.S. Horn (Edit)*. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Groff, D.G., N.R. Lundberg ve R.B. Zabriskie (2009). Influence of Adapted Sport on Quality of Life: Perceptions of Athletes With Cerebral Palsy. *Disability Rehabilitation*, Cilt 31, Sayı 4, 318-326.
- Güçlü, S. (2005). *Kurumlara Sosyolojik Bakış*, İstanbul: Birey Yayıncılık.
- Güldenöglü, B. ve T. Kargın (2012). Karşılıklı Öğretim Tekniğinin Hafif Derecede Zihinsel Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerindeki

- Etkililiğinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi* 2012, Cilt 13, Sayı 1, 17-34.
- Güler, K. ve Z. Özgörüş (2021). Yetişkin Bireylerde Saldırganlık ve Yalnızlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, Cilt 18, Sayı 43, 6635-6661.
- Gür, A. (2001). *Özürülülerin Sosyal Yaşama Uyum Süreçlerinde Sportif Etkinliklerin Rolü*. Ankara: Özürülüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.
- Güvendi, B., S. Şahin ve A. Türksoy Işım (2019). Elit Güreşçilerin Depresyon Düzeylerinin Bazı Bağımsız Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*. Cilt 3, Sayı 2, 106-112.
- Güzel, N. A. ve N. Kafa (2020). *Engellilerde Spor ve Sınıflandırma*. Ankara: Hipokrat Yayınevi.
- Hagger, M. S. ve N. L. Chatzisarantis (2007). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Exercise and Sport*. Human Kinetics.
- Hancı, S. (2017). Bireysel ve Takım Sporlarıyla Uğraşan Sporcuların Çeşitli Değişkenlere Göre Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Dumlupınar Üniversitesi SBE.
- Hattie, J., FA. Hodis ve SH. Kang (2020). Motivasyon Teorileri: Entegrasyon ve İleriye Yönelik Yollar. *Çağdaş Eğitim Psikolojisi*, Sayı 61, 101865.
- Hazar, K. ve A. F. Koç (2020). Bedensel Engelli Sedanter ve Sporcu Bireylerin Fiziksel Aktiviteye Karşı Tutumları ve Yaşam Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 5, Sayı 4, 541-554.
- Hosseinipour, F. (2015). Üniversiteli Sporcu Öğrencilerin Sporda Motivasyon Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi. (*Yayımlanmış Doktora Tezi*). Gazi Üniversitesi EBE.
- Huang, J., CTS. Siu ve H. Cheung (2022). Öğretmen-Öğrenci Yakınlığı, Bilişsel Esneklik, İçsel Okuma Motivasyonu ve Okuma Başarısı Arasındaki Boylamsal İlişkiler. *Erken Çocukluk Araştırması Üç Aylık Bülteni*, Sayı 61, 179-189.

- Iglesias-Martínez, E., J. Rocés-García ve D. Méndez-Alonso (2021). Predictive Strength of Contextual and Personal Variables in Soccer Players' Goal Orientations. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Cilt 18, Sayı 17, 9401.
- Inderbitzen-Pisaruk, H., M. L. Clark ve C. H. Solano (1992). Correlates of Loneliness in Midadolescence. *Journal of Youth and Adolescence*. Sayı 21, 151–167.
- Iso-Ahola, S. E. (1982). "Toward A Social Psychological Theory of Tourism Motivation: A Rejoinder". *Annals of Tourism Research*, Cilt 9, Sayı 2, 256-262.
- İlhan, E. L. (2008). Zihinsel Engelli Çocuklar İçin Beden Eğitimi ve Sporun Genel gelişim Süreçleri Açısından Önemi. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Cilt 33, Sayı 350, 2-17.
- İlhan, L. ve O. Esentürk (2015). Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Ölçeği (ZEBSEYFÖ) Geliştirme Çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 9, Sayı 1, 19-36.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi ve Sporun Sosyalleşme Düzeylerine Etkisi [The Effect of Physical Education Upon The Socialization Levels of Mentally Handicapped Children]. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 16, Sayı 1, 315-324.
- İlhan, L. (2008). The Importance of Physical Education And Sport for Children with Mental Disabilities From the Point of General Development Process. *Çağdaş Eğitim Dergisi, Tekışık Araştırma Geliştirme Vakfı Yayını*, Sayı 33, 17-24.
- İlhan, L. (2009). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Anne-Babaların Çocuklarının Özel Eğitimleri Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerine Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 38-48.
- İmamoğlu, S. (2008). Genç Yetişkinlikte Kişilerarası İlişkilerin Cinsiyet, Cinsiyet Roller ve Yalnızlık Algısı Açısından İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Marmara Üniversitesi EBE.
- Jaarsma, E. A., R. Dekker vd. (2014). Barriers to and Facilitators of Sports Participation in People With Visual İmpairments. *Adapted Physical Activity Quarterly*, Cilt 31, Sayı 3, 240-264.

- Janssen, I. ve A. G. LeBlanc (2010). Systematic Review of The Health Benefits of Physical Activity and Fitness in School-aged Children and Youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, Cilt 7, Sayı 1, 1-16.
- Jones, W. H., J. E. Freemon ve R. A. Goswick (1981). “The Persistence of Loneliness: Self And Other Determinants”, *Journal of Personality*, Sayı 49, 27–28.
- Kamelska, A. M. ve K. Mazurek (2015). The Assessment of the Quality of life in Visually Impaired People With Different Level of Physical Activity. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, Cilt 67, Sayı 1, 31-41.
- Karaaslan, Arkan, R. (2016). Ergenlerin Atılgnlık, Utangaçlık ve Yalnızlık Düzeyleri. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi SBE.
- Karademir, Y. ve H. K. Kurnaz (2020). Öğrencilerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışları İle Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki Negatif İlişki. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Cilt 19, Sayı 4, 1527-1541.
- Karahan, T. F., M. E. Sardoğan vd. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ile Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 18, 27-39.
- Karakoc, O. (2016). The Investigation of Physical Performance Status of Visually and Hearing Impaired Applying Judo Training Program. *Journal of Education and Training Studies*. Cilt 4, Sayı 6, 10-17.
- Karakoç Ö., B. Çoban ve N. Konar (2012) İşitme Engelli Sporcular ile Spor Yapmayan Bireylerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. Cilt 14, Sayı 1, 12-17.
- Karataş, M. (2012). Fiziksel Stres Altında Tabanca Atıcılığı; Nişangâhsız Atış Antrenmanlarının Atış Skorlarına Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi SBE.
- Kargın T. (1990). Eğitsel Yaklaşımlı Aile Rehberliğinin İşitme Engelli Çocukların Sözel İletişim Becerilerine Etkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi SBE.

- Karnick, P. M. (2005). Feeling Lonely: Theoretical Perspectives. *Nursing Science Quarterly*, Cilt 18, Sayı 1, 7-12.
- Kavaklı, U. ve E. Özkara (2012). Kişisel, Sosyal ve İş Hayatında Özürlü Bireylere Tanınan Haklar ve Özürlü Olguların Medikolegal Değerlendirmesi. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, Cilt 26, Sayı 1, 65-66.
- Kaya, A. (2021). Esenyurt Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü Personelinin Mükemmeliyetçilik, Esenlik ve Örgütsel Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi LEE.
- Kaya, E. (2016). Engelli Bireylerin Rekreatif Faaliyetlere İlişkin Tutumları ve Sportif Rekreasyon Alanlarının Engellilere Uygunluk Düzeylerinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi EBE.
- Kealy, D., S. Woolgar vd. (2022). When Narcissism Gets Lonely: Loneliness Moderates The Association Between Pathological Narcissism and İnterpersonal Problems, and The Link to Psychological Distress. *Current Psychology*, Sayı 1, 10.
- Kılınç, H. ve S. A. Sevim (2005). Loneliness And Cognitive Distortions Among Adolescents. *Journal of Faculty Of Educational Sciences*. Cilt 38, Sayı 2, 69-88.
- Kırımoğlu, H. (2010). Türkiye’deki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İstihdam Sorunu Açısından Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, 37-46.
- Kırımoğlu, H. (2022). Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler. *Engelli Bireyler İle İletişim*, 103.
- Kırımoğlu, H., G. F. Çokluk ve Y. Yıldırım (2010). Yatılı ilköğretim Bölge Okulu 6. 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Spor Yapma Durumlarına Göre Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay ili örneği). *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 3, 101-108.
- Kırımoğlu, H., O. Esentürk, E. İlhan ve A. Yılmaz (2016). İlköğretim Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Öğretmenleri ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Zihinsel Engelli Bireylerin Fiziksel Egzersize Katılımlarının Etkilerine Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. *Manas Journal of Social Studies*, Cilt 5, Sayı 4.

- Kim, O. (2001). Sex Differences in Social Support, Loneliness, and Depression Among Korean College Students. *Psychological Reports*, Cilt 88, Sayı 2, 521-526
- Kim, J. ve S. H. Park (2018). Leisure and Health Benefits Among Korean Adolescents With Visual İmpairments. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being*, Cilt 13, Sayı 1, 1435097.
- Koç, E. (2012). *Tüketici Davranışı ve Pazarlama Stratejileri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Koç, İ. (2021). Bireysel ve Takım Sporlarında Zihinsel Dayanıklılığın Umutsuzluk ve Başarı Motivasyonu Bakımından Etkilerinin Belirlenmesi. (*Yayımlanmamış Doktora Tezi*). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Koenig, L. J., A. M. Isaacs ve J. A. Schwartz (1994). Sex Differences in Adolescent Depression and Loneliness: Why are Boys Lonelier if Girls are More Depressed?. *Journal of Research in Personality*, Cilt 28, Sayı 1, 27-43.
- Komarc, M., I. Harbichová ve L. M. Scheier (2020). Psychometric validation of Czech Version of the Sport Motivation Scale. *Plos One*, Cilt 15, Sayı 1, e0227277.
- Kondric, M., J. Sindik, G. Furjan-Mandic ve B. Schiefler (2013). Participation Motivation and Student's Physical Activity Among Sport Students in Three Countries. *Journal of Sports Science & Medicine*, Cilt 12, Sayı 1, 10.
- Korn, R. M. ve A. J. Elliot (2016). The 2× 2 Standpoints Model of Achievement Goals. *Frontiers in Psychology*, Sayı 7, 742.
- Kozaklı, H. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Mersin Üniversitesi SBE.
- Köse, E. (2006). Lisesi Ergenlerde Kişilik ve Sosyal Desteğin Yalnızlığa Olan Etkisinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi EBE.
- Krebs, P. L. (1995). *Mental Retardation*. Adapted Physical Education and Sport. J. P. Winnick (ed). Human Kinetics Books Champaign, 459 p., İllinois.

- Kuloğlu, N.(2001). Bilgi Verici Psikolojik Danışma ve Didaktik Bilgi Verme Programlarının Down Sendromlu Bebeği Olan Anne-Babaların Umutsuzluk, Gereksinim ve Eş İlişkisi Düzeylerine Etkisi. *(Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara Üniversitesi SBE.
- Kurková, P., H. Válková ve N. Scheetz (2011). Factors İmpacting Participation of European Elite Deaf Athletes in Sport. *Journal of Sports Sciences*, Cilt 29, Sayı 6, 607-618.
- Kuśnierz, C., A. M. Rogowska ve I. Pavlova (2020). Examining Gender Differences, Personality Traits, Academic Performance, And Motivation İn Ukrainian And Polish Students Of Physical Education: A Cross-Cultural Study. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, Cilt 17, Sayı 16, 5729.
- Küçük, V. ve H. Koç (2004). Psiko–Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 10, 131-141.
- Küçük, Y. ve D. Arıkan (2005). İşitme Engelli Çocukların Umutsuzluk Düzeylerinin Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Sayı 2, 1-13.
- Lehtimäki, N. (2015). *Study of Intrinsic Motivation in the Ministry for Foreign Affairs*. Helsinki: Haaga Halia University of Applied Sciences.
- Li, Q. D., X. M. Kuang ve J. Qi (2020). Correlates of Physical Activity of Children and Adolescents With Visual İmpairments: A Systematic Review. *Current Pharmaceutical Design*, Cilt 26, Sayı 39, 5002-5011.
- Lin, N. (1976). *Foundations of Social Research*. McGraw-Hill Companies.
- Martela, F. ve K. Jarenko (2014). Sisäinen Motivaatio. Tulevaisuuden Työssä Tuottavuus Ja İnnostus Kohtaavat. *Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan Julkaisu*, Sayı 3, 14-15.
- McLaughlin, J-A., P. Miller ve H. Warwick (1996). Deliberate Self-Harm in Adolescents: Hopelessness, Depression, Problems and Problem-solving. *Journal of Adolescence*. Cilt 19, Sayı 6, 523-532.
- Melges, F. T. (1969) “ Types of Hopelessness in Psychological Process”. *Archieves of General Psychiatry*. Cilt 20, Sayı 6, 690-699.

- Meriç, S. ve Ö. Turay (2020). Tekerlekli Sandalye Basketbolcularının Spora Katılım Motivasyonu ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 48, 433-450.
- Mert, A. ve G. Özdemir (2018). Yalnızlık Duygusunun Akıllı Telefon Bağımlılığına Etkisi. *OPUS International Journal of Society Researches*, Cilt 8, Sayı 1, 88-107.
- Michela, J. L., L. A. Peplau ve D. G. Weeks (1982). Perceived Dimensions of Attributions for Loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, Cilt 43, Sayı 5, 929.
- Mirandola, D., M. Monaci vd. (2019). Psychological Well-Being and Quality of Life in Visually İmpaired Baseball Players: An Italian National Survey. *Plos One*, Cilt 14, Sayı 6, e0218124.
- Mitra, S. (2006). The Capability Approach and Disability. *Journal of Disability Policy Studies*, Cilt 16, Sayı 4, 236-247.
- Mohammed, A. S. (2022). Öğrencilerin Mental İyi Oluş Düzeyleri ile Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Gelişim Üniversitesi LEE.
- Moradi, J., A. Bahrami ve A. Dana (2020). Takım ve bireysel sporlarda sporculara dayalı spora katılım motivasyonu. *Fiziksel Kültür ve Spor. Çalışmalar ve Araştırmalar*, Cilt 85, Sayı 1, 14-21.
- Moustakas, C. (1961). The Sense of Self. *Journal of Humanistic Psychology*, Cilt 1, Sayı 1, 20-34.
- Murphy, PK ve PA. Alexander (2000). Motivasyon Terminolojisinin Motive Edici bir Araştırması. *Çağdaş Eğitim Psikolojisi*, Cilt 25, Sayı 1, 3-53.
- Nicholls, J. G. (1984). Achievement Motivation: Conceptions of Ability, Subjective Experience, Task Choice, and Performance. *Psychological Review*, Cilt 91, Sayı 3, 328.
- Nicholls, J. G. (1989). *The Competitive Ethos and Democratic Education*. Harvard University Press.

- Ntoumanis, N. (2001). Empirical Links Between Achievement Goal Theory and Self-Determination Theory in Sport. *Journal of Sports Sciences*, Cilt 19, Sayı 6, 397-409.
- Osanmaz, S. N. (2024). Spor Yapan ve Yapmayan Görme Engelli Bireylerin Umutsuzluk ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi (Kahramanmaraş ili Örneği). *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE.
- Özçelik, İ. Y., O. İmamoğlu vd. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri Üzerine Sporun Etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 12-18.
- Özdayı, N. (2019). Amatör Futbolcuların Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı 12, 244-256.
- Özdiñç, Ö. (2005). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 77-84.
- Özer, D.(2017). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özer, D., S. Nalbant vd. (2020). *Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özmen, D., P. E. Dündar vd. (2008). Lise Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Umutsuzluk Düzeyini Etkileyen Etmenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1, 8-15.
- Özsan, M. ve F. Hasret (2017). Görme Engelli Bireylerin Günlük Yaşamını Kolaylaştırmak Adına bir Önerme: Braille Alfabeli Giysiler. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, Sayı 5, 89-94.
- Özsoy, Y. (1982). *Konuşma Özürlü Çocuklar ve Eğitimi*, Ankara: Eskişehir D.T.D.A. İletişim Bilimleri Fakültesi Yayını.,
- Öztürk, M. (2011). *Türkiye’de Engelli Gerçeği*. İstanbul: Canda Özür Olmaz Derneği.
- Pancar, A. (2009). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Çukurova Üniversitesi SBE.

- Pelletier, LG, MA. Rocchi vd. (2013). Revize Edilmiş Spor Motivasyon Ölçeğinin (SMS-II) Validasyonu. *Spor ve Egzersiz Psikolojisi*, Cilt 14, Sayı 3, 329-341.
- Peplau, L. A., M. Miceli ve B. Morasch (1982). Loneliness and Self-Evaluation. *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*, 135-151.
- Perlman, D. ve L. A. Peplau (1982). *Perspectives on Loneliness*. New York: John Wiley and Sons.
- Perlman, D. ve L. A. Peplau, (1982). *Toward a Social Psychology of Loneliness*. In Duck, S. W. ve R. Gilmour (ed). *Personal Relationships in Disorder*. London: Aca-demic Press.
- Pinquart, M. ve S. Sorensen (2001). Influences on Loneliness in Older Adults: A meta-Analysis. *Basic and Applied Social Psychology*, Cilt 23, Sayı 4, 245-266.
- Purtaş, M. ve R. Yirci (2022). Okul Yöneticilerinin Genel Yalnızlık Düzeyi ile İş Yaşamı Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişki. *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 30, 239-251.
- Qualter, P., J. Vanhalst vd. (2015). Loneliness Across The Life Span. *Perspectives on Psychological Science*, Cilt 10, Sayı 2, 250-264.
- Rideout, E. ve M. Montemuro (1986). Hope, Morale and Adaptation in Patients With Chronic Heart Failure. *Journal of Advanced Nursing*, Cilt 11, Sayı 4, 429-438.
- Robson, C. ve P. Evans (2005). Educating Children With Disabilities in Developing Countries: The role of data sets. http://www.childinfo.org/files/_RobsonEvans2005.pdf. (Erişim Tarihi: 09.04.2024).
- Rodrigues, F., D. S. Teixeira vd. (2020). The Bright and Dark Sides of Motivation as Predictors of Enjoyment, İntention, and Exercise Persistence. *Scandinavian Journal of Medicine ve Science in Sports*, Cilt 30, Sayı 4, 787-800.
- Rokach, A. (2000). Perceived Causes of Loneliness in Adulthood. *Journal of Social Behavior and Personality*, Cilt 15, Sayı 1, 67-84.
- Rubenstein, C. M. (1979). *A Questionnaire Study of Adult Loneliness in Three US Cities*. New York University Human Nature, Cilt 1, 58-65.

- Russell, D., L. A. Peplau ve C. E. Cutrona (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and Discriminant Validity Evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, Cilt 39, Sayı 3, 472.
- Ryan, RM. ve EL. Deci (2020). Kendi Kaderini Tayin Teorisi Perspektifinden İçsel ve Dışsal Motivasyon: Tanımlar, Teori, Uygulamalar ve Gelecek Yönelimler. *Çağdaş Eğitim Psikolojisi*, Sayı 61, 101860.
- Sakallı, Gümüş, S., A,Ş., Öz, ve H. Kırımoğlu (2010). “Sports and Physical Activity as a Preventative Social Support Approach to Loneliness and Hopelessness of Adolescents” I’st International Congress On Children And Sports, “Led The Children Play” 19/21 April 2010. Near East University, Nicosia, Northern Cyprus.
- Saraçoğlu, Y. (2000). Lise Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere göre İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE.
- Sarı, İ. ve S. Sağ (2021). Türkiye’de Sporda Motivasyon Araştırmaları: Sistemik Derleme. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 26, Sayı 3, 373-405.
- Sarıçam, H. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Reddedilme Duyarlılıkları ile Benlik Saygıları ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi EBE.
- Schwartz, M. (2010). *The usage of Facebook as it Relates to Narcissism, Self-esteem and Loneliness*.
- Seber, G., N. Dilbaz, C. Kaptanoğlu ve D. Tekin (1993). Umutsuzluk Ölçeği; Geçerlilik ve Güvenirliği. *Kriz Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, 139-142.
- Sepil, Y. ve F. Kıyıcı (2020). Kırsal Kesimde Eğitim Gören Öğrencilerin Spor ve Müzik Faaliyetlerinin Yalnızlık Tutum Düzeylerine Etkisi (Erzurum İli Örneği). *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 51-59.
- Serdar, E., M. Demirel ve D. Harmandar Demirel (2018). Üniversite Öğrencilerinin Facebook Kullanımı ile Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Sayı 60, 1403-1409.

- Sevinç, Ş., F. Aslan ve B. Özkan (2015). *İşitme Engelliler İçin Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara: Özel Eğitim ve Rehberlik Genel Müdürlüğü.
- Shang, Y. ve S. Y. Yang (2021). The Effect of Social Support on Athlete Burnout in Weightlifters: The Mediation Effect of Mental Toughness and Sports Motivation. *Front Psychol*, Sayı 12, 649677.
- Shaver, P. R. ve C. Rubenstein (1982). *In Search of Intimacy*. Surprising New Conclusions from a Nationwide Survey on Loneliness ve What to Do about It.
- Shihui, C., W. Jin vd. (2007). Motivation of sport participation in elite athletes with physical disabilities in mainland China. *Asian Journal of Exercise ve Sports Science*, Cilt 4, Sayı 1, 63-67.
- Singh, A. ve N. Misra (2009). Loneliness, Depression and Sociability in Old Age. *Industrial Psychiatry Journal*, Cilt 18, Sayı 1, 51.
- Siyahaş, A. ve B. Donuk, (2021). Serbest Zaman Etkinliklerine Katılan Bireylerin Yalnızlık Düzeyleri ile Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 1-18.
- Smith, DD. (2007). *Introduction to Special Education: Teaching in an age of Challenge* Boston: Allynand Bacon.
- Snoddon, K. ve K. Underwood (2014). Toward a Social Relational Model of Deaf Childhood. *Disability ve Society*, Cilt 29, Sayı 4, 530-542.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the Mind. *Psychol. Inq.* Sayı 13, 249–275.
- Sønderby, L. C. ve B. Wagoner (2013). Loneliness: An integrative approach. *Journal of Integrated Social Sciences*, Cilt 3, Sayı 1, 1-29.
- Stride, A. (2019). The Socialization and Participation of Deaflympians in sport. *Sport in Society*, Cilt 22, Sayı 9,1-16.
- Subaşıoğlu, F. (2008). Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin Engellilik Farkındalığı Üzerine bir Araştırma. *Bilgi Dünyası Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, 399-430.
- Sullivan, H. S. (1953). *The Interpersonal Theory of Psychiatry*. W. W. Norton ve Co. New York.

- Süel, N. (2018). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yalnızlık ve Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Aksaray Üniversitesi SBE.
- Şafak, B. ve S. Kahraman (2019). Sosyal Medya Kullanımının Yalnızlık ve Narsistik Kişilik Özelliği Belirtileri ile İlgili İlişkinin İncelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 54-69.
- Şahin, A. (2002). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyleri Üzerine bir Araştırma. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. Cilt 13, Sayı 13, 143-157.
- Şahin, C. (2009). Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 27, 271-286.
- Şanal, A. (2023). *Engelliler İçin Spor*. Ankara: Nobel Kitabevi.
- Şar, A. H. (2013). Ergenlerde Yalnızlık ve Mobil Telefon Bağımlılığı Probleminin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *International Journal of Social Science*, Cilt 6, Sayı 2, 1207-1220.
- Şar, Ş., M. Koç ve F. Soyer (2018). Spor Yapma Durumu ve Spor Yapma Süresine Göre Yalnızlık, Mobil Telefon, İnternet ve Oyun Bağımlılığının İncelenmesi. *International Congresses on Education*, Cilt 4, Sayı 1, 451.
- Şengül, E. (2023). Engelli Bireylerin Spora Katılım Motivasyonu ile Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Gaziosmanpaşa Üniversitesi LEE.
- Şirin, Y. E. ve E. Döşyılmaz (2018). Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi Tohm Projesi Kapsamındaki Güreşçilerin Yalnızlık ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, 119-127.
- Tanç, S. (1999). Benlik Değeri, Umutsuzluk ve Kariyer Beklentileri, (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Marmara Üniversitesi SBE.
- TDK. (2022). <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 06 Haziran 2023).

- Teixeira, P. J., E. V. Carraça vd. (2012). Exercise, Physical Activity, and Self-Determination Theory: a Systematic review. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, Cilt 9, Sayı 1, 1-30.
- Tezcan, M. (1977). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Doğan Matbaası.
- Tokay, Argan, M., M. Argan ve M. Kurulgan (2008). Kitaplara İlişkin Biçimsel Özelliklerin Okuyucu Tutumları Üzerine Etkisi. *Bilgi Dünyası*, Cilt 9, Sayı 1, 179-206.
- Tosun, A. ve H. K. Beşler (2022). Sanal Dünyada Yalnız Mıyız? Spor Bilimleri Öğrencileri Üzerine Araştırma. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, 139-145.
- Tuncer, R. (2009). Sporun, Bedensel Engelli Bireylerin Ruhsal Durumları Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Niğde Üniversitesi SBE.
- Turhan, M. (2009). Profesyonel Futbolcularda Depresyon Düzeyi, Anksiyete Düzeyi ve Kişilik Özellikleri ile Sporda Başarı Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Maltepe Üniversitesi SBE.
- Tuşak, M., D. D. Corrado vd. (2022). Dynamic Interactive Model of Sport Motivation. *International Journal of Environmental Research and Poublic Health*, Cilt 19, Sayı 7, 4202.
- Tüzer, B. F. ve H. Demirel (2022). Sports Participation Motivation in Disabled Individuals. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, Cilt 24, Sayı 3, 254-263.
- Emamvırdı, R., N. R. Hosseinzadeh vd. (2020). Bedensel engelli sporcularda psikolojik esneklik ve spora katılım motivasyonu. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 14, Sayı 2, 271-28.
- Uzuner, M. E. ve E. Karagün (2014). Rekreatif Amaçlı Spor Yapan Bireylerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 27, 107-120.
- Üngüren, E. ve R. Ehtiyar (2009). Türk ve Alman Öğrencilerin Umutsuzluk Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Umutsuzluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin

- Belirlenmesi: Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Üzerinde bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, Cilt 4, Sayı 14, 2093-2127.
- Üzgülü, M. A., R. Bozgüney vd. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Dijital Bağımlılık ve Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 75-82.
- Vallerand, R. J. ve R. Blssonnette (1992). Intrinsic, Extrinsic, and Amotivational Styles as Predictors of Behavior: A prospective study. *Journal of personality*, Cilt 60, Sayı 3, 599-620.
- Vallerand, R. J., M. R. Blais vd. (1989). Construction et Validation de l'échelle de Motivation en Éducation (EME). *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne des Sciences du Comportement*, Cilt 21, Sayı 3, 323.
- Vallerand, RJ, LG. Pelletier vd. (1993). Eğitimde içsel, dışsal ve motivasyonsuzluğun değerlendirilmesi üzerine: Akademik Motivasyon Ölçeğinin eşzamanlı ve yapısal geçerliliğine ilişkin kanıtlar. *Eğitimsel ve Psikolojik Ölçüm*, Cilt 53, Sayı 1, 159-172.
- Van, Winkel, M., M. Wichers vd. (2017). Unraveling The Role of Loneliness in Depression: The Relationship Between Daily Life Experience and Behavior. *Psychiatry*, Cilt 80, Sayı 2, 104-117.
- Vanhalst, J., K. Luyckx, E. Teppers ve L. Goossens (2012). Disentangling the longitudinal relation between loneliness and depressive symptoms: Prospective effects and the intervening role of coping. *Journal of Social and Clinical Psychology*, Cilt 31, Sayı 8, 810-834.
- Vickerman, P. ve A. Maher (2018). *Teaching Physical Education to Children With Special Educational Needs and Disabilities*. 2nd edition. Routledge. London.
- Victor, C., S. Scambler ve J. Bond (2009). *The Social World of Older People*. UK: Open University Press.
- Vidinlioglu, S. (2010). Orta Öğretim Öğrencilerinin Benlik Algısı ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi SBE.

- Weeks, D. J. (1994). A Review of Loneliness Concepts, With Particular Reference to Old Age. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, Cilt 9, Sayı 5, 345–355.
- Weiner, B. (1986). *An Attributional Theory of Motivation and Emotion*. New York: Springer.
- Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The Experience of Emotional and Social Isolation*. The MIT Press Classics. Cambridge.
- WHO. (2023). https://www.who.int/health-topics/hearing-loss#tab=tab_1 (Erişim Tarihi: 17.12.2023).
- WHO. (2023). <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/blindness-and-visual-impairment> (Erişim Tarihi: 16.12.2023).
- Wittenberg, M. T., Reis, H. T., “Loneliness, social skills, and social perception”, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12, pp.121–130. 1986.
- Woolfolk, A. (2016). *Educational Psychology* (13th ed.). London: Pearson Education.
- Yalçın İ. ve A. Gacar (2021). *İşitme engelli Futbolcularda Başarı Motivasyonu*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yalçın, İ. (2015). İşitme Engelli Futbolcularının Başarı Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Fırat Üniversitesi SBE.
- Yanbastı, G. (1990). *Kişilik Kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Yaparel, R. (1984). Sosyal İlişkilerdeki Başarı ve Başarısızlık Nedenlerinin Algılanması ile Yalnızlık Arasındaki Bağlantı. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Yaşar, Sönmez, B. (2018). Bedensel Engelli Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonlarının Değerlendirilmesi. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE.
- Yazıcılar, İ. (2004). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Gençlerin Yalnızlık Düzeylerinin Araştırılması. (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Celal Bayar Üniversitesi SBE.
- Yeltepe-Ercan, H. (2013). *Spor ve Egzersiz Psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Yenibaş, R. (2002). Aile İçi İstismarın Ergenin Umutsuzluk Düzeyi İle İlişkisi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Marmara Üniversitesi EBE.
- Yerlikaya İ. (2006). Bilişsel - Davranışçı Yaklaşım Ve Hobi Terapiye Dayalı “Umut Eğitimi Programları”Nın İlköğretim Öğrencilerinin Umutsuzluk Düzeyine Etkisi. *(Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Ankara Üniversitesi EBE.
- Yıldırım S. (2007). Anaokulu Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeyi ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Yeditepe Üniversitesi SBE.
- Yıldız, Y. (2021). Bedensel Engelli Yüzücülerin Yeni Tip Korona Virüse Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi. *(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. İstanbul Gelişim Üniversitesi LEE.
- Yılmaz, A. (2017). Beden Eğitimi ve Oyun Uygulamalarının Hafif Düzey Zihinsel Engelli Çocukların Fiziksel uygunluk, Eğitsel Performans ve Okul Sosyal Davranışları Üzerine Etkisi. *(Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Sakarya Üniversitesi EBE.
- Yılmaz, A., U. Şentürk ve E. Demir (2015). Zihinsel Engellilerde Fiziksel Aktiviteye Yönelik Uygulamaların İçerik Analizi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 13, 312-327.
- Yılmaz, A., H. Kırımoğlu ve K. Kaynak (2019). Türkiye Görme Engelliler Yüzme Şampiyonasına Katılan Sporcuların Spora Özgü Başarı Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt 10, Sayı 3, 270-281.
- Young, J. E. (1982). “*Loneliness and Self Evaluation*”. İnL.A. Peplau ve D. Perlman (ed). *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research, and Therapy* (pp. 135–151). New York: Wiley Interscience.
- Yörükoğlu, A.(2000). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*, İstanbul: Özgür Yayınları.
- Zhao, Y. ve Y. Hong (2012). Social Capital and Education Attainment: a Perspective of Social Network Resources and Social Closure. *Sociological Study*, Cilt 42, Sayı 5, 47-68.

Zhou J., F. Yuan, T. Yu ve F. Liu (2016). Why Are The Disabled People Willing to Participate in Sports: Taking Chinese Disabled Table Tennis Players as the Object of investigation? *Advances in Physical Education*. Cilt 6, Sayı 2, 88-98.

EKLER

Ek 1: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.07.2021-15964

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

Toplantı Tarihi: 01.07.2021	Toplantı Sayısı: 8	Karar Sayısı: 42
<p>Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Kurul Başkanı Prof. Dr. Cevad SELAM başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır. 01.07.2021</p> <p>KARAR-26: Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığının 22.06.2021 tarihli ve 14938 sayılı yazısı okundu ve ekleri incelendi.</p> <p>Yapılan incelemeler sonucunda; Üniversitemiz Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümünde görev yapmakta olan Prof. Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU'nun sorumlu araştırmacısı olduğu, Antrenörlük Eğitimi Bölümü Arş. Gör. Buğrahan CESUR'un yardımcı araştırmacısı olduğu "İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeyine Etkisinin İncelenmesi" isimli çalışması Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından uygun görülmüş olup, durumun Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığına bildirilmesine,</p> <p>Oy birliği ile karar verildi.</p>		
BAŞKAN (e-İmzalıdır) Prof. Dr. Cevad SELAM Kurul Başkanı		
ÜYE (e-İmzalıdır) Prof. Dr. Harun POLAT Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-İmzalıdır) Doç. Dr. Haniî KÖRKOCA SBF Öğr. Üyesi	ÜYE (e-İmzalıdır) Doç. Dr. Bünyamin SARIKAYA Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-İmzalıdır) Doç. Dr. Sedat KARDAŞ Fen Edebiyat Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-İmzalıdır) Doç. Dr. Mehmet SALMAZZEM İslami İlimler Fakültesi Öğr. Üyesi	ÜYE (e-İmzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Demet DENİZ YILMAZ Eğitim Fakültesi Öğr. Üyesi
ÜYE (e-İmzalıdır) Dr. Öğr. Üyesi Recep YILMAZ İİF Öğr. Üyesi	ÜYE (İznilî) Dr. Öğr. Üyesi Hasan TASALI SBF Öğr. Üyesi	

1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <https://ebys.alparslan.edu.tr/enVision/Dogrula/BS53US77E2> adresinden yapılabilir.

Ek 2: Araştırma İzin Yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 22.09.2021-23640

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

Sayı : E-36592570-604.02-990127

Konu : Araştırma İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) 13.08.2021 tarihli ve 79236777-604.99.01.01-E.19883 sayılı yazınız.
b) Bakanlığımız 27/07/2020 tarihli ve 754387 sayılı Araştırma İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile başvuru yapılan "İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeyine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırma izni talebi Gençlik ve Spor Bakanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından ilgi (b) Genelge çerçevesinde değerlendirilmiş ve söz konusu araştırmanın ilgili kurumlarda yürütülmesi uygun bulunmuştur. Tüm araştırma uygulamaları ilgi (a) yazı ile başvuruyu gerçekleştiren araştırmacılar tarafından yürütülecektir. Kurum yetkilileri araştırmalara, gönüllülük esasına göre, katılımcı olarak destek verebileceklerdir. Buna göre;

a) Araştırma kapsamında veri toplama ile ilgili her türlü iş ve işlem ilgi (b) Genelge doğrultusunda araştırmacı(lar) tarafından yürütülecektir. Araştırmacı(lar) tarafından araştırmalarda elde edilen veri setlerinin uygulama tamamlandıktan sonra 30 (otuz) gün içerisinde Bakanlık tarafından istenilen formatta, araştırmaların sonuç raporlarının ise çalışma bitiminden itibaren 30 (otuz) gün içerisinde Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğüne ulaştırılması, araştırma raporlarında kurumsal gizliliğin korunması, üretilecek bildiri, tez, makale ve benzeri yayınlarda Bakanlık isminin verilmemesi gerekmektedir.

b) Araştırma sürecinin gözetim ve denetimi, ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede; (1) örneklemdaki kişilerin reşit olmamaları durumunda velilerin yazılı izinlerinin alınması, (2) onay verilen araştırma faaliyetleri kapsamı dışında hiçbir uygulama ve etkinlik yapılmaması, (3) araştırmanın uygulanması esnasında öncelikle kurum faaliyetlerinin aksatılmaması, (4) tüm araştırma süreçlerine katılımında gönüllülüğün esas alınması, (5) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü tarafından mühürlenmiş veri toplama araçları dışında bir araç ya da form kullanılmaması, (6) araştırmanın kurumlarda uygulanmasından kaynaklanabilecek her türlü fiziksel zararın araştırmacı(lar) tarafından karşılanması, (7) araştırmada ticari amaç güdülmemesi ve katılımcılardan ücret talep edilmemesi (8) araştırmanın ilgi (b) Genelgeye uygun yürütülmesi hususlarında gerekli gözetim ve denetim ilgili kurum müdürlükleri ile Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin yetki ve sorumluluğundadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Dr. Mehmet Ata ÖZTÜRK
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: BRD0ABD0-262B-478F-973D-F882D6848327

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/gsb-ebys>

Örnek Mahallesi Oruç Reis Caddesi No:13/A Altındağ/ANKARA

Telefon: 444 0 472 Faks No: (0 312) 517 67 99

İnternet Adresi: www.gsb.gov.tr Keş Adresi: genclikvesporbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aysegül ACAR

Gençlik ve Spor Uzmanı

Yardımcısı

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek 3: Gönüllü Katılım Onam Formu

ARAŞTIRMA GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli katılımcı, Bu çalışmanın amacı, İşitme Engelli Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeyine Etkisinin incelenmesidir. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından düzenlenen form kullanılmıştır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmanın sorumlu araştırmacı Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Prof.Dr. Hüseyin KIRIMOĞLU'nun danışmanlığında doktora öğrencisi Buğrahan CESUR'dur. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için Muş Alparslan Üniversitesi Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Elde edilecek veriler analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilecektir.

Sonuçlar isteyen katılımcılarla paylaşılacaktır.

Bu çalışma sizin için herhangi bir risk faktörü taşımamaktadır.

Bu çalışmanın verileri gizli tutulacaktır. Elde edilen bilgiler sadece araştırmacı tarafından görülecek ve değerlendirilecektir. Katılımcılar kodlarla tanımlanacak ve kişisel bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. İstenildiği takdirde çalışmanın bütünü sonuçları hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük ilkesine dayanmaktadır. Katılmayı gerekçe göstermeksizin reddedebilirsiniz. Herhangi bir aşamada çalışmayı yarıda bırakabilirsiniz. Veri toplama işlemi bitiminden önce bıraktığınız durumda verileriniz çalışma dışı bırakılacaktır. Elde edilen veriler tamamen gizli kalacaktır.

Bu belgeyi okudum. Gerekli gördüğüm bütün cevapları almış durumdayım. Çalışmada katılımcı olarak yer almayı kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcı Adı, Soyadı:

İmza:

Sorumlu Araştırmacılar

Ad Soyad: Prof. Dr.Hüseyin KIRIMOĞLU (Danışman)

Ad Soyad: Buğrahan CESUR (Araştırmacı)

Adres: Muş Alparslan Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Ek 4: Anket Formu

Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

Yaşınız:.....

Spor Branşınız: Bireysel sporlar () Takım sporları ()

Kategoriniz: Yıldızlar () Gençler () Büyükler () Diğer:.....

İşitme kaybı dereceniz: 55- 70 dB Orta Derecede İşitme Kaybı () 71- 90 dB İleri Derecede İşitme Kaybı () 91 dB ve üstü dB Çok İleri Derecede İşitme Kaybı ()

İşitme kaybı zamanı: Doğuştan () Sonradan ()

Medeni durumunuz: Evli () Bekar ()

Bir işte çalışma durumu: Evet () Hayır ()

Eğitim durumunuz: İlköğretim () Ortaokul () Lise () Üniversite ()

Uluslararası derece durumu: Evet () Hayır ()

Algıladığınız sosyal çevre düzeyi: Yetersiz () Yeterli () Çok yeterli ()

Günlük yaşam ortamı: Ailemle kalıyorum () Yalnız yaşıyorum ()
Ev arkadaşım ile kalıyorum ()

Engelli Bireylerde Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği

Sayın katılımcı, bu bölümde yer alan ifadeleri tutum ve davranışlarınızı genel olarak göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. İfadeleri değerlendirirken, olması gereken durumu değil, algıladığınız / hissettiğiniz durumu dikkate almanız gerekmektedir. Aşağıdaki ifadelerden kendinize en yakın hissettiğiniz seçeneği işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Spor, yetersizliklerimi en aza indirir.	1	2	3	4	5
2.Spor özgür hissettirir.	1	2	3	4	5
3.Spor zorluklarla mücadele edebilme özelliği kazandırır.	1	2	3	4	5
4.Spor kendi sınırlarımı bilmemi sağlar.	1	2	3	4	5
5.Spor sayesinde engelimle başa çıkabilirim.	1	2	3	4	5
6.Spor kazanmak bana haz verir.	1	2	3	4	5
7.Yeteneklerimi keşfetmek bana mutluluk verir.	1	2	3	4	5
8.Spor kişisel gelişimimi artırır.	1	2	3	4	5
9.Sporun fiziksel gelişimime olumlu etkisi olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
10.Spor dayanıklılığımı artırır.	1	2	3	4	5
11.Spor kas kütlemini artırır.	1	2	3	4	5
12.Spor yapınca kendimi iyi hissederim.	1	2	3	4	5
13.Engelli arkadaşlarıma örnek olmak için spor yaparım.	1	2	3	4	5
14.Sporun bana statü kazandırdığına inanırım.	1	2	3	4	5
15.Medyadaki sportif başarı hikâyelerine özenirim.	1	2	3	4	5
16.Spor benim için sosyal güvence aracıdır.	1	2	3	4	5
17.Yeteneklerimi başkalarına göstermek hoşuma gider.	1	2	3	4	5
18.Spora zaman ve efor harcıyorum ama buna değer mi bilmiyorum.	1	2	3	4	5
19.Sporun bana ne kazandırdığından emin değilim.	1	2	3	4	5
20.Sporcuyum ama spor yapmak bana göre değil.	1	2	3	4	5
21.Sporcuyum ama elimde olsa spor yapmam.	1	2	3	4	5
22.Branşimde ne kadar ilerleyebileceğim ile ilgili bir fikrim yok.	1	2	3	4	5

UCLA Yalnızlık Ölçeği

Sayın katılımcı, bu bölümde yer alan ifadeleri tutum ve davranışlarınızı genel olarak göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. İfadeleri değerlendirirken, olması gereken durumu değil, algıladığınız / hissettiğiniz durumu dikkate almanız gerekmektedir. Aşağıdaki ifadelerden kendinize en yakın hissettiğiniz seçeneği işaretleyiniz.	Hiç Uygun Değil	Nadiren Uygun	Bazen Uygun	Sık Sık Uygun
1. Kendimi çevredeki diğer insanlarla uyum içinde hissediyorum.	1	2	3	4
2. Arkadaşım yok.	1	2	3	4
3. Başvurabileceğim kimse yok.	1	2	3	4
4. Kendimi yalnız hissetmiyorum.	1	2	3	4
5. Kendimi bir arkadaş grubunun parçası olarak hissediyorum.	1	2	3	4
6. Çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.	1	2	3	4
7. Artık hiç kimseyle samimi değilim.	1	2	3	4
8. İlgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşılmıyor.	1	2	3	4
9. Dışa dönük bir insanım.	1	2	3	4
10. Kendimi yakın hissettiğim insanlar var.	1	2	3	4
11. Kendimi toplum dışı bırakılmış hissediyorum.	1	2	3	4
12. Sosyal ilişkilerim yüzeyseldir.	1	2	3	4
13. Hiç kimse beni gerçekten tanımıyor.	1	2	3	4
14. Kendimi diğer insanlardan soyutlanmış hissediyorum	1	2	3	4
15. İstedğim zaman arkadaş bulabilirim.	1	2	3	4
16. Beni gerçekten anlayan insanlar var.	1	2	3	4
17. Bu kadar dışa itilmiş olmaktan ötürü mutsuzum.	1	2	3	4
18. Çevremde insanlar var fakat benimle değiller.	1	2	3	4
19. Konuşabileceğim insanlar var.	1	2	3	4
20. Dertlerimi söyleyebileceğim insanlar var.	1	2	3	4

BECK Umutsuzluk Ölçeği

Sayın katılımcı, bu bölümde yer alan ifadeleri tutum ve davranışlarınızı genel olarak göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. İfadeleri değerlendirirken, olması gereken durumu değil, algıladığınız / hissettiğiniz durumu dikkate almanız gerekmektedir. Aşağıdaki ifadelerden kendinize en yakın hissettiğiniz seçeneği işaretleyiniz.	Hayır	Evet
1. Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum.	0	1
2. Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.	0	1
3. İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.	0	1
4. Gelecek on yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.	0	1
5. Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.	0	1
6. Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.	0	1
7. Geleceğimi karanlık görüyorum.	0	1
8. Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.	0	1
9. İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiçbir neden yok.	0	1
10. Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı	0	1
11. Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu gözüküyor.	0	1
12. Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.	0	1
13. Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.	0	1
14. İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.	0	1
15. Geleceğe büyük inancım var.	0	1
16. Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.	0	1
17. Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.	0	1
18. Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.	0	1
19. Kötü günlerden çok, iyi günler bekliyorum.	0	1
20. İstedğim her şeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.	0	1

Ek 5: Değişkenlere ait normal dağılım testi sonuçları

Tests of Normality

cinsiyet		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	kadın	,126	70	,008	,909	70	,000
	erkek	,153	196	,000	,860	196	,000
dışsalmotivasyon	kadın	,090	70	,200*	,942	70	,003
	erkek	,136	196	,000	,916	196	,000
motivasyonsuzluk	kadın	,125	70	,009	,905	70	,000
	erkek	,135	196	,000	,913	196	,000
yalnızlık	kadın	,073	70	,200*	,988	70	,720
	erkek	,070	196	,021	,983	196	,017
gelecekleilgilibeklentiler	kadın	,355	70	,000	,676	70	,000
	erkek	,311	196	,000	,691	196	,000
motivasyon kaybı	kadın	,186	70	,000	,914	70	,000
	erkek	,145	196	,000	,928	196	,000
gelecekleilgilibeklentiler	kadın	,237	70	,000	,857	70	,000
	erkek	,177	196	,000	,926	196	,000

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

branş		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	bireysel sporlar	,175	133	,000	,805	133	,000
	takım sporları	,127	133	,000	,918	133	,000
dışsalmotivasyon	bireysel sporlar	,135	133	,000	,919	133	,000
	takım sporları	,119	133	,000	,945	133	,000
motivasyonsuzluk	bireysel sporlar	,151	133	,000	,916	133	,000
	takım sporları	,130	133	,000	,906	133	,000
yalnızlık	bireysel sporlar	,072	133	,091	,989	133	,363
	takım sporları	,093	133	,007	,974	133	,013
gelecekleilgilibeklentiler	bireysel sporlar	,353	133	,000	,602	133	,000
	takım sporları	,285	133	,000	,747	133	,000
motivasyon kaybı	bireysel sporlar	,170	133	,000	,891	133	,000
	takım sporları	,142	133	,000	,941	133	,000
gelecekleilgilibeklentiler	bireysel sporlar	,183	133	,000	,912	133	,000
	takım sporları	,201	133	,000	,917	133	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

işteçalışıyormu		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	evet	,155	112	,000	,852	112	,000
	hayır	,142	154	,000	,884	154	,000
dışsalmotivasyon	evet	,128	112	,000	,903	112	,000
	hayır	,120	154	,000	,940	154	,000
motivasyonsuzluk	evet	,122	112	,000	,913	112	,000
	hayır	,145	154	,000	,903	154	,000
yalnızlık	evet	,078	112	,094	,983	112	,180
	hayır	,081	154	,015	,985	154	,095
gelecekleilgilibeklentiler	evet	,358	112	,000	,641	112	,000
	hayır	,290	154	,000	,706	154	,000
motivasyon kaybı	evet	,139	112	,000	,914	112	,000
	hayır	,169	154	,000	,934	154	,000
gelecekleilgilibeklentiler	evet	,177	112	,000	,915	112	,000
	hayır	,202	154	,000	,918	154	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

	işitme kayırzamanı	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içsel motivasyon	doğuştan	,128	193	,000	,902	193	,000
	sonradan	,191	73	,000	,739	73	,000
dişsal motivasyon	doğuştan	,116	193	,000	,938	193	,000
	sonradan	,113	73	,022	,898	73	,000
motivasyonsuzluk	doğuştan	,124	193	,000	,923	193	,000
	sonradan	,175	73	,000	,863	73	,000
yalnızlık	doğuştan	,077	193	,007	,982	193	,013
	sonradan	,091	73	,200 [*]	,981	73	,359
gelecekle ilgili duygular	doğuştan	,312	193	,000	,706	193	,000
	sonradan	,359	73	,000	,630	73	,000
motivasyon kaybı	doğuştan	,140	193	,000	,937	193	,000
	sonradan	,196	73	,000	,894	73	,000
gelecekle ilgili beklentiler	doğuştan	,186	193	,000	,925	193	,000
	sonradan	,206	73	,000	,888	73	,000

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

	kategori	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içsel motivasyon	gençler	,181	54	,000	,837	54	,000
	büyükler	,135	212	,000	,888	212	,000
dişsal motivasyon	gençler	,131	54	,022	,949	54	,022
	büyükler	,121	212	,000	,928	212	,000
motivasyonsuzluk	gençler	,141	54	,009	,923	54	,002
	büyükler	,141	212	,000	,903	212	,000
yalnızlık	gençler	,108	54	,169	,962	54	,081
	büyükler	,082	212	,001	,981	212	,007
gelecekle ilgili duygular	gençler	,340	54	,000	,606	54	,000
	büyükler	,312	212	,000	,701	212	,000
motivasyon kaybı	gençler	,152	54	,003	,903	54	,000
	büyükler	,162	212	,000	,926	212	,000
gelecekle ilgili beklentiler	gençler	,210	54	,000	,890	54	,000
	büyükler	,187	212	,000	,921	212	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

medenidurum		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	evli	,170	59	,000	,822	59	,000
	bekar	,142	207	,000	,884	207	,000
dışsalmotivasyon	evli	,128	59	,017	,903	59	,000
	bekar	,119	207	,000	,933	207	,000
motivasyonsuzluk	evli	,167	59	,000	,906	59	,000
	bekar	,125	207	,000	,908	207	,000
yalnızlık	evli	,094	59	,200 ^a	,979	59	,390
	bekar	,079	207	,003	,984	207	,019
gelecekleilgiliuygular	evli	,398	59	,000	,602	59	,000
	bekar	,307	207	,000	,705	207	,000
motivasyonkaybı	evli	,161	59	,001	,902	59	,000
	bekar	,157	207	,000	,933	207	,000
gelecekleilgilibeklentiler	evli	,182	59	,000	,913	59	,000
	bekar	,193	207	,000	,917	207	,000

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

uluslararasıderece		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	evet	,162	117	,000	,848	117	,000
	hayır	,145	149	,000	,890	149	,000
dışsalmotivasyon	evet	,135	117	,000	,890	117	,000
	hayır	,117	149	,000	,948	149	,000
motivasyonsuzluk	evet	,145	117	,000	,921	117	,000
	hayır	,124	149	,000	,901	149	,000
yalnızlık	evet	,081	117	,056	,985	117	,240
	hayır	,101	149	,001	,982	149	,052
gelecekleilgiliuygular	evet	,318	117	,000	,672	117	,000
	hayır	,323	149	,000	,691	149	,000
motivasyonkaybı	evet	,142	117	,000	,928	117	,000
	hayır	,187	149	,000	,917	149	,000
gelecekleilgilibeklentiler	evet	,156	117	,000	,929	117	,000
	hayır	,235	149	,000	,895	149	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
işitmekayıderecesi	55-70db ortaderece	,162	135	,000	,854	135	,000
	71-90db ileriderece	,152	85	,000	,880	85	,000
	91db ve üstü ileriderece	,124	46	,073	,940	46	,020
dışsalmotivasyon	55-70db ortaderece	,120	135	,000	,927	135	,000
	71-90db ileriderece	,122	85	,003	,914	85	,000
	91db ve üstü ileriderece	,116	46	,151	,948	46	,039
motivasyonsuzluk	55-70db ortaderece	,160	135	,000	,847	135	,000
	71-90db ileriderece	,142	85	,000	,942	85	,001
	91db ve üstü ileriderece	,143	46	,019	,941	46	,020
yalnızlık	55-70db ortaderece	,101	135	,002	,976	135	,016
	71-90db ileriderece	,063	85	,200*	,988	85	,600
	91db ve üstü ileriderece	,103	46	,200*	,970	46	,269
gelecekleilgiliuygular	55-70db ortaderece	,307	135	,000	,699	135	,000
	71-90db ileriderece	,320	85	,000	,707	85	,000
	91db ve üstü ileriderece	,376	46	,000	,592	46	,000
motivasyonkayı	55-70db ortaderece	,165	135	,000	,926	135	,000
	71-90db ileriderece	,144	85	,000	,932	85	,000
	91db ve üstü ileriderece	,149	46	,012	,919	46	,003
gelecekleilgilibeklentiler	55-70db ortaderece	,212	135	,000	,911	135	,000
	71-90db ileriderece	,172	85	,000	,926	85	,000
	91db ve üstü ileriderece	,220	46	,000	,901	46	,001

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içsel motivasyon	ailemle kalıyorum	,142	236	,000	,879	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,150	15	,200*	,892	15	,071
	ev arkadaşım lakalıyorum	,251	15	,012	,775	15	,002
dışsal motivasyon	ailemle kalıyorum	,115	236	,000	,929	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,196	15	,125	,849	15	,017
	ev arkadaşım lakalıyorum	,159	15	,200*	,894	15	,078
motivasyonsuzluk	ailemle kalıyorum	,145	236	,000	,910	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,229	15	,034	,895	15	,080
	ev arkadaşım lakalıyorum	,193	15	,140	,826	15	,008
yalnızlık	ailemle kalıyorum	,081	236	,001	,985	236	,014
	yalnız yaşıyorum	,157	15	,200*	,941	15	,401
	ev arkadaşım lakalıyorum	,219	15	,052	,891	15	,068
gelecekle ilgili duygular	ailemle kalıyorum	,318	236	,000	,682	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,369	15	,000	,641	15	,000
	ev arkadaşım lakalıyorum	,290	15	,001	,756	15	,001
motivasyon kaybı	ailemle kalıyorum	,161	236	,000	,927	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,228	15	,035	,848	15	,016
	ev arkadaşım lakalıyorum	,149	15	,200*	,936	15	,333
gelecekle ilgili beklentiler	ailemle kalıyorum	,190	236	,000	,920	236	,000
	yalnız yaşıyorum	,284	15	,002	,842	15	,013
	ev arkadaşım lakalıyorum	,258	15	,008	,882	15	,050

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içsel motivasyon	ilköğretim	,154	40	,017	,896	40	,001
	lise	,138	116	,000	,868	116	,000
	üniversite	,151	110	,000	,854	110	,000
dışsal motivasyon	ilköğretim	,083	40	,200*	,966	40	,277
	lise	,119	116	,000	,910	116	,000
	üniversite	,117	110	,001	,919	110	,000
motivasyonsuzluk	ilköğretim	,165	40	,008	,885	40	,001
	lise	,119	116	,000	,923	116	,000
	üniversite	,154	110	,000	,900	110	,000
yalnızlık	ilköğretim	,080	40	,200*	,986	40	,906
	lise	,094	116	,013	,980	116	,077
	üniversite	,099	110	,010	,979	110	,082
gelecekle ilgili duygular	ilköğretim	,205	40	,000	,835	40	,000
	lise	,351	116	,000	,624	116	,000
	üniversite	,333	110	,000	,668	110	,000
motivasyon kaybı	ilköğretim	,133	40	,072	,950	40	,075
	lise	,161	116	,000	,931	116	,000
	üniversite	,179	110	,000	,910	110	,000
gelecekle ilgili beklentiler	ilköğretim	,186	40	,001	,927	40	,013
	lise	,195	116	,000	,906	116	,000
	üniversite	,186	110	,000	,923	110	,000

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality

algılanansosyalçevredüeyi		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	yetersiz	,104	18	,200*	,955	18	,511
	yeterli	,142	213	,000	,876	213	,000
	çokyeterli	,206	35	,001	,800	35	,000
dişselmotivasyon	yetersiz	,147	18	,200*	,913	18	,097
	yeterli	,117	213	,000	,932	213	,000
	çokyeterli	,190	35	,002	,870	35	,001
motivasyonsuzluk	yetersiz	,180	18	,128	,898	18	,054
	yeterli	,145	213	,000	,911	213	,000
	çokyeterli	,207	35	,001	,805	35	,000
yalnızlık	yetersiz	,203	18	,048	,948	18	,389
	yeterli	,075	213	,006	,988	213	,066
	çokyeterli	,183	35	,005	,931	35	,030
gelecekleilgiliuygular	yetersiz	,211	18	,034	,794	18	,001
	yeterli	,317	213	,000	,689	213	,000
	çokyeterli	,388	35	,000	,577	35	,000
motivasyonkayı	yetersiz	,158	18	,200*	,924	18	,152
	yeterli	,159	213	,000	,928	213	,000
	çokyeterli	,167	35	,014	,889	35	,002
gelecekleilgilibeklentiler	yetersiz	,189	18	,088	,937	18	,254
	yeterli	,192	213	,000	,919	213	,000
	çokyeterli	,238	35	,000	,870	35	,001

*. This is a lower bound of the true significance.

a. Lilliefors Significance Correction

Tests of Normality^{c,d,e,f,g,h,i,j,k,l,m,n,o,p,q,r,s,t,u,v}

yaş		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
içselmotivasyon	18,00	,237	44	,000	,730	44	,000
	19,00	,204	25	,009	,854	25	,002
	20,00	,198	20	,039	,883	20	,020
	21,00	,194	19	,058	,920	19	,115
	22,00	,215	19	,021	,839	19	,004
	23,00	,192	14	,174	,840	14	,016
	24,00	,130	22	,200*	,928	22	,110
	25,00	,145	16	,200*	,856	16	,017
	26,00	,157	10	,200*	,935	10	,498
	27,00	,147	15	,200*	,944	15	,440
	28,00	,208	5	,200*	,967	5	,859
	29,00	,217	9	,200*	,847	9	,070
	30,00	,269	8	,092	,846	8	,086
	31,00	,271	3	.	,948	3	,559
	32,00	,211	3	.	,991	3	,817
	33,00	,169	6	,200*	,945	6	,696
	34,00	,189	5	,200*	,929	5	,593
	35,00	,362	3	.	,803	3	,122
	36,00	,385	3	.	,750	3	,000
	37,00	,260	2
38,00	,231	7	,200*	,905	7	,364	
40,00	,166	4	.	,996	4	,986	
46,00	,260	2	

dışsal motivasyon	18,00	,195	44	,000	,852	44	,000
	19,00	,115	25	,200*	,951	25	,271
	20,00	,187	20	,066	,940	20	,235
	21,00	,143	19	,200*	,946	19	,336
	22,00	,137	19	,200*	,916	19	,097
	23,00	,205	14	,113	,877	14	,052
	24,00	,140	22	,200*	,872	22	,009
	25,00	,191	16	,124	,904	16	,092
	26,00	,225	10	,164	,892	10	,178
	27,00	,177	15	,200*	,902	15	,104
	28,00	,180	5	,200*	,942	5	,677
	29,00	,246	9	,124	,887	9	,184
	30,00	,261	8	,116	,772	8	,014
	31,00	,204	3	.	,993	3	,843
	32,00	,276	3	.	,942	3	,537
	33,00	,243	6	,200*	,825	6	,098
	34,00	,261	5	,200*	,859	5	,223
	35,00	,272	3	.	,947	3	,554
	36,00	,253	3	.	,964	3	,637
	37,00	,260	2	.	.		
	38,00	,114	7	,200*	,994	7	,998
	40,00	,274	4	.	,939	4	,650
	46,00	,260	2	.	.		

motivasyonsuzluk	18,00	,145	44	,022	,886	44	,000
	19,00	,151	25	,145	,863	25	,003
	20,00	,179	20	,093	,855	20	,007
	21,00	,224	19	,013	,903	19	,056
	22,00	,173	19	,135	,944	19	,311
	23,00	,134	14	,200*	,938	14	,393
	24,00	,162	22	,140	,933	22	,144
	25,00	,146	16	,200*	,899	16	,076
	26,00	,190	10	,200*	,921	10	,362
	27,00	,132	15	,200*	,911	15	,141
	28,00	,209	5	,200*	,969	5	,872
	29,00	,296	9	,023	,801	9	,021
	30,00	,170	8	,200*	,954	8	,755
	31,00	,175	3	.	1,000	3	1,000
	32,00	,193	3	.	,997	3	,890
	33,00	,235	6	,200*	,894	6	,339
	34,00	,228	5	,200*	,844	5	,177
	35,00	,385	3	.	,750	3	,000
	36,00	,292	3	.	,923	3	,463
	37,00	,260	2	.	.		
	38,00	,147	7	,200*	,974	7	,926
	40,00	,231	4	.	,903	4	,447
	46,00	,260	2	.	.		

yalnızlık	18,00	,089	44	,200*	,974	44	,429
	19,00	,171	25	,058	,937	25	,124
	20,00	,118	20	,200*	,976	20	,866
	21,00	,173	19	,135	,935	19	,217
	22,00	,153	19	,200*	,951	19	,404
	23,00	,133	14	,200*	,961	14	,732
	24,00	,202	22	,020	,927	22	,104
	25,00	,217	16	,042	,826	16	,006
	26,00	,167	10	,200*	,961	10	,795
	27,00	,151	15	,200*	,922	15	,204
	28,00	,318	5	,109	,835	5	,152
	29,00	,135	9	,200*	,947	9	,660
	30,00	,171	8	,200*	,941	8	,619
	31,00	,265	3	.	,953	3	,583
	32,00	,225	3	.	,984	3	,756
	33,00	,168	6	,200*	,942	6	,678
	34,00	,224	5	,200*	,959	5	,800
	35,00	,292	3	.	,923	3	,463
	36,00	,238	3	.	,976	3	,702
	37,00	,260	2	.	.		
	38,00	,227	7	,200*	,836	7	,091
	40,00	,231	4	.	,948	4	,704
	46,00	,260	2	.	.		

gelecekleilgiliuygular	18,00	,364	44	,000	,587	44	,000
	19,00	,220	25	,003	,840	25	,001
	20,00	,275	20	,000	,768	20	,000
	21,00	,281	19	,000	,714	19	,000
	22,00	,319	19	,000	,679	19	,000
	23,00	,381	14	,000	,646	14	,000
	24,00	,292	22	,000	,780	22	,000
	25,00	,415	16	,000	,647	16	,000
	26,00	,355	10	,001	,677	10	,000
	27,00	,293	15	,001	,771	15	,002
	28,00	,408	5	,007	,618	5	,001
	29,00	,425	9	,000	,436	9	,000
	30,00	,391	8	,001	,641	8	,000
	31,00	,314	3	.	,893	3	,363
	35,00	,385	3	.	,750	3	,000
	36,00	,314	3	.	,893	3	,363
	38,00	,243	7	,200*	,860	7	,150
	40,00	,151	4	.	,993	4	,972

motivasyon kaybı	18,00	,194	44	,000	,896	44	,001
	19,00	,169	25	,065	,907	25	,026
	20,00	,199	20	,037	,918	20	,091
	21,00	,203	19	,038	,925	19	,141
	22,00	,183	19	,092	,928	19	,162
	23,00	,246	14	,021	,762	14	,002
	24,00	,180	22	,062	,889	22	,018
	25,00	,194	16	,108	,949	16	,477
	26,00	,245	10	,089	,885	10	,149
	27,00	,196	15	,125	,880	15	,047
	28,00	,360	5	,033	,767	5	,042
	29,00	,192	9	,200*	,917	9	,364
	30,00	,225	8	,200*	,861	8	,123
	31,00	,328	3	.	,871	3	,298
	32,00	,328	3	.	,871	3	,298
	33,00	,201	6	,200*	,833	6	,113
	34,00	,141	5	,200*	,979	5	,928
	35,00	,219	3	.	,987	3	,780
	36,00	,175	3	.	1,000	3	1,000
	37,00	,260	2
	38,00	,207	7	,200*	,956	7	,782
	40,00	,250	4	.	,953	4	,734
	46,00	,260	2

gelecekle ilgili beklentiler	18,00	,210	44	,000	,854	44	,000
	19,00	,204	25	,009	,900	25	,018
	20,00	,173	20	,117	,950	20	,371
	21,00	,208	19	,030	,941	19	,278
	22,00	,316	19	,000	,829	19	,003
	23,00	,325	14	,000	,744	14	,001
	24,00	,227	22	,004	,908	22	,043
	25,00	,255	16	,006	,927	16	,220
	26,00	,180	10	,200*	,966	10	,854
	27,00	,261	15	,007	,835	15	,011
	28,00	,367	5	,026	,684	5	,006
	29,00	,344	9	,003	,711	9	,002
	30,00	,241	8	,189	,814	8	,041
	31,00	,385	3	.	,750	3	,000
	32,00	,175	3	.	1,000	3	1,000
	33,00	,254	6	,200*	,866	6	,212
	34,00	,221	5	,200*	,902	5	,421
	35,00	,385	3	.	,750	3	,000
	36,00	,385	3	.	,750	3	,000
	37,00	,260	2
	38,00	,195	7	,200*	,913	7	,420
	40,00	,329	4	.	,895	4	,406

*. This is a lower bound of the true significance.

Ek 6: İşitme Kaybı Derecesi Kruskal Wallis h ve Tekrarlı Mann Whitney U Sonuçları

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	İşitme Kaybı Derecesi	N	Mean Rank
İçsel Motivasyon	55-70db ortaderece	135	135,19
	71-90db ileriderece	85	129,73
	91 db ve üstü ileriderece	46	135,51
	Total	266	
Dışsal Motivasyon	55-70db ortaderece	135	132,54
	71-90db ileriderece	85	131,24
	91 db ve üstü ileriderece	46	140,49
	Total	266	
Motivasyonsuzluk	55-70db ortaderece	135	112,38
	71-90db ileriderece	85	163,10
	91 db ve üstü ileriderece	46	140,78
	Total	266	
Yalnızlık	55-70db ortaderece	135	129,85
	71-90db ileriderece	85	139,01
	91 db ve üstü ileriderece	46	134,04
	Total	266	
Gelecekle ilgili duygular	55-70db ortaderece	135	131,51
	71-90db ileriderece	85	129,63
	91 db ve üstü ileriderece	46	146,50
	Total	266	
Motivasyon kaybı	55-70db ortaderece	135	128,49
	71-90db ileriderece	85	146,99
	91 db ve üstü ileriderece	46	123,28
	Total	266	
Gelecekle ilgili beklentiler	55-70db ortaderece	135	135,93
	71-90db ileriderece	85	137,36
	91 db ve üstü ileriderece	46	119,23
	Total	266	

Test Statistics^{a,b}

	İçsel Motivasyon	Dışsal Motivasyon	Motivasyonsuzluk	Yalnızlık	Gelecekle ilgili duygular	Motivasyon kaybı	Gelecekle ilgili beklentiler
Chi-Square	,302	,478	23,318	,743	1,993	4,113	2,047
df	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,860	,787	,000	,690	,369	,128	,359

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: İşitme Kaybı Derecesi

Mann-Whitney Test

Ranks

	İşitmekaybıderecesi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
İçselmotivasyon	55-70db ortaderece	135	112,28	15157,50
	71-90db ileriderece	85	107,68	9152,50
	Total	220		
dışsalmotivasyon	55-70db ortaderece	135	110,88	14968,50
	71-90db ileriderece	85	109,90	9341,50
	Total	220		
motivasyonsuzluk	55-70db ortaderece	135	94,57	12767,00
	71-90db ileriderece	85	135,80	11543,00
	Total	220		
yalnızlık	55-70db ortaderece	135	107,63	14530,00
	71-90db ileriderece	85	115,06	9780,00
	Total	220		
gelecekleilgiliuygular	55-70db ortaderece	135	111,14	15004,00
	71-90db ileriderece	85	109,48	9306,00
	Total	220		
motivasyonkaybı	55-70db ortaderece	135	104,61	14122,50
	71-90db ileriderece	85	119,85	10187,50
	Total	220		
gelecekleilgilibeklentiler	55-70db ortaderece	135	109,96	14845,00
	71-90db ileriderece	85	111,35	9465,00
	Total	220		

Test Statistics^a

	İçselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgiliuygular	motivasyonkaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	5497,500	5686,500	3587,000	5350,000	5651,000	4942,500	5665,000
Wilcoxon W	9152,500	9341,500	12767,000	14530,000	9306,000	14122,500	14845,000
Z	-,523	-,111	-,4695	-,844	-,208	-,1752	-,162
Asymp. Sig. (2-tailed)	,601	,911	,000	,399	,835	,080	,871

Mann-Whitney Test

Ranks

	İşitmekaybıderecesi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
İçselmotivasyon	55-70db ortaderece	135	90,91	12273,00
	91 db ve üstü ileriderece	46	91,26	4198,00
	Total	181		
dışsalmotivasyon	55-70db ortaderece	135	89,66	12104,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	94,92	4366,50
	Total	181		
motivasyonsuzluk	55-70db ortaderece	135	85,81	11584,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	106,23	4886,50
	Total	181		
yalnızlık	55-70db ortaderece	135	90,22	12179,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	93,29	4291,50
	Total	181		
gelecekleilgiliuygular	55-70db ortaderece	135	88,37	11929,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	98,73	4541,50
	Total	181		
motivasyonkaybı	55-70db ortaderece	135	91,87	12403,00
	91 db ve üstü ileriderece	46	88,43	4068,00
	Total	181		
gelecekleilgilibeklentiler	55-70db ortaderece	135	93,97	12685,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	82,29	3785,50
	Total	181		

Test Statistics^a

	İçselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgiliuygular	motivasyonkaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	3093,000	2924,500	2404,500	2999,500	2749,500	2987,000	2704,500
Wilcoxon W	12273,000	12104,500	11584,500	12179,500	11929,500	4068,000	3785,500
Z	-,039	-,591	-,2293	-,344	-,1291	-,391	-,1348
Asymp. Sig. (2-tailed)	,969	,555	,022	,731	,197	,696	,178

Mann-Whitney Test

Ranks

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	71-90db ileriderece	85	65,05	5529,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	67,75	3116,50
	Total	131		
dışsalmotivasyon	71-90db ileriderece	85	64,34	5469,00
	91 db ve üstü ileriderece	46	69,07	3177,00
	Total	131		
motivasyonsuzluk	71-90db ileriderece	85	70,30	5975,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	58,05	2670,50
	Total	131		
yalnızlık	71-90db ileriderece	85	66,95	5690,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	64,25	2955,50
	Total	131		
gelecekleiligiduygular	71-90db ileriderece	85	63,15	5367,50
	91 db ve üstü ileriderece	46	71,27	3278,50
	Total	131		
motivasyon kaybı	71-90db ileriderece	85	70,14	5962,00
	91 db ve üstü ileriderece	46	58,35	2684,00
	Total	131		
gelecekleililibeklentiler	71-90db ileriderece	85	69,01	5866,00
	91 db ve üstü ileriderece	46	60,43	2780,00
	Total	131		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleiligiduygular	motivasyon kaybı	gelecekleililibeklentiler
Mann-Whitney U	1874,500	1814,000	1589,500	1874,500	1712,500	1603,000	1699,000
Wilcoxon W	5529,500	5469,000	2670,500	2955,500	5367,500	2684,000	2780,000
Z	-,389	-,684	-1,767	-,388	-1,301	-1,719	-1,268
Asymp. Sig. (2-tailed)	,697	,494	,077	,698	,193	,086	,205

Ek 7: Eğitim Durumu Kruskal Wallis h ve Tekrarlı Mann Whitney U Sonuçları

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	eğitimdurumu	N	Mean Rank
içselmotivasyon	ilköğretim	40	109,99
	lise	116	135,98
	üniversite	110	139,44
	Total	266	
dışsalmotivasyon	ilköğretim	40	92,38
	lise	116	134,77
	üniversite	110	147,12
	Total	266	
motivasyonsuzluk	ilköğretim	40	123,40
	lise	116	139,24
	üniversite	110	131,12
	Total	266	
yalnızlık	ilköğretim	40	124,05
	lise	116	140,91
	üniversite	110	129,13
	Total	266	
gelecekleilgilduygular	ilköğretim	40	102,73
	lise	116	142,95
	üniversite	110	134,72
	Total	266	
motivasyonkayı	ilköğretim	40	163,51
	lise	116	130,75
	üniversite	110	125,49
	Total	266	
gelecekleilgilibeklentiler	ilköğretim	40	153,36
	lise	116	127,65
	üniversite	110	132,45
	Total	266	

Test Statistics^{a,b}

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgilduygular	motivasyonkayı	gelecekleilgilibeklentiler
Chi-Square	4,537	15,039	1,450	2,038	10,067	7,638	3,558
df	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,103	,001	,484	,361	,007	,022	,169

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: eğitimdurumu

Mann-Whitney Test

Ranks

	eğitimdurumu	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	ilköğretim	40	67,21	2688,50
	lise	116	82,39	9557,50
	Total	156		
dışsalmotivasyon	ilköğretim	40	59,45	2378,00
	lise	116	85,07	9868,00
	Total	156		
motivasyonsuzluk	ilköğretim	40	71,63	2865,00
	lise	116	80,87	9381,00
	Total	156		
yalnızlık	ilköğretim	40	71,56	2862,50
	lise	116	80,89	9383,50
	Total	156		
gelecekleilgilduygular	ilköğretim	40	61,34	2453,50
	lise	116	84,42	9792,50
	Total	156		
motivasyon kaybı	ilköğretim	40	92,85	3714,00
	lise	116	73,55	8532,00
	Total	156		
gelecekleilgilibeklentiler	ilköğretim	40	89,46	3578,50
	lise	116	74,72	8667,50
	Total	156		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgilduygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	1868,500	1558,000	2045,000	2042,500	1633,500	1746,000	1881,500
Wilcoxon W	2688,500	2378,000	2865,000	2862,500	2453,500	8532,000	8667,500
Z	-1,838	-3,105	-1,119	-1,128	-3,096	-2,357	-1,830
Asymp. Sig. (2-tailed)	,066	,002	,263	,259	,002	,018	,067

Mann-Whitney Test

Ranks

	eğitimdurumu	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	ilköğretim	40	63,28	2531,00
	üniversite	110	79,95	8794,00
	Total	150		
dışsalmotivasyon	ilköğretim	40	53,43	2137,00
	üniversite	110	83,53	9188,00
	Total	150		
motivasyonsuzluk	ilköğretim	40	72,28	2891,00
	üniversite	110	76,67	8434,00
	Total	150		
yalnızlık	ilköğretim	40	72,99	2919,50
	üniversite	110	76,41	8405,50
	Total	150		
gelecekleilgilduygular	ilköğretim	40	61,89	2475,50
	üniversite	110	80,45	8849,50
	Total	150		
motivasyon kaybı	ilköğretim	40	91,16	3646,50
	üniversite	110	69,80	7678,50
	Total	150		
gelecekleilgilibeklentiler	ilköğretim	40	84,40	3376,00
	üniversite	110	72,26	7949,00
	Total	150		

NPar Tests

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgilduygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	1711,000	1317,000	2071,000	2099,500	1655,500	1573,500	1844,000
Wilcoxon W	2531,000	2137,000	2891,000	2919,500	2475,500	7678,500	7949,000
Z	-2,085	-3,768	-,550	-,428	-2,499	-2,700	-1,555
Asymp. Sig. (2-tailed)	,037	,000	,582	,669	,012	,007	,120

a. Grouping Variable: eğitimdurumu

Mann-Whitney Test

Ranks

	eğitimdurumu	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	lise	116	112,09	13002,00
	üniversite	110	114,99	12649,00
	Total	226		
dışsalmotivasyon	lise	116	108,20	12551,00
	üniversite	110	119,09	13100,00
	Total	226		
motivasyonsuzluk	lise	116	116,87	13557,00
	üniversite	110	109,95	12094,00
	Total	226		
yalnızlık	lise	116	118,51	13747,50
	üniversite	110	108,21	11903,50
	Total	226		
gelecekleilgiliuygulalar	lise	116	117,03	13576,00
	üniversite	110	109,77	12075,00
	Total	226		
motivasyonkayı	lise	116	115,69	13420,50
	üniversite	110	111,19	12230,50
	Total	226		
gelecekleilgilibeklentiler	lise	116	111,43	12925,50
	üniversite	110	115,69	12725,50
	Total	226		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgiliuygulalar	motivasyonkayı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	6216,000	5765,000	5989,000	5798,500	5970,000	6125,500	6139,500
Wilcoxon W	13002,000	12551,000	12094,000	11903,500	12075,000	12230,500	12925,500
Z	-,335	-1,258	-,798	-1,185	-,946	-,526	-,505
Asymp. Sig. (2-tailed)	,738	,208	,425	,236	,344	,599	,614

Ek 8: Algılanan Sosyal Çevre Kruskal Wallis h ve Tekrarlı Mann Whitney U Sonuçları

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	algılanansosyalçevredüeyi	N	Mean Rank
içselmotivasyon	yetersiz	18	103,67
	yeterli	213	133,12
	çokyeterli	35	151,13
	Total	266	
dışsalmotivasyon	yetersiz	18	137,42
	yeterli	213	130,96
	çokyeterli	35	146,94
	Total	266	
motivasyonsuzluk	yetersiz	18	177,42
	yeterli	213	135,29
	çokyeterli	35	100,04
	Total	266	
yalnızlık	yetersiz	18	122,11
	yeterli	213	133,85
	çokyeterli	35	137,26
	Total	266	
gelecekleilgili duygular	yetersiz	18	104,36
	yeterli	213	133,86
	çokyeterli	35	146,31
	Total	266	
motivasyon kaybı	yetersiz	18	147,17
	yeterli	213	133,00
	çokyeterli	35	129,53
	Total	266	
gelecekleilgili beklentiler	yetersiz	18	147,78
	yeterli	213	132,94
	çokyeterli	35	129,54
	Total	266	

Test Statistics^{a,b}

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgili duygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgili beklentiler
Chi-Square	4,576	1,359	12,682	,483	4,379	,689	,767
df	2	2	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,101	,507	,002	,785	,112	,708	,682

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: algılanansosyalçevredüeyi

Mann-Whitney Test

Ranks

	algılanansosyalçevredüeyi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	yetersiz	18	91,31	1643,50
	yeterli	213	118,09	25152,50
	Total	231		
dışsalmotivasyon	yetersiz	18	120,69	2172,50
	yeterli	213	115,60	24623,50
	Total	231		
motivasyonsuzluk	yetersiz	18	150,58	2710,50
	yeterli	213	113,08	24085,50
	Total	231		
yalnızlık	yetersiz	18	107,06	1927,00
	yeterli	213	116,76	24869,00
	Total	231		
gelecekleilgili duygular	yetersiz	18	92,25	1660,50
	yeterli	213	118,01	25135,50
	Total	231		
motivasyon kaybı	yetersiz	18	127,47	2294,50
	yeterli	213	115,03	24501,50
	Total	231		
gelecekleilgilibeklentiler	yetersiz	18	127,97	2303,50
	yeterli	213	114,99	24492,50
	Total	231		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgili duygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	1472,500	1832,500	1294,500	1756,000	1489,500	1710,500	1701,500
Wilcoxon W	1643,500	24623,500	24085,500	1927,000	1660,500	24501,500	24492,500
Z	-1,637	-,312	-2,293	-,592	-1,729	-,769	-,815
Asymp. Sig. (2-tailed)	,102	,755	,022	,554	,084	,442	,415

Mann-Whitney Test

Ranks

	algılanansosyalçevredüeyi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	yetersiz	18	21,86	393,50
	çokyeterli	35	29,64	1037,50
	Total	53		
dışsalmotivasyon	yetersiz	18	26,22	472,00
	çokyeterli	35	27,40	959,00
	Total	53		
motivasyonsuzluk	yetersiz	18	36,33	654,00
	çokyeterli	35	22,20	777,00
	Total	53		
yalnızlık	yetersiz	18	24,56	442,00
	çokyeterli	35	28,26	989,00
	Total	53		
gelecekleilgili duygular	yetersiz	18	21,61	389,00
	çokyeterli	35	29,77	1042,00
	Total	53		
motivasyon kaybı	yetersiz	18	29,19	525,50
	çokyeterli	35	25,87	905,50
	Total	53		
gelecekleilgilibeklentiler	yetersiz	18	29,31	527,50
	çokyeterli	35	25,81	903,50
	Total	53		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgili duygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	222,500	301,000	147,000	271,000	218,000	275,500	273,500
Wilcoxon W	393,500	472,000	777,000	442,000	389,000	905,500	903,500
Z	-1,748	-,264	-3,183	-,831	-2,017	-,754	-,804
Asymp. Sig. (2-tailed)	,080	,791	,001	,406	,044	,451	,422

Mann-Whitney Test

Ranks

	algılanansosyalçevredüeyi	N	Mean Rank	Sum of Ranks
içselmotivasyon	yeterli	213	122,04	25994,00
	çokyeterli	35	139,49	4882,00
	Total	248		
dışsalmotivasyon	yeterli	213	122,36	26062,00
	çokyeterli	35	137,54	4814,00
	Total	248		
motivasyonsuzluk	yeterli	213	129,21	27521,50
	çokyeterli	35	95,84	3354,50
	Total	248		
yalnızlık	yeterli	213	124,09	26431,00
	çokyeterli	35	127,00	4445,00
	Total	248		
gelecekleilgili duygular	yeterli	213	122,85	26167,00
	çokyeterli	35	134,54	4709,00
	Total	248		
motivasyon kaybı	yeterli	213	124,97	26618,00
	çokyeterli	35	121,66	4258,00
	Total	248		
gelecekleilgilibeklentiler	yeterli	213	124,96	26615,50
	çokyeterli	35	121,73	4260,50
	Total	248		

Test Statistics^a

	içselmotivasyon	dışsalmotivasyon	motivasyonsuzluk	yalnızlık	gelecekleilgili duygular	motivasyon kaybı	gelecekleilgilibeklentiler
Mann-Whitney U	3203,000	3271,000	2724,500	3640,000	3376,000	3628,000	3630,500
Wilcoxon W	25994,000	26062,000	3354,500	26431,000	26167,000	4258,000	4260,500
Z	-1,337	-1,166	-2,559	-,223	-,999	-,257	-,254
Asymp. Sig. (2-tailed)	,181	,244	,010	,824	,318	,797	,799